

Ungdomsundersøgelse 2006

**Undersøgelse af selvrapporteret
kriminalitet blandt elever i 7.-9. klasse i
hovedstadsområdet**

Af

**Nanna Gabrielsen
Københavns Universitet**

1. Indledning	4
2. Undersøgelsens metode	6
2.1. Undersøgelsens afgrænsning	6
2.2. Spørgeskemaet	7
2.3. Internetbaserede versus papirbaserede spørgeskemaer	8
2.4. Feltarbejde	10
2.4.1. I kontakt med skolerne	10
2.4.2. Udfyldelse af spørgeskemaet	10
2.4.3. Orientering af forældre	11
2.5. Rapporter fra lærerne	11
2.5.1. Forløbsrapport	11
2.5.2. Rapporter over ikke-deltagende elever	12
2.6. Svarprocent og bortfald	13
2.6.1. Bortfald fordelt efter skole- og klasseniveau	13
2.6.2. Bortfald fordelt efter elevniveau	16
2.7. Undersøgelsens validitet	18
2.8. Databehandling	19
3. De unge	20
3.1. De unges etnicitet	20
3.2. De unges familie	21
3.3. De unges skole	23
3.3.1. De unge føler, at det går godt	23
3.3.2. Negativ adfærd på og omkring skolen	24
3.4. De unges venner	24
3.4.1 De unges gruppemæssige tilknytning	25
3.5. De unges boligkvarter	26
4. De unges problematiske adfærd.....	27
4.1. De unges forbrug af alkohol	27
4.2. De unges erfaringer med euforiserende stoffer	29
4.2.1. Salg af euforiserende stoffer	31
4.3. De unges erfaringer med berigelseskriminalitet.....	31
4.3.1. Butikstyveri	32
4.3.2. Tyveri af transportmidler	33
4.3.3. Indbrud i bygninger	34
4.3.4. Tyveri fra bil.....	34
4.3.5. Tyveri af håndtaske eller lignende	34
4.3.6. Opsamling: De unges erfaringer med berigelseskriminalitet.....	35
4.4. De unges erfaringer med hærværk	38
4.5. De unges erfaringer med våben og vold.....	39
4.5.1 Våben	39
4.5.2. Gruppelagsmål	41
5. Baggrundsvariablenes betydning.....	42

5.1. Kønnets betydning.....	42
5.1.1. Køns­mæssig forskel på overordnet henholdsvis konkret niveau	43
5.1.2. Ulovligheder uden køns­mæssig forskel	43
5.1.3. Alkohol som undtagelse i forhold til køn.....	43
5.2. Etnicitetens betydning	44
5.3. Alderens betydning	45
5.3.1. Sammenhæng mellem alkoholindtagelse og aldersgruppe	45
6. De kriminelle og de lovlige unge	47
6.1. De unges objektive livsaspekter	49
6.2. Personlighedstræk	52
6.3. Skolen.....	53
6.4. Familien.....	56
6.5. Forældrekontrol.....	59
6.6. Dårlige oplevelser i hjemmet	60
6.7. Vennerne	62
6.8. Boligkvarteret.....	64
6.9. Sammenfatning: Hvem er de professionelle?.....	66
7. Konklusion	68
Litteraturliste.....	71
Bilag 1: Indledende brev til skolelederne	72
Bilag 2: Første e-mail til skoleleder	74
Bilag 3: Anden e-mail til skoleleder	75
Bilag 4: Tredje e-mail til skoleleder.....	77
Bilag 5: Rykkerbrev til lærere	78
Bilag 6: Fjerde e-mail til skoleleder.....	79
Bilag 7: Følgebrev til lærer.....	80
Bilag 8: Orientering om undersøgelse af selvrappor­teret kriminalitet (ISR­D-2)	82
Bilag 9: Vejledning vedrørende undersøgelsens praktiske gennemførelse	84
Bilag 10: Spørgeskema.....	87
Bilag 11: Orientering til forældre	119
Bilag 12: Forløbsrapport	121
Bilag 13: Rapport over ikke-deltagende elever	124
Bilag 14: Elevkoder	126

1. Indledning

Den voksende gensidige afhængighed mellem verdens lande har skabt et øget behov for komparativ kriminologisk forskning på tværs af landegrænser. Det er afgørende, at vores viden om situationen i de enkelte lande ses i en kontekst af mere generelle udviklingstræk, herunder udviklingen i de omkringliggende lande. Dette giver mulighed for, at de enkelte lande kan drage nytte af hinandens erfaringer og derved blive bedre til at tackle udfordringer og problemer angående kriminalitet. På den baggrund har FN og Europarådet iværksat flere komparative studier. Disse studier baserer sig oftest på officielle opgørelser over kriminalitet, hvilket kan give upålidelige sammenligninger, da landene adskiller sig markant i forhold til, hvordan politiet registrerer kriminalitet, og hvordan der indsamles og genereres data. Derfor er det nødvendigt med en fælles målemetode, der sikrer, at de internationale sammenligninger er valide. Foreliggende undersøgelse indgår i et større internationalt komparativt studie, der netop har haft en fælles målemetode som omdrejningspunkt.

Ideen om at foretage dette store internationale komparativt selvrapporteringsstudie opstod allerede i slutningen af 1980'erne. I 1991 og 1992 blev der indsamlet data i 13 europæiske lande. Resultaterne af de første nationale undersøgelser blev publiceret i 1994, og et par år senere fulgte resultaterne af den internationale sammenligning af de nationale data.

Siden undersøgelsen blev gennemført, er der sket en del nationale såvel som internationale samfundsmæssige forandringer, hvilket har betydning for aktualiteten af resultaterne fra undersøgelsen i starten af 1990'erne. For at undersøge hvorvidt og hvorledes samfundsudviklingen måtte have influeret de unges liv, herunder deres kriminelle erfaringer, blev det besluttet at gentage undersøgelsen.

Hvor den tidligere undersøgelse omfattede 13 lande, deltager denne gang mere 30 lande. Dette store antal af deltagerlande giver en enestående mulighed for at sammenligne de unges kriminelle erfaringer på tværs af landegrænser, og for de 13 lande, der også deltog i den tidligere undersøgelse, er der samtidig mulighed for at sammenligne udviklingen over tid.

Til projektet har været nedsat en fælles styregruppe. Styregruppen ledes af Josine Junger-Tas (Holland) og består i øvrigt af Martin Killias (Schweiz), Ineke Haen Marshall (USA), Beate Gruszczynska (Polen), Dirk Enzmann (Tyskland) og Marjone Steketee (Holland).

Styregruppen har udarbejdet spørgeskemaet til undersøgelsen samt retningslinjer for stikprøveudvælgelse, kodning og rensning af data. Styregruppen har også udarbejdet retningslinjer for de nationale rapporters indhold og struktur. Alle deltagerlandene har således anvendt samme spørgeskema (oversat til eget sprog) og samme fremgangsmåde for stikprøveudvæl-

gelse. Endvidere har alle deltagende lande kodet og rensset data på ensartet vis, og det forventes, at de nationale rapporter bliver stort set ens med hensyn til indhold og struktur. På denne måde søges en sikring af en fælles måle- og afrapporteringsmetode, der muliggør sammenligning af data på tværs af landegrænserne.

Den danske del af det komparative studie er finansieret af Justitsministeriets Forskningsenhed og Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi.

Foreliggende rapport er resultatet af den danske dataindsamling. I løbet af 2007 forventes både en mere fyldestgørende rapport, hvori de nordiske lande sammenlignes, og at styregruppen publicerer en række artikler fra hvert af de deltagende lande. Målet med denne rapport er at kortlægge en række overordnede og generelle tendenser i materialet.

Rapporten består af fem kapitler. Efter dette første indledende kapitel følger i kapitel to de metodiske overvejelser omkring undersøgelsens design, herunder udvælgelsesmetode, dataindsamling og bortfald.

I kapitel tre og fire præsenteres de unge og deres problematiske adfærd. I disse kapitler indgår mange tabeller over undersøgelsens resultater, og formålet hermed er at give et overskueligt billede af de unge. Mens kapitel tre omhandler de unges forhold til familien, skolen, kvarteret, vennerne mv., indeholder kapitel fire en redegørelse af de unges problematiske adfærd i form af erfaringer med alkohol, narkotika og kriminalitet.

I femte kapitel betragtes de unges misbrug og kriminalitet i forhold til tre udvalgte basisbaggrundsvariable; henholdsvis køn, etnicitet og alder. Formålet med kapitlet er – på en mere overordnet vis – at diskutere de udvalgte baggrundsvariables betydning for de unges kriminelle erfaringer. Så vidt muligt er alle spørgsmålene angående de unges erfaringer med alkohol, narkotika og kriminalitet opdelt efter de valgte baggrundsvariable. Dette har dog ikke i alle tilfælde kunnet lade sig gøre, hvilket skyldes et for lille antal respondenter ved nogle spørgsmål. I tilfælde, hvor antallet af respondenter er få, men fortsat tilstrækkelig stort til at spørgsmålet kan betragtes i forhold til de valgte baggrundsvariable, angives antallet af respondenter.

I kapitel seks er fokus på et samlet indeks for kriminalitet. I modsætning til de tidligere kapitler, hvor de kriminalitetstyper, der indgår i undersøgelsen, betragtes enkeltvis, så omhandler dette kapitel unge, der begår henholdsvis intet/lidt og meget kriminalitet. Det samlede kriminalitetsindeks ses i relation til en række udvalgte baggrundsvariable.

Afslutningsvist følger en konklusion, der ganske kort opsummerer undersøgelsens resultater.

2. Undersøgelsens metode

2.1. Undersøgelsens afgrænsning

Undersøgelsen er afgrænset til børn og unge i hovedstadsområdet. I denne undersøgelse dækker hovedstadsområdet over Københavns amt, Københavns Kommune samt Frederiksberg kommune. Det giver i alt 20 kommuner: Albertslund, Ballerup, Brøndby, Dragør, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, Ledøje-Smørum, Lyngby-Taarbæk, Rødovre, Søllerød, Tårnby, Vallensbæk, Værløse, København og Frederiksberg.

Aldersmæssigt afgrænser undersøgelsen sig til de 12 til 16-årige. Derfor inddrager undersøgelsen alene 7. til 9. klasses elever.

I populationen indgår både folkeskoler og privatskoler, men ikke hverken efterskoler eller diverse specialskoler. Det kan have konsekvenser for undersøgelsens resultater, at elever fra specialskoler og efterskoler ikke inddrages. Tidligere undersøgelser viser, at børn, der har haft svært ved at tilpasse sig folkeskolen og derfor overflyttes til en specialskole, oftere har problemer med kriminalitet end elever, der gennemfører deres skolegang i en folke- eller privatskole (Kyvsgaard 1989, Kyvsgaard 1992). Det betyder, at kriminalitetsfrekvensen i foreliggende datamateriale sandsynligvis havde været en anelse højere, hvis materialet også havde omfattet specialskoler og efterskoler. En udeladelse af disse forventes dog ikke at rykke betydeligt ved resultaterne, da kun en lille andel elever overflyttes til specialskoler¹, og det i øvrigt naturligvis ikke er alle specialskoleelever, der begår kriminalitet (Ibid.).

Målet var en population på 2100 tilfældigt udvalgte elever. Udvalgelsenheden bestod af klasser, og af denne årsag var ønsket en liste over samtlige 7. til 9. klasser i hovedstadsområdet, som udgangspunktet for populationsudtrækket. En sådan liste eksisterede ikke, hvorfor den måtte konstrueres. Til dette formål er samtlige skoleforvaltninger og privatskoler i hovedstadsområdet blevet kontaktet med henblik på oplysninger om klasseantallet. Ifølge de indhentede oplysninger var der i november 2005 i alt 1660 klasser på de pågældende tre klassetrin. Kommunerne var ikke i besiddelse af oplysninger om elevtallet i de enkelte klasser, som derfor er beregnet ud fra gennemsnitselevtal for de tre klassetrin. Ifølge Undervisningsministeriet er der i gennemsnit 21 elever i hver 7. 8. og 9. klasse i hovedstadsområdet. For at opnå en population på 2100 elever krævedes således deltagelse fra 100 klasser i undersøgelsen. Der blev udtrukket 150 klasser (fordelt på 118 skoler) til at deltage i undersøgelsen. Årsagen til at

¹ Ifølge Undervisningsministeriet modtog 1,38 pct. af alle elever i 2000 vidtgående specialundervisning. Dette tal dækker imidlertid ikke kun over elever, der overføres til specialskoler og lignende, men også over elever som får en vidtgående og særligt tilrettelagt undervisning i en almindelig skoleklasse (<http://www.uvm.dk/cgi/printpage/pf.cgi>).

udtrækket var større end målet, er et forventeligt bortfald på grund af skolernes arbejdspress, elevernes manglende tilstedeværelse mv.

2.2. Spørgeskemaet

Spørgeskemaets udformning var fastlagt på forhånd. Som sagt er skemaet udarbejdet af en international styregruppe og er til denne undersøgelse blot blevet oversat fra engelsk til dansk. Til trods for, at flere spørgsmål er kritiske i en dansk kontekst², så er – af hensyn til sammenligningsgrundlaget med de øvrige lande – kun strengt nødvendige ændringer i forhold til den engelske udgave af spørgeskemaet foretaget.³ Det vil samtidig sige, at der indgår spørgsmål, der ikke er helt præcise i en dansk kontekst⁴, ligesom der desværre er udeladt spørgsmål med stor dansk relevans.⁵

Det endelige spørgeskema består af i alt 67 hovedspørgsmål, og i tillæg hertil indgår endvidere en stor del underspørgsmål (jf. Bilag 10).

Til trods for at udgangspunkt var ikke at foretage større ændringer i spørgeskemaet blev en mindre pilotundersøgelse alligevel foretaget. Hensigten hermed var primært at kontrollere oversættelserne, dvs. elevernes forståelse af spørgsmålene samt deres holdning til spørgeskemaet. Sidstnævnte med henblik på udarbejdelse af en vejledning til læreren til stede under elevernes udfyldelse af spørgeskemaet. Pilotundersøgelsen omfattede 20 elever i en 7. klasse på en folkeskole på Amager. Undersøgelsen viste ingen væsentlige problemer med spørgeskemaet, og derfor blev der kun foretaget mindre formuleringsmæssige ændringer. Det kan bemærkes, at eleverne påpegede øvrige problematiske aspekter ved spørgeskemaet, men af hensyn til grundlaget for den internationale sammenligning blev disse ladet være i uændret form i det endelige spørgeskema.⁶

² Eksempelvis spørges der i spørgsmål 30 til, hvor længe en eventuel vennegruppe har eksisteret. Formålet med spørgsmålet er blandt andet at få belyst elevens bandetilhørsforhold, men i en dansk kontekst er det svært tænkeligt, at en bande/vennegruppe har eksisteret i mere end 20 år (en af svarmulighederne).

³ Eksempelvis er der i de nordiske udgaver af spørgeskemaet tilføjet en ekstra svarkategori i et par af spørgsmålene, så eleven har mulighed for at svare, at både mor og far er hjemmegående eller pensionerede.

⁴ Et eksempel på dette er, at heroin og kokain indgår i samme spørgsmål. I en dansk kontekst kunne det være fordelagtigt at adskille spørgsmål om disse to narkotiske stoffer.

⁵ Dette kunne være spørgsmål angående tobaksrygning.

⁶ Eksempelvis blev det foreslået at ændre svarkategorierne i spørgsmål 47 fra 'helt enig, lidt enig, lidt uenig, meget uenig' til ja/enig og nej/uenig.

2.3. Internetbaserede versus papirbaserede spørgeskemaer

Spørgeskemaerne er udfyldt på Internettet ved hjælp af en unik kode, udleveret til hver elev. Disse koder er valgt for at sikre reliabilitet både i forhold til, at eleverne kun udfylder spørgeskemaerne én gang og for at kunne spore hver enkelt besvarelse til en bestemt klasse og skole. Eleverne optræder i anonym form, idet de deltagende klassers lærere har fået tilsendt 30 unikke koder, som de har fordelt blandt eleverne. Koderne refererer dog hver især til en række baggrundsvariable, såsom klasse, skole og kommune. Disse baggrundsvariable udfyldes automatisk, så snart koden aktiveres. På denne måde er det muligt at følge hver enkelt besvarelse samtidig med, at anonymiteten opretholdes.

Fire klasser havde ikke mulighed for at anvende Internettet til udfyldelse af spørgeskemaet og har derfor udfyldt spørgeskemaet i papirform, hvorefter de afgivne svar er indtastet manuelt.

Det kan naturligvis diskuteres, hvorvidt Internet- og papirbaserede spørgeskemaer er sammenlignelige. Et mindre studie fra Schweiz har imidlertid vist, at det ikke har nogen større betydning for svarfordelingerne, hvorvidt elever besvarer spørgeskemaerne via Internettet eller i papirform (Kilias et al. 2005). På den baggrund er det valgt at lade de fire klasser deltage ved hjælp af papirbaserede spørgeskemaer frem for at udelade disse klasser fra undersøgelsen.

Der er både fordele og ulemper ved at anvende Internetbaserede spørgeskemaer i en undersøgelse som denne. En klar fordel er det administrative arbejde, der undgås. Dette dækker både over udsendelse og modtagelse af spørgeskemaerne samt indtastning af de afgivne svar. Ved udfyldelse af spørgeskemaerne på Internettet spares ikke kun den tid, det tager at indtaste de afgivne svar, men også tastefejl undgås. Samtidig viser undersøgelser, at eleverne finder det mere underholdende at udfylde et spørgeskema på Internettet end i papirform, hvilket sandsynligvis giver mere pålidelige svar (Ibid.). Yderligere guides respondenterne mere automatisk igennem et Internetbaseret spørgeskema.⁷

En ulempe ved udfyldelse af spørgeskemaer på Internettet er, at man som forsker afskæres fra kontakten med respondenterne, og dermed samtidig fra at få indblik i respondenternes overvejelser, kommentarer, forvirring, undring mv. Denne viden kan ellers være anvendelig i tolkningen af data, da det kan uddybe og forklare opfattelsen af enkelte spørgsmål og perspektivet bag besvarelsen. Et eksempel på dette ses i de papirbaserede spørgeskemaer, der indgår i denne undersøgelse. Ved spørgsmål 49, der angår de unges indtagelse af alkohol, noterer flere af de unge: *"Jeg må godt drikke øl for mine forældre for de ved godt at jeg kan styre det"*. Så-

⁷ I tilfælde hvor et afgivent svar indebærer et spring i spørgeskemaet, sker dette automatisk på Internettet, ligesom det i programmet er defineret, om spørgsmålene kan besvares med ét eller flere svar. Derved undgås en del af de tolkningsvanskeligheder, der ofte optræder i papirbaserede spørgeskemaer.

danne kommentarer er væsentlige i tolkningen af, hvorfor forældre fx undlader at straffe respondenterne for at drikke alkohol. Sådanne kommentarer, og den dertil følgende tolkningsramme, er som sagt ikke tilgængelig ved Internetbaserede undersøgelser. Dette er forsøgt afhjulpet i kraft af forløbsrapporter, hvori lærerne har haft mulighed for at komme med diverse bemærkninger til undersøgelsen og dens gennemførelse, herunder også elevernes kommentarer og spørgsmål.

Når spørgeskemaerne udfyldes på Internettet, er det ikke blot forskeren, men også klassens lærer, der afskæres fra respondenterne. Forløbsrapporterne viser, at lærernes overblik over elevernes udfyldelse af skemaerne er bedre ved papirbaserede end ved de Internetbaserede undersøgelser. I 15 af klasserne stemmer lærerens angivelse af deltagelsesantallet ikke overens med det faktiske antal.

I syv af disse klasser er der udfyldt *færre* spørgeskemaer end læreren angiver. Denne uoverensstemmelse skyldes sandsynligvis, at eleven blot foregiver at deltage i undersøgelsen uden rent faktisk at gøre det. Dette fænomen ses naturligvis også ved den traditionelle papirbaserede undersøgelse, det vil sige tilfælde, hvor eleven afleverer et blankt spørgeskema. I sådanne tilfælde, vil den udfyldte besvarelse indgå i undersøgelsens bortfald. Det samme vil være tilfældet ved den Internetbaserede undersøgelse, hvis eleven logger på spørgeskemaet til start og derefter undlader at besvare spørgsmålene. Imidlertid er der via den Internetbaserede metode mulighed for, at eleverne ikke logger på spørgeskemaet med den udleverede kode og derfor heller ikke registreres som en del af undersøgelsens bortfald.

I de øvrige otte klasser er der *flere* udfyldte spørgeskemaer end angivet af læreren. Dette kan have flere forklaringer. En forklaring kan være, at samme elev har udfyldt spørgeskemaet flere gange og hver gang anvendt en ny kode. Efter at have gennemgået tidspunkterne for spørgeskemaernes udfyldelse forekommer denne forklaring dog ikke plausibel, da skemaerne i de pågældende klasser er udfyldt nærmest samtidigt.

En anden forklaring kan være, at lærerens optælling af antal elever, der deltager i undersøgelsen og der går i klassen, ikke er korrekt. Langt de fleste forløbsrapporter er imidlertid udfyldt af klasselæreren, og det forekommer mindre sandsynligt, at klasselæreren ikke har et præcist overblik over antal elever, der går i klassen og elever, der er fraværende den pågældende dag. En tredje – og nok den mest sandsynlige – forklaring er, at den pågældende lærer også har logget på spørgeskemaet for at få en fornemmelse af de spørgsmål, som eleverne skal besvare. Denne forklaring underbygges af, at der i nogle klasser forekommer fuldstændig ubesvarede spørgeskemaer.

En øvrig ulempe ved at anvende Internettet er, at det er vanskeligt at sikre, at det rent faktisk er de klasser, der er blevet udtrukket, der deltager i undersøgelsen. Der er således flere eksempler på at klassetrinnet, der er angivet i forløbsrapporten, ikke stemmer overens med det udvalgte klassetrin. Også dette problem afhjælpes til dels af forløbsrapporterne, da lærerne heri angiver, hvilken klasse der har udfyldt spørgeskemaet. Forløbsrapporterne gør det imidlertid ikke muligt at sikre, at det er de korrekte klasser, der udfylder spørgeskemaet, men kun efterfølgende at rette fejlen, således at de udfyldte spørgeskemaer knyttes til det korrekte klassetrin, hvilket naturligvis er afgørende for undersøgelsens resultater.

2.4. Feltarbejde

2.4.1. I kontakt med skolerne

Den indledende kontakt til de enkelte skoler er foregået per brev til skolelederen (jf. Bilag 1). I dette brev redegøres for undersøgelsen indhold og sigte, og skolelederne opfordres til at kontakte den eller de relevante lærere. I brevet oplyses samtidig, at skolen efterfølgende vil blive kontaktet telefonisk. Det viste sig imidlertid særdeles vanskeligt at træffe skolelederne pr. telefon, og i langt de fleste tilfælde blev det foreslået at sende en mail i stedet. Det første brev blev derfor – for langt de fleste skolelederes vedkommende – fulgt op af en mail anmodende om deres samtykke til deltagelse i undersøgelsen (jf. Bilag 2). Ikke alle skoleledere besvarede denne mail, hvorfor der efterfølgende blev udsendt en rykkermail. Der blev i alt sendt et brev samt tre rykkermails.

To ugers tid inden undersøgelsens gennemførelse blev der udsendt orienteringsmateriale direkte til de deltagende klassers lærere. Materialet omfattede en generel orientering om undersøgelsen (Bilag 8), vejledning til undersøgelsens praktiske gennemførelse (Bilag 9), kopi af spørgeskema (Bilag 10), orienteringsbrev til forældrene (Bilag 11), forløbsrapport (Bilag 12), rapport over ikke-deltagende elever (Bilag 13) samt de nødvendige koder til adgangen til undersøgelsens gennemførelse (bilag 14).

Dataindsamlingen blev gennemført i uge fem til ti i år 2006. Den enkelte lærer afgjorde det nærmere tidspunkt for undersøgelsens gennemførelse, men det blev anbefalet at vælge en dag i uge seks eller i umiddelbar nærhed heraf.

2.4.2. Udfyldelse af spørgeskemaet

Undersøgelsen er styret af undertegnede, mens den konkrete dataindsamling er udført af lærerne for de deltagende klasser. Det vil samtidig sige, at lærerne forestod udfyldelsen af spør-

geskemaerne, og at kun lærerne var til stede i lokalet under dataindsamlingen. Lærerne blev anmodet om at følge den udsendte 'Vejledning til undersøgelsen praktiske gennemførelse'. Denne vejledning beskriver i detaljeret form lærernes opgaver i forbindelse med dataindsamlingen. Eksempelvis skulle alle klassens elever bringes til computerlokalet på samme tid, og først ved ankomsten til dette lokale skulle eleverne orienteres om undersøgelsens indhold. Endvidere blev lærerne anmodet om at skabe en eksamenslignende situation, hvor eleverne ikke var i stand til at se hinandens besvarelser, hvor det ikke var tilladt at tale sammen mv. Lærerne blev også bedt om at skabe en seriøs stemning med henblik på at få eleverne til at tage opgaven alvorligt.

Efter at være kommet til den korrekte hjemmeside og logget på med den udleverede kode, skulle eleverne anmodes om at besvare alle spørgsmål – dog kun spørgsmål, som, de mente, var mulige at besvare. De resterende spørgsmål skulle forlades ubesvarede. Havde eleverne brug for hjælp, blev de bedt om at kontakte læreren.

2.4.3. Orientering af forældre

Det har været op til de enkelte skoler at beslutte, hvorvidt forældrene til de deltagende elever skulle orienteres inden undersøgelsen, og om der skulle indhentes tilladelse fra forældrene til elevernes deltagelse. I det tilsendte materiale til de relevante lærere var vedlagt en skrivelse til forældrene, som kunne udsendes, hvis den pågældende lærer skønnede det rimeligt. I forløbsrapporten blev lærerne bedt om at angive, hvorvidt de inden undersøgelsen har oplyst forældrene (men ikke hvorvidt de bad om forældrenes tilladelse). 30 lærere skrev, at de havde informeret forældrene inden undersøgelsen, 19 svarede at de ikke havde informeret forældrene, og den resterende gruppe lærere besvarede enten ikke spørgsmålet eller tilbagesendte ikke forløbsrapporten. I mindst 30 af de 82 deltagende klasser er forældrene altså informeret om elevernes deltagelse i undersøgelsen, og heraf har ingen forældre modsat sig dette.

2.5. Rapporter fra lærerne

Lærerne blev bedt om at udfylde og tilbagesende to rapporter; henholdsvis forløbsrapport og rapport over ikke-deltagende elever.

2.5.1. Forløbsrapport

Forløbsrapporten indeholder dels en række generelle spørgsmål angående undersøgelsens gennemførelse, såsom klassens elevantal, undersøgelsens deltagerantal, tidspunkt for undersøgelsen gennemførelse mv., og dels mere specifikke spørgsmål omhandlende den pågældende skole og klasse, fx hvorvidt der er iværksat anti-mobbe-program på skolen mv. Der blev

tilbagesendt 67 forløbsrapporter (ud af 82). Af disse havde læreren i knap en tredjedel af tilfældene (21) kommenteret undersøgelsens gennemførelse, mens de øvrige blot havde besvaret de generelle spørgsmål om undersøgelsens gennemførelse. I det følgende gengives enkelte eksempler på lærernes kommentarer:

”Jeg mener, at man kan betragte besvarelsen af spørgsmålene med stor pålidelighed”

”Det var forståeligt og godt tilrettelagt”

”Diskussion om modersmål. Flere taler flere sprog både hjemme og på sportspladsen. Et par stykker mente, at en kiosk må være en selvstændig virksomhed. En havde besvær med at løse (forstå) spørgsmålene”

”Eleverne bliver spurgt om de har downloaded musik. Selvom de har betalt for det eller det har været lovligt blev de alligevel spurgt om forskellige forhold og de havde ikke mulighed for at forklare sig”.

””Drukket første gang”, hvortil nogle af eleverne spurgte ”første gang jeg smagte eller første gang jeg gjorde det rigtigt?”. De hurtigste var færdige efter ca. 20 minutter”

”Jeg har en elev der er adopteret. Derfor var der lidt tvivl i spørgsmål 4-5, hvor bogstaveligt spørgsmålene skulle besvares”.

”En elev bemærkede at hun bor skiftevis hos far og mor. Hun har eget værelse hos mor men ikke hos far”

2.5.2. Rapporter over ikke-deltagende elever

Lærerne blev endvidere bedt om at udfylde en forløbsrapport for hver af de ikke-deltagende elever i klassen. Fraværssrapporterne indeholdt følgende fem spørgsmål:

- 1) Alder
- 2) Køn
- 3) Lærerens vurdering af elevens faglige standpunkt
- 4) Lærerens vurdering af elevens kriminelle niveau
- 5) Lærerens vurdering af årsag til elevens manglende deltagelse i undersøgelsen

218 elever deltog ikke i undersøgelsen til trods for, at de på tidspunktet for undersøgelsens gennemførelse var registreret som elever i de deltagende klasser. Der blev tilbagesendt 160 rapporter over ikke-deltagende elever, hvilket samtidig vil sige, at der ikke eksisterer nogen oplysninger om de resterende 58 elever, der ikke har deltaget i undersøgelsen.

2.6. Svarprocent og bortfald

På undersøgelsestidspunktet var der i alt 1565 elever registreret i de udvalgte klasser. Af disse besvarede 1347 spørgeskemaet. Det giver en svarprocent på 86 pct. Stort set alle, dvs. mere end 98 pct., af de udfyldte spørgeskemaer var komplet besvaret.

2.6.1. Bortfald fordelt efter skole- og klasseniveau

Af de 150 udvalgte klasser indvilgede 93 klasser i at deltage i undersøgelsen. Imidlertid deltog kun 82 klasser. Undersøgelsens gennemførelse var planlagt til foregå primært i ugerne 5 til 7 i år 2006, men i begyndelsen af uge 8 manglede besvarelsene fortsat fra 22 af de klasser, der havde indvilget i at deltage. Der blev udsendt et rykkerbrev, hvori de pågældende klassers lærere anmodes om at sørge for, at eleverne udfyldte spørgeskemaet snarest eller at kontakte undertegnede ved eventuelle problemer med deltagelsen i undersøgelsen. En uge efter manglede besvarelsene fra 13 af de tilmeldte klasser stadig. Herefter blev der sendt en mail til skolelederne for de pågældende skoler anmodende om en statusmelding i forhold til skolens fortsatte deltagelse i undersøgelsen. To skoler besvarede ikke denne mail, mens de resterende skoler enten deltog i undersøgelsen eller meldte tilbage, at de ikke alligevel havde mulighed for at deltage. Samlet set endte deltagelsesantallet på 82 klasser fordelt på 52 skoler.

De 68 klasser, der ikke deltog i undersøgelsen, fordeler sig på 56 skoler. Nedenstående tabel viser årsagerne til disse klassers manglende deltagelse i undersøgelsen.

Tabel 1. Årsag til skolers manglende deltagelse i undersøgelsen.

	Antal klasser (skoler)	Procent af det totale antal ikke-deltagende klasser (skoler)
Aldrig svaret	27 (24)	40 (43)
Manglende tid/overskud*	28 (18)	41 (32)
Ingen grund givet	4 (4)	6 (7)
Praktiske omstændigheder**	7 (7)	10 (13)
For sen deltagelse	2 (2)	3 (4)
I alt	68 (56)	101 (99)

*Den overvejende forklaring på den manglende tid eller overskud til at deltage i undersøgelsen er, at skolen eller klassen allerede har deltaget i adskillige lignende undersøgelser og derfor hverken har tid eller overskud til at deltage i flere. Otte skoler nævner, at de netop har deltaget i en undersøgelse gennemført af CASA.

** Flytning, terminsprøver, opsigelse, projektforslag mm.

I det følgende fremhæves nogle eksempler på de forklaringer, skolerne har afgivet per mail på deres manglende deltagelse i undersøgelsen:

”Jeg har megen forståelse for din undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet, og synes, at emnet er rigtig spændende; jeg bliver imidlertid nødt til at prioritere, herunder også elevernes timer til dette formål. (...) Vi har for nyligt deltaget med de samme klasser i en offerundersøgelse, arrangeret af CASA på baggrund af en politisk beslut-

ning i Borgerrepræsentationen. Denne undersøgelse tog også en hel time af undervisningen. På denne baggrund beder jeg om, at vores to udvalgte 9.klasser får mulighed for ikke at deltage i din undersøgelse.”

”Jeg kan desværre ikke give dig et positivt tilsagn om denne undersøgelse. Vi har netop i København udfyldt spørgeskemaer om kriminalitet (CASA-undersøgelse). Vi er i gang med kvalitativt at følge op på denne kvantitative undersøgelse - som vi ikke mener, giver det rigtige billede af vores skole (Selv ikke eleverne kan genkende deres svar!). Vi er derfor fyldt op af eftervirkningerne af en anden undersøgelse om kriminalitet.”

”Beklager, at jeg ikke sådan har været til at få fat i og tak for din mail og dit tilbud. Desværre er jeg nødt til at sige fra. Vi er - som du er inde på - fuldstændigt blevet rendt over ende af ønsker om undersøgelser. Jeg har været meget positiv fra starten af, da jeg mener, evaluering er en nødvendighed for at kvalificere vores arbejde. Desværre er antallet blevet så stort, at medarbejderne klager, og jeg bliver rykket af diverse konsulenter, fordi svarprocenterne bliver for små og dermed bringer undersøgelsens validitet i fare. Det er uholdbart for alle parter, og jeg må derfor give mine medarbejdere lidt ro nu af hensyn til det psykiske arbejdsmiljø [...]”

”Jeg ville egentlig meget gerne hjælpe dig, men i dette tilfælde må jeg sige fra. Skolen har lige deltaget i en kæmpe kriminalitetsundersøgelse med et lidt andet sigte, nemlig offerrollen foranlediget af CASA. Dette arbejde kostede en del undervisningstimer, og med baggrund i rapporten mm. ser jeg ingen mulighed for at bruge mere undervisningstid lige nu på dette. Samtidig kan jeg være bange for, at eleverne er ved at være trætte af sådanne undersøgelser og derved vil svare pjattet - jeg har tidligere været i en situation, hvor en 9. klasse svarede af de brugte heroin for 50 procents vedkommende. Det var deres protest på, at nu var de trætte af konstant at blive spurgt om dette eller hint. Derfor må jeg desværre skuffe dig.”

”[...] Du har fuldstændig ret i, at vi bliver belastet med det ene skema efter det andet. Skolen bliver altid udtrukket i diverse undersøgelser. Det kan man godt blive træt af. Tiden går fra kerneopgaven.”

”Godt nytår. Jeg bliver desværre nødt til at melde fra overfor spørgeskemaet. Vi får så maaaaaange henvendelser, både elever, lærere og klasser samt ledelse bliver nødt til at melde fra engang imellem, og i det kommende halve år siger vi fra.”

”Du har ganske ret i, at skolen har mange opgaver. I år har vi modtaget helt ekstremt mange ønsker om, at vi besvarer undersøgelser for et hav af forskellige interessenter. Jeg er godt klar over, at det ikke er den enkelte undersøgelsesansatte, der har ansvaret for dette (og heller ikke dig), men det virker voldsomt, når jeg møder på skolen efter jul, og der fx allerede er kommet tre forskellige nye spørgeskemaer (...)”

”Jeg er ked af at skulle meddele dig, at vi desværre ikke kan deltage i undersøgelsen. Vores 9. klasser har allerede deltaget i mange undersøgelser, og nu vil lærerne have ro det sidste stykke tid.”

Det kan have betydning for undersøgelsens resultater, at de skoler, der har valgt ikke at deltage, ikke er placeret jævnt over hele det område, som udtrukket dækker over. Som det fremgår af tabel 2, er bortfaldet ikke ens i de 20 kommuner, der indgår i undersøgelsen.

Tabel 2. Bortfaldsprocent fordelt efter kommune.

	Antal relevante klasser i alt (skoler)	Antal udvalgte klasser (skoler)	Antal deltagende klasser (skoler)	Bortfaldsprocent pr. kommune
Albertslund	50 (8)	3 (3)	3 (3)	0 %
Ballerup	81 (14)	7 (5)	5 (4)	29 %
Brøndby	50 (7)	3 (3)	1 (1)	67 %
Dragør	25 (4)	2 (1)	2 (1)	0 %
Gentofte	118 (17)	5 (5)	4 (4)	20 %
Gladsaxe	104 (18)	13 (9)	8 (6)	38 %
Glostrup	22 (4)	3 (3)	1 (1)	37 %
Herlev	44 (6)	2 (1)	2 (1)	0 %
Hvidovre	81 (12)	14 (10)	9 (6)	36 %
Høje-Taastrup	78 (13)	6 (6)	5 (5)	17 %
Ishøj	40 (6)	6 (5)	5 (5)	17 %
Ledøje-Smørum	21 (3)	1 (1)	0 (0)	100 %
Lyngby-Taarbæk	79 (12)	4 (4)	3 (3)	25 %
Rødovre	52 (7)	6 (5)	3 (2)	50 %
Søllerød	40 (9)	4 (4)	3 (3)	25 %
Tårnby	50 (7)	6 (5)	4 (3)	33 %
Vallensbæk	26 (4)	3 (2)	2 (1)	33 %
Værløse	35 (4)	3 (2)	1 (1)	67 %
København	549 (103)	50 (39)	16 (13)	68 %
Frederiksberg	82 (14)	9 (5)	5 (3)	44 %
Total	1627 (272)	150 (118)	82 (66)	--

Det er vanskeligt at udtale sig om det skæve bortfalds betydning for undersøgelsens resultater, men det må antages, at dette bortfald influerer på de endelige resultater, eftersom kriminalitetsraten ikke er ens for de 20 kommuner. En vurdering af denne indflydelse kræver dog detaljeret viden om kriminalitetsfrekvensen blandt unge i de 20 kommuner. Disse oplysninger har ikke været tilgængelige, hvorfor spørgsmålet om det skæve bortfalds indflydelse på undersøgelsens resultater ikke behandles nærmere.

Tabel 3. Bortfald fordelt efter klassetrin.

	Antal relevante klasser	Antal udvalgte klasser	Antal deltagende klasser	Bortfaldsprocent pr. klassetrin
7. klasse	586	49	30	39 %
8. klasse	545	58	36	38 %
9. klasse	529	43	16	63 %
Total	1660	150	82	-----

Det ses af ovenstående tabel, at bortfaldet er større for 9. klasses elever end for 7. og 8. klasses elever. Dette har muligvis konsekvenser for undersøgelsens resultater, fordi kriminalitetsraten ikke nødvendigvis er ens for de tre klassetrin. Hvis det antages, at 9. klasses elever begår mere kriminalitet end både 7. og 8. klasses elever, underestimeres kriminalitetsfrekvensen således i foreliggende data. Det er dog ikke muligt at afgøre, hvor stor en indflydelse denne ulige bortfaldsfrekvens har på de endelige resultater.

Tabel 4. Bortfald fordelt efter skoletype.

	Antal relevante klasser i alt (skoler)	Antal udvalgte klasser	Antal deltagende klasser	Bortfaldsprocent pr. skoletype
Folkeskole	1332	127	70	45
Privatskole	328	23	12	48
Total	1660	150	82	--

Der er tilsyneladende ingen forskel på bortfaldet for henholdsvis offentlige og private skoler.

2.6.2. Bortfald fordelt efter elevniveau

Som nævnt tidligere var der 243 elever, der ikke deltog i undersøgelsen på trods af, at de på undersøgelsestidspunktet var elever i de udvalgte klasser. Lærerne er blevet anmodet om at udfylde en bortfaldsrapport for hver ikke-deltagende elev. Der blev indsendt 160 bortfaldsrapporter, og nedenfor præsenteres resultaterne fra disse.

Tabel 5. Årsag til elevers manglende deltagelse i undersøgelsen.

	Antal	Procent
Sygdom	92	58
Ferie	25	16
Anden lovlig grund	16	10
Mistanke om pjæk	11	7
Andet	8	5
Årsag ikke angivet af lærer	7	5
Eleven nægtede	1	1
I alt	160	101

Det er bemærkelsesværdigt, at hovedparten af bortfaldet skyldes sygdom eller anden form for lovligt fravær. Intet bortfald skyldes manglende tilladelse fra forældre, og kun en elev har nægtet. Der har altså generelt været en stor tilslutning til undersøgelsen.

Som nævnt, er det kun i ét tilfælde angivet, at eleven nægtede at deltage i undersøgelsen. Til dette antal kan lægges en gruppe på 12 elever, der er registreret som værende til stede af læreren, men som ikke har besvaret spørgeskemaet. Som tidligere nævnt, har denne gruppe sandsynligvis blot foregivet at deltage. Under alle omstændigheder er det kun en lille del af bortfaldet, der skyldes, at eleven har nægtet at deltage.

Der er indhentet baggrundsoplysninger om de elever, der ikke har deltaget i undersøgelsen. Disse oplysninger præsenteres i de følgende fire tabeller.

Tabel 6. Bortfald fordelt efter køn.

	Procent blandt de ikke-deltagende elever	Procent blandt de deltagende Elever
Drenge	59	49
Piger	41	51
I alt	100	100

Det ses at kønsfordelingen blandt bortfaldet sammenlignet med de deltagende elever er en anelse skæv, idet drengene udgør en større del af bortfaldsgruppen end af undersøgelsesmateriale. Det er vanskeligt at afgøre, om dette har betydning for undersøgelsens resultater. Det kunne tænkes at influere, da flere undersøgelser (blandt andre Balvig 1999, Balvig et al. 2005) viser, at drenge generelt begår mere kriminalitet end piger, og det derfor er nærliggende, at kriminalitetsniveauet underdrives en smule i undersøgelsesmateriale. Omvendt er det værd at huske på, at bortfaldsgruppen kun udgør 160 elever, og at blot et lille antal kan rykke procentfordelingen væsentligt. Der er 28 flere drenge end piger i bortfaldsgruppen, hvilket ikke kan betragtes som en stor forskel, specielt i lyset af, at der i denne gruppe mangler oplysninger om 58 elever.

Tabel 7. Bortfald fordelt efter alder.

	Procent blandt de ikke-deltagende elever	Procent blandt de deltagende elever
12-13 år	29	30
14 år	39	42
15 år	25	24
16 år	3	4
Uoplyst	5	0
I alt	101	100

Aldersfordelingen blandt de ikke-deltagende elever afviger ikke markant fra aldersfordelingen blandt de elever, der har deltaget i undersøgelsen. Tværtimod er der tilsyneladende en ganske god overensstemmelse mellem disse fordelinger.

Tabel 8. Bortfald fordelt efter lærernes vurdering af elevernes faglige standpunkt.

	Procent blandt de ikke-deltagende elever
Bedste tredjedel i klassen	33
Mellemste tredjedel i klassen	40
Dårligste tredjedel i klassen	27
Uoplyst	1
I alt	101

I forhold til lærernes vurdering af elevernes faglige standpunkt ses en forholdsvis jævn fordeling. Der eksisterer desværre ikke tilsvarende oplysninger for de deltagende elever, og derfor kan bortfaldsmaterialet ikke sammenlignes med undersøgelsesmaterialet på dette område. Oplysningerne om bortfaldselevernes faglige standpunkt er imidlertid alligevel interessante, idet flere undersøgelser har vist en sammenhæng mellem, hvor godt eleverne klarer sig i skolen og elevernes kriminelle erfaringer (blandt andre Hirschi 1996, Kyvsgaard 1992). En ujævn fordeling (den ene eller anden vej) kunne derfor foranledige skævheder i materialet i forhold til kriminalitetsniveauet. Den ovenfor beskrevne fordeling giver ikke anledning til at bemærkelsesværdige skævheder i data kan forventes.

Tabel 9. Bortfald fordelt efter lærernes vurdering af elevernes kriminalitetsniveau.

	Procent blandt de ikke-deltagende elever
Mest kriminelle tredjedel i klassen	7
Mellemste tredjedel i klassen	14
Mindst kriminelle tredjedel i klassen	78
Uoplyst	1
I alt	100

Lærernes vurderinger af kriminalitetsniveauet blandt de ikke-deltagende elever kunne imidlertid godt give anledning til at mistænke en vis skævhed i materialet. Det ser nemlig ud til, at det primært er de mindst kriminelle elever, der ikke har deltaget i undersøgelsen. Dette er en afgørende skævhed, fordi undersøgelsens resultater – hvis skævheden afspejler de faktiske forhold – vil give et for negativt billede af elevernes kriminalitetsniveau. I en tilsvarende undersøgelse fra 1989 fandt Britta Kyvsgaard en tilsvarende tendens. På baggrund af samtaler med lærerne forklarer Kyvsgaard skævheden med, at de fleste lærere simpelthen ikke antager, at der findes kriminelle børn i deres klasse. Lærerne finder det derfor vanskeligt at graduere eleverne på dette område (Kyvsgaard 1992). At dette også synes at være en plausibel forklaring på det tilsyneladende skæve kriminalitetsniveau i denne undersøgelse, fremgår af lærernes kommentarer i henholdsvis forløbsrapporterne og bortfaldsrapporterne.

2.7. Undersøgelsens validitet

Med validitet menes undersøgelsens gyldighed, dvs. hvorvidt undersøgelsen måler det, man forventer, at den måler. Forskellige foranstaltninger er foretaget for at sikre undersøgelsens validitet.

For det første er der foretaget en mindre pilotundersøgelse af spørgeskemaet inden selve dataindsamlingen. Hermed har det været muligt at kontrollere respondenternes forståelse af spørgsmålene. Pilotundersøgelsen medførte kun mindre justeringer i spørgeskemaet.

For det andet udgør de udfyldte forløbsrapporter fra lærerne et grundlag for at vurdere, hvorledes undersøgelsessituation har været. Som nævnt blev lærerne anmodet om at sikre en eksamenslignende situation, og det fremgår da også af lærernes kommentarer, at eleverne tilsyneladende har taget besvarelsen af spørgsmålene særdeles seriøst. Der er altså grund til at antage, at eleverne har forstået spørgsmålene og har gjort deres bedste for at besvare dem nøjagtigt.

2.8. Databehandling

Efter endt dataindsamling er datasættet eksporteret direkte fra SurveyExact (det anvendte Internetprogram) til SPSS. Datasættet er rensset i overensstemmelse med styregruppens anbefalinger, inden de statistiske analyser er påbegyndt.

Datamaterialet er analyseret ved hjælp af procentuelle fordelinger og signifikansberegninger. Der er arbejdet med et signifikansniveau på 5 pct. Af hensyn til læsevenligheden er signifikansniveauet udeladt af rapporten. Når det i rapporten angives, at forskelle er signifikante eller blot til stede, betyder det således, at de observerede forskelle er signifikante på mindst 5 pct. niveau.

Hvis ikke andet er oplyst ved de procentuelle fordelinger, så er det de valide procentfordelinger, der er angivet. Det betyder, at procentsatserne udelukkende omhandler de elever, der har besvaret spørgsmålet. Uoplyste dækker både over elever, der ikke har ønsket at besvare spørgsmålet og dem, som har besvaret spørgsmålet på en måde, der ikke er mulig at tolke. Endvidere indgår elever, der ikke har fået spørgsmålet stillet, i gruppen af uoplyste. Dette gælder tilfælde, hvor eleven har svaret nej til hovedspørgsmålet og derfor ikke skal besvare underspørgsmål.

3. De unge

Omdrejningspunktet for følgende kapitel er at give en overordnet karakteristik af de unge og deres liv. Karakteristikken er centreret omkring fem temaer: etnicitet, familie, skole, venner og de unges boligkvarter.

3.1. De unges etnicitet

Hovedparten (92 pct.) af de unge, som har deltaget i denne undersøgelse, er født i Danmark. Af den øvrige gruppe af unge stammer mere end en tredjedel (38 pct.) fra et andet europæisk land. Asien og Mellemøsten er repræsenteret med henholdsvis 19 pct. og 15 pct..

Gruppen af unge, der ikke er født i Danmark, har i de fleste tilfælde boet i Danmark i lang tid. Knap halvdelen (45 pct.) er kommet til Danmark inden skolealderen, dvs. før de er fyldt 6 år. 90 pct. er kommet til Danmark, inden de er 12 år.

Mens mere end 90 pct. af børnene altså er født i Danmark, har kun 72 pct. af dem en mor og en far, som begge er født i Danmark. I 10 pct. af tilfældene er begge forældre født i udlandet, mens det i 16 pct. af tilfældene gælder, at en af forældrene er af udenlandsk oprindelse. Til trods for, at de fleste børn er født i Danmark, er ca. en fjerdedel af dem altså i nær familie med mennesker med en udenlandsk baggrund.

Forældrene, der ikke er født i Danmark, er oftest fra et andet europæisk land (henholdsvis 35 pct. af mødrene og 39 pct. af fædrene). Asien er ligeledes ofte repræsenteret (henholdsvis 26 pct. af mødrene og 20 pct. af fædrene).

De fleste (88 pct.) af de unge snakker dansk derhjemme. Det stemmer nogenlunde overens med antallet af børn, der er født i Danmark. Som nævnt har 10 pct. af børnene forældre, der begge er født i et andet land end Danmark.

Omkring tre fjerdedele af de unge er aldrig blevet behandlet dårligt på grund af deres religion, det sprog de taler eller deres hudfarve, og kun få (3 pct.) er ofte blevet behandlet dårligt. Det gælder for populationen samlet set, og altså ikke kun for unge med anden etnisk oprindelse end dansk. Det er naturligvis positivt, at langt størstedelen af de unge aldrig er blevet dårligt behandlet på grund af religion, sprog, hudfarve eller lignende. Omvendt er det trods alt næsten en fjerdedel af eleverne, der mindst én gang har oplevet at blive dårligt behandlet af ovennævnte årsager. Det er ikke tilfældigt, hvem der har oplevet at blive dårligt behandlet på

grund af hudfarve, religion el. lign. Der er en klar sammenhæng mellem at blive dårligt behandlet og at ikke være født i Danmark. Blandt dem, som aldrig har oplevet at blive dårligt behandlet, er 95 pct. født i Danmark, mens den tilsvarende andel er 77 pct. for dem, der ofte har oplevet at blive dårligt behandlet. Anderledes opgjort har fire femtedele af de unge, der er født i Danmark, aldrig oplevet at blive dårligt behandlet, mens det tilsvarende tal for børn født i et andet land end Danmark er 61 pct.

3.2. De unges familie

Næsten samtlige af de unge (99 pct.) bor sammen med mindst en af deres forældre. Kun to tredjedele bor sammen med begge deres forældre, og ca. 10 pct. bor ikke sammen med både en mand og en kvinde. Tre fjerdedele af de unge svarer, at deres far eller stedfar, som de bor sammen med, har fast arbejde. Sammenlagt med de fædre eller stedfædre, som har eget firma, stiger andelen til 92 pct. Et tilsvarende billede tegner sig for de mødre eller stedmødre, de unge bor sammen med. Andelen af mødre eller stedmødre med fast arbejde eller eget firma er 84 pct. Størstedelen af de unge bor altså med mindst en forældre, og oftest har de voksne, de unge bor sammen med, fast lønnet arbejde.

At de unge bor med voksne, der har et arbejde, kommer blandt andet til udtryk ved, at de unge ikke synes at mangle materielle goder. 91 pct. af de unge har deres eget værelse, 99 pct. har adgang til en computer i hjemmet, 98 pct. har en mobiltelefon og 86 pct. af de unges familier har bil.

Hovedparten af de unge har det godt både med deres mor/stedmor og far/stedfar. 96 pct. svarer, at de har det godt eller nogenlunde godt sammen med deres far/stedfar, og 97 pct. svarer på samme vis om deres mor/stedmor. Kun ca. 1 pct. svarer, at de har det dårligt sammen med de voksne, de bor sammen med.⁸

De unge bruger det meste af deres fritid på at være sammen med deres venner (jf. afsnit 3.4), men det betyder imidlertid ikke, at de slet ikke tilbringer tid sammen med deres forældre. Lidt mere end halvdelen (55 pct.) af de unge svarer, at de spiser aftensmad sammen med mindst en af deres forældre hver dag. Andelen, der spiser aftensmad sammen med deres forældre højst tre gange om ugen er 10 pct., mens blot 1 pct. aldrig spiser aftensmad sammen med mindst én af deres forældre. Endvidere foretager en relativ stor del af de unge sig forholdsvis ofte noget (såsom at gå i biografen, gå tur, besøge familie, gå til sportskamp eller lignende) sammen med deres forældre. Knap en fjerdedel af de unge svarer, at de gør det mindst to gange om ugen,

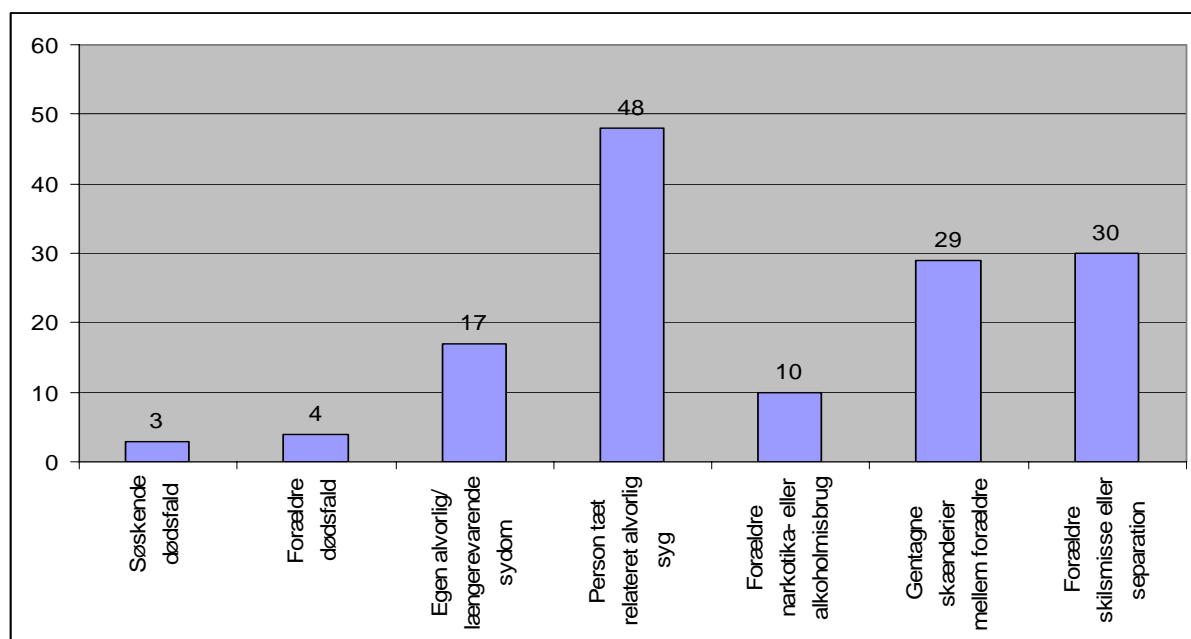
⁸ Tallene dækker kun de unge, som svarer, at de bor sammen med to forældre, dvs. en far/stedfar/anden mand og en mor/stedmor/anden kvinde.

og 61 pct. at de gør det mindst en gang om ugen. Igen er det en lille gruppe, der svarer, at de næsten aldrig foretager sig noget sammen med deres forældre: Seks pct. svarer, at de gør det ca. én gang om året eller næsten aldrig.

Forældrene synes, at have en vis indsigt i og kontrol med de unges liv med vennerne. Godt halvdelen (56 pct.) af de unge svarer, at deres forældre altid ved, hvem de unge er i selskab med, når de går ud. Kun 3 pct. svarer, at deres forældre kun sjældent ved det.⁹ Forældrenes viden om de unges selskab kan hænge sammen med, at en tredjedel af de unge svarer, at deres forældre oftest kører dem, når de skal ud i weekenden. Forældrene synes også at stille krav til de unge. I hvert fald svarer 87 pct. af de unge, at deres forældre oftest fortæller dem, hvornår de skal være hjemme, når de skal ud om aftenen. At de unge ikke altid gør, som forældrene siger, er en anden sag. 40 pct. af de unge svarer, at de altid følger de hjemkomsttider, som forældrene har givet de unge, mens 59 pct. kun gør det nogle gange og yderligere to pct. aldrig eller sjældent gør det. De fleste forældre stiller altså krav til de unges hjemkomsttidspunkter, og de fleste unge retter sig efter det – i hvert fald nogle gange.

For yderligere at karakterisere de unges baggrund er de unge blevet spurgt, om de nogensinde har oplevet en række ubehagelige begivenheder i hjemmet, fx dødsfald, sygdom eller misbrug. Figur 1 viser de syv alvorlige begivenheder, der er spurgt til.

Figur 1. Procentdel af unge, der har oplevet alvorlige begivenheder i hjemmet.

⁹ Dækker kun over unge, som svarer, at de går ud

Figur 1 viser, at en stor del af de unge har haft sygdom tæt inde på livet.¹⁰ Skilsmisse og skænderier er ligeledes en af de begivenheder, mange af de unge har oplevet. Dødsfald i familien er derimod sjældent.

Det kan være vældigt belastende for et barn eller ungt menneske at opleve en af disse alvorlige begivenheder, og endnu mere belastende at opleve flere. Antallet af unge, der har oplevet flere af disse alvorlige begivenheder, fremgår af tabel 10.

Tabel 10. Antal alvorlige begivenheder oplevet af de unge.

	Procentdel af de unge
0 alvorlige begivenheder	27 %
1 alvorlig begivenhed	33 %
2 alvorlige begivenheder	23 %
3 alvorlige begivenheder	12 %
4 alvorlige begivenheder	5 %
5 alvorlige begivenheder	1 %
6 alvorlige begivenheder	0 %
7 alvorlige begivenheder	0 %

Tabellen viser, at godt en fjerdedel af de unge aldrig har oplevet en af disse alvorlige begivenheder, og at 60 pct. har oplevet højst én. Endvidere fremgår det, at 18 pct. af de unge har oplevet mindst tre af de alvorlige begivenheder. Størsteparten af de fleste unge har altså været forskånet, mens en mindre del har oplevet en række alvorlige begivenheder i deres liv.

3.3. De unges skole

De unge er i store træk glade for at gå i skole. Tre fjerdedele svarer, at de er nogenlunde eller meget glade for at gå i skole og blot 7 pct. svarer, at de slet ikke kan lide det.

3.3.1. De unge føler, at det går godt

Seks pct. af eleverne har prøvet at gå en klasse om, og mindre end én pct. har gået en klasse om flere gange. De fleste af de unge synes da også, at de klarer sig relativt godt i skolen sammenlignet med deres klassekammerater. Flertallet (61 pct.) vurderer, at de klarer sig om-

¹⁰ Det er værd at bemærke, at næsten hver femte af de unge svarer, at de selv har været alvorligt syge eller syge i lang tid. Det fremstår som en påfaldende stor andel, hvilket giver anledning til at overveje, hvordan de unge har opfattet det alvorlige aspekt i spørgsmålet. Det var ikke tænkt, at spørgsmålet skulle omfatte langvarig influenza og lignende, men svarfordelingen kunne godt tyde på, at det er sådan, de unge har forstået det. Det vides desværre ikke, hvordan de unge har forstået spørgsmålet, og svarfordelingen bør derfor tages med forbehold.

kring gennemsnittet, 32 pct. vurderer, at de klarer sig bedre, og kun syv pct. vurderer, at de klarer sig dårligere end gennemsnittet.

De unge passer tilsyneladende også deres skole. Knap to tredjedele af de unge har aldrig pjækket fra skole, og kun en forholdsvis lille del af de unge (13 pct.) har pjækket mere end to gange.

Hovedparten af de unge har lagt planer for fremtiden. Planerne er meget forskellige. Mere end halvdelen (55 pct.) vil i gymnasiet eller på handelsskole, syv pct. vil på teknisk skole og fire pct. vil søge job. Færre end hver femte elev ved endnu ikke, hvad de vil efter 9. klasse.

3.3.2. Negativ adfærd på og omkring skolen

Kun en lille del af eleverne oplever negativ adfærd på og i området omkring skolen. Største- parten (70 pct.) er uenige i, at der er mange slagsmål på deres skole, og kun 6 pct. er helt enige heri. Endnu færre af de unge oplever, at der bliver taget euforiserende stoffer på deres skole. Her svarer hele 92 pct., at de er lidt eller helt uenige, og blot to pct. er helt enige. Hærværk opleves tilsyneladende lidt oftere. Godt halvdelen (54 pct.) erklærer sig lidt eller helt uenige i, at mange ting bliver ødelagt eller udsat for hærværk på deres skole, mens en lidt mindre andel (46 pct.) erklærer sig lidt eller helt enige.

Samlet set kan de fleste unge godt lide at gå i skole. De vurderer selv, at de klarer sig godt i skolen og hovedparten har lagt fremtidsplaner. Kun få oplever, at skolen er præget af negativ adfærd som euforiserende stoffer og slagsmål, mens hærværk forekommer mere almindeligt.

3.4. De unges venner

De unge bruger meget af deres fritid sammen med andre unge. To tredjedele af de unge bruger det meste af deres fritid sammen med deres venner. Endvidere svarer en tredjedel af de unge, at de 'går ud' mindst fire aftener om ugen. I gennemsnit bruger de unge tre timer om dagen på at være sammen med deres venner. Til sammenligning bruger de i gennemsnit halvanden time på at dyrke sport, én time på at lave lektier og godt en halv time på at læse bøger. Når det er sagt, er det dog også værd at bemærke, at næsten hver tiende svarer, at de tilbringer størstedelen af deres tid alene, og at hver sjette aldrig går ud om aftenen. De fleste unge bruger altså meget tid sammen med deres venner samtidig med, at en lille gruppe oftest er alene og sjældent går ud om aftenen.

Heldigvis er det et mindretal af de unge, der i selskab med vennerne har en såkaldt destruktiv eller negativ adfærd. Blot to pct. svarer, at de ofte stjæler fra butikker, når de er sammen med

vennerne, mens ti pct. ofte bruger tiden med vennerne på at skræmme og irritere folk. Fire pct. bruger ofte tiden på at smadre eller ødelægge ting, og 12 pct. drikker ofte øl eller tager euforiserende stoffer i selskab med vennerne. Omvendt svarer langt hovedparten af de unge, at de aldrig har disse former for negativ adfærd sammen med vennerne (henholdsvis 91 pct., 67 pct., 80 pct. og 68 pct.). I stedet bruger de unge ofte tiden sammen med deres venner på at spille computer eller chatte på Internettet og på at dyrke sport. Således svarer 47 pct., at de ofte spiller computer eller chatter på Internettet sammen med vennerne, og 40 pct. svarer, at de ofte dyrker sport.

3.4.1 De unges gruppemæssige tilknytning

To tredjedele af de unge har en gruppe af venner, som de bruger *meget* tid sammen med. Det følgende omhandler udelukkende disse unge.

De unge, der har deltaget i denne undersøgelse, er primært mellem 13 og 15 år gamle, og hovedparten af deres venner er jævnaldrende (mindre end én pct. svarer, at deres vennegruppe er meget ældre eller meget yngre end dem selv). Vennegrupperne synes endvidere at være forholdsvis stabile. 92 pct. svarer, at gruppen har eksisteret i en periode på mellem tre måneder og fire år. Kun seks pct. svarer, at deres vennegruppe har eksisteret i mindre end tre måneder.

Mere end halvdelen (58 pct.) af vennegrupperne bruger meget tid sammen på offentlige steder, som fx parker, gader, i indkøbscentre mv. Forholdsvis stabile vennegrupper, som tilbringer meget tid sammen på offentlige steder, kunne lede tankerne hen imod amerikanske kriminelle bandestrukturer. Disse er netop kendetegnet ved blandt andet at have eksisteret i mange år, og ved at de tilbringer en stor mængde tid på offentlige steder. Men blot er 8 pct. af de unge opfatter deres vennegruppe som en bande, og en fjerdedel af de unge synes, at det er i orden at gøre ulovlige ting. I lyset heraf kan man undre sig over, at knap en tredjedel af de unge svarer, at der er nogen i deres gruppe, som begår ulovligheder sammen. Nogle unge svarer altså, at det ikke er okay at begå ulovligheder, men gør det alligevel. Hvordan det skal tolkes, kan naturligvis diskuteres. Det kan være et udtryk for, at det er andre i gruppen, der begår kriminaliteten, men det kan også være et udtryk for de unges ambivalente holdning til kriminalitet: De gør det, men synes egentlig principielt ikke, at det er okay. Også her minder de unge altså mere om traditionelle grænsesøgende teenagere end om forhærdede amerikanske bandemedlemmer.

Kønsmæssigt set forekommer grupperne ikke skarpt opdelte. Næsten halvdelen af de unge svarer, at deres gruppe består af både piger og drenge. Af de kønsopdelte grupper er det lidt oftere rene drengegrupper (30 pct.) end rene pige grupper (22 pct.).

3.5. De unges boligkvarter

Ligesom de unge i store træk er glade for at gå i skole, er de også glade for det kvarter, de bor i. 86 pct. af de unge svarer, at de kan lide deres kvarter, og 81 pct. ville savne det, hvis de var tvunget til at flytte. I overensstemmelse med dette har hovedparten af de unge en positiv oplevelse af deres fysiske boligomgivelser. 83 pct. er helt eller lidt enige i, at der er plads til at børn kan lege i deres boligkvarter. 13 pct. er dog enige i, at der er meget graffiti i deres kvarter og 5 pct. oplever, at der er tomme og forladte bygninger i deres kvarter.

Det sociale liv i kvarteret synes de unge også at være glade for. De fleste (70 pct.) oplever at bo i et kvarter, hvor man kan stole på hinanden, og 81 pct. mener, at folk i kvarteret er villige til at hjælpe hinanden. To tredjedele af de unge oplever således et tæt sammenhold i kvarteret. At de unge oplever et tæt sammenhold i deres boligkvarter, er imidlertid ikke ensbetydende med, at de unge føler, der bliver holdt øje med dem. Kun en fjerdedel af de unge er enig i, at deres naboer bemærker og kommenterer det, hvis de ikke opfører sig ordentligt.

At de unge er glade for deres kvarter og oplever, at de øvrige beboere generelt kan enes, betyder imidlertid ikke, at de unge nødvendigvis er afskærmet fra at opleve slåskamp og anden kriminalitet i kvarteret. Selvom hovedparten svarer, at de kun sjældent oplever disse ting i deres kvarter, er der stadig omtrent en tredjedel, som oplever kriminalitet, og knap en femtedel, der oplever salg af euforiserende stoffer i deres boligkvarter.

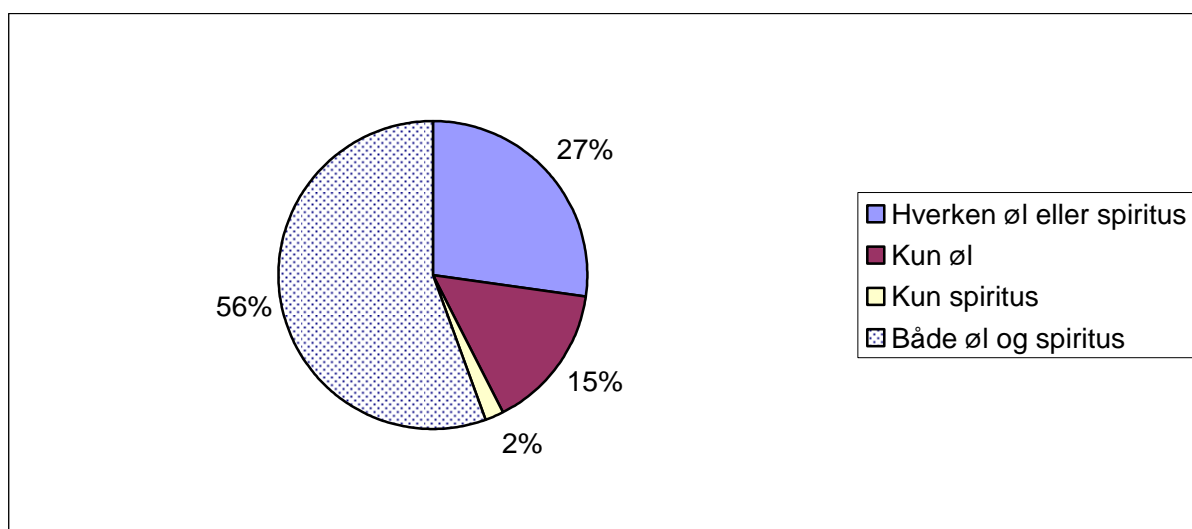
4. De unges problematiske adfærd

Dette kapitel omhandler de unges problematiske adfærd. Problematiske adfærd er defineret dels ved decideret kriminelle aktiviteter, såsom tyveri, hærværk og vold, og dels ved de unges erfaringer med diverse former for narkotika og alkohol.

4.1. De unges forbrug af alkohol

Størstedelen af de unge har erfaringer med alkohol. Som det fremgår af figur 2, har 73 pct. af de unge prøvet at drikke øl, vin eller spiritus, mens de resterende 27 pct. ikke har gjort erfaringer på dette område.

Figur 2. Fordelingen af erfaringer med forskellige former for alkohol.

Figur 2 viser, at de færreste af de unge har prøvet at drikke spiritus uden også at have prøvet at drikke øl. 15 pct. har udelukkende prøvet at drikke øl, mens blot to pct. – hvilket svarer til 26 unge – har drukket spiritus, men aldrig øl. Anderledes opgjort har 96 pct. af de unge, der har prøvet at drikke spiritus, også prøvet at drikke øl, mens 78 pct. af de unge, som har prøvet at drikke øl, også har prøvet at drikke spiritus.

I det følgende fokuseres udelukkende på de unges indtag af øl, vin og færdigblandede drikke (herefter blot kaldet alkohol). Der er to spørgsmål i spørgeskemaet, som omhandler de unges alkoholvaner. Imidlertid er disse spørgsmål vanskelige at adskille, da der i det første spørgsmål spørges til øl, vin og færdigblandede drikke, og i det andet spørges til spiritus, fx rom, vodka eller whisky. Unge der har drukket færdigblandede drikke, fx Bacardi Breezer, bør svare ja til begge spørgsmål, eftersom det både er en færdigblandet drik og spiritus. Problemet

er, at dette ikke fremgår klart i spørgeskemaet, og det derfor er usikkert, hvordan eleverne har valgt at svare. For at undgå overlappning fokuseres i det følgende udelukkende på øl, vin og færdigblandede drikke. Det betyder naturligvis, at de 26 unge, der udelukkende har drukket spiritus, udgår. Da det relativt set er en meget lille andel, får denne udeladelse ikke betydning for resultaterne.

Flere undersøgelser har vist en sammenhæng mellem debutalderen for alkohol og omfanget af unges senere alkoholforbrug. Derfor er det afgørende at undersøge, hvornår de unge drikker alkohol første gang.¹¹ I foreliggende materiale har 98 pct. af de unge, som har prøvet at drikke alkohol, gjort det inden de er fyldt 15 år.

Halvdelen af denne gruppe har debuteret med alkohol, da de var 13 eller 14 år, mens den anden halvdel har gjort deres debut inden de fyldte 13 år. Næsten hver tiende har drukket alkohol inden de fyldte 10 år. Dette må tolkes som et udtryk for, at eleverne har besvaret spørgsmålene meget bogstaveligt. Flere af de unge har sandsynligvis smagt en tår af forældrenes øl som barn, og har medregnet dette som erfaring med alkohol. For at frasortere disse erfaringer undersøges i det følgende andelen af unge, der har prøvet at drikke sig fuld.

61 pct. af de unge, som har drukket alkohol, har også drukket sig fuld – og dette ofte mere end én gang. Af den gruppe, der har prøvet at drikke sig fuld, svarer 61 pct., at de har været fulde mindst tre gange, og 42 pct. har været fulde mindst fem gange.

Lidt over halvdelen af de unge, som har prøvet at drikke alkohol, har svaret, at de har drukket inden for de seneste fire uger. Af disse har omtrent en tredjedel drukket mindst tre gange, og næsten hver femte af disse unge har drukket fem gange eller flere, hvilket svarer til mere end én gang pr uge. Det er således en stor andel af de unge, som har prøvet at drikke alkohol, der drikker relativt ofte.

De unge drikker ikke kun forholdsvis hyppigt, men også forholdsvis meget. Selvom knap halvdelen kun drak én til to genstande sidste gang, de drak alkohol, så indtog næsten hver femte af de unge seks til ni genstande, og hver tiende indtog mere end ni genstande. Dette svarer til, at mere end hver fjerde af de unge, som har prøvet at drikke alkohol, drak mere end fem genstande ved seneste lejlighed.

Ved seneste lejlighed drak knap tre fjerdedele af de unge sammen med andre unge, mens en fjerdedel var i selskab med deres forældre. En meget lille andel af de unge drak alene.

¹¹ På landsplan begynder 73 pct. af drengene og 74 pct. af pigerne at drikke alkohol, inden de fylder 15 år (Nissen og Nielsen 2004, s. 5).

To tredjedele af de unge drikker alkohol, uden at det bliver opdaget af en voksen. I de tilfælde, hvor det bliver opdaget, er det oftest (i 85 pct. af tilfældene) af forældrene. Kun i ganske få tilfælde bliver de unges alkoholforbrug opdaget af politiet eller af en lærer.

Opsummerende kan siges, at hovedparten af de unge har prøvet at drikke alkohol. Lidt mere end halvdelen af dem, der har debuteret med alkohol, har også prøvet at drikke sig fuld. Af sidstnævnte gruppe har godt hver sjette været fuld mindst tre gange. Mere end halvdelen af de unge, der har prøvet at drikke alkohol, har svaret, at de har drukket alkohol inden for de seneste fire uger.

4.2. De unges erfaringer med euforiserende stoffer

Kun en lille del af de unge har erfaringer med euforiserende stoffer, i hvert fald når det angår stoffer som eksempelvis ecstasy, LSD, heroin og kokain. 12 pct. af de unge har erfaringer med hash, mens den tilsvarende andel for ecstasy er tre pct. og for LSD, heroin eller kokain to pct.

Figur 3 illustrerer procentdelen af unge, som har prøvet hver af de tre kategorier af euforiserende stoffer. Det fremgår af tabellen, at de unges erfaringer med euforiserende stoffer typisk angår hash. Sammenlignet med LSD, heroin eller kokain har seks gange flere prøvet hash, mens procentdelen med hasherfaringer i forhold til ecstasy eller speed er fire gange så mange.

Figur 3. Procentvis andel erfaringer med tre kategorier af euforiserende stoffer.

Af de unge, der har erfaringer med hash, har størsteparten (70 pct.) debuteret, da de var 13 eller 14 år.

Andelen, der debuterer inden de fylder 13 år, er større for både ecstasy og LSD, heroin og kokain end for hash. Det skal understreges, at der er tale om et ganske lille antal, og at små ændringer derfor kan rykke billedet af fordelingen markant. Det er blot 24 af de unge, der har prøvet ecstasy, og 18 der har prøvet LSD, heroin eller kokain.

Knap en fjerdedel af de unge, der allerede har erfaringer med hash, har også røget eller spist det inden for de seneste fire uger. Dette svarer til tre pct. af populationen. I denne gruppe er andelen, der har røget/ spist hash henholdsvis én gang og mere end tre gange, nogenlunde lige store (henholdsvis 38 pct. og 33 pct.). Tilsvarende for ecstasy eller speed gælder det, at 32 pct. svarer, at de har taget stoffet inden for de seneste fire uger. Det svarer til knap én pct. af den samlede population. Lidt mere end halvdelen har taget stoffet én gang, mens den resterende del har gjort det oftere (N=9). For de unge, der har forsøgt sig med LSD, heroin eller kokain, er der 37 pct., som har taget stoffet inden for de seneste fire uger. Dette svarer til en halv pct. af den samlede population. De fleste har taget stoffet én gang (N=7), mens de øvrige har gjort det flere gange.

Langt størsteparten af de unge er i selskab med andre unge, når de ryger hash. 95 pct. af de unge var sammen med andre unge sidste gang, de røg hash, mens den resterende andel enten var alene eller i selskab med voksne. Til sammenligning med hash tages ecstasy også hovedsageligt sammen med vennerne, om end en lidt større andel, end det er tilfældet med hash, tager ecstasy alene eller i selskab med voksne. At ecstasy i højere grad end hash tages sammen med voksne, skal ses i lyset af, at det er sværere for de unge at anskaffe sig ecstasy sammenlignet med hash, og derfor er der oftere indblandet voksne, når det angår stoffer som ecstasy. Når det angår LSD mm. indtages også dette stof hovedsageligt sammen med vennerne. En større andel sammenlignet med hash og ecstasy tager dog stoffet alene.

Der synes således at være en tendens til, at euforiserende stoffer oftest tages sammen med vennerne, og at de hårdere af stofferne i højere grad tages alene eller i selskab med voksne end det er tilfældet med hash. Samtidig er det dem, der har erfaring med de hårdere stoffer, som har indtaget stoffer flest gange inden for de seneste fire uger. Endvidere debuterer de unge, som tager hårde stoffer, tidligere end hashrygerne.

De fleste (87 pct.) af de unge, der har gjort sig erfaringer med hash, er ikke blevet opdaget. I de øvrige tilfælde, er det primært forældrene, der har opdaget det, mens kun ganske få bliver opdaget af politiet, en lærer eller af andre.

De fleste af de unge, der har prøvet LSD mm., har også indtaget stoffet uden at blive opdaget.

Tilsvarende gør sig gældende for de unge, der har taget ecstasy eller speed. Set i forhold til hash og LSD er andelen, der ikke opdages, dog lidt mindre, om end det stadig er største delen, som ikke opdages.

Opsummerende kan det siges, at langt hovedparten (88 pct.) af de unge ikke har prøvet nogen af de tre slags euforiserende stoffer, 12 pct. har prøvet én slags, kun én pct. har prøvet to slags, og yderligere én pct. har prøvet dem alle. De fleste (82 pct.) af dem, der har prøvet at tage stoffer, har således holdt sig til den ene slags.

Hovedparten af de unge har gjort sig erfaringer med hash førend de øvrige former for euforiserende stoffer. Sammenlignet med ecstasy har 85 pct. prøvet hash uden at have forsøgt sig med ecstasy, mens det omvendt er en ganske lille andel, der har erfaring med ecstasy uden også at have prøvet hash. Tilsvarende har 89 pct. prøvet hash uden at have taget LSD, mens omvendt igen er en lille andel, der har erfaring med LSD uden at have forsøgt sig med hash.

4.2.1. Salg af euforiserende stoffer

3 pct. af de unge har solgt euforiserende stoffer eller fungeret som mellemmand. Flest solgte stoffet første gang, da de var 13 eller 14 år gamle, mens en fjerdedel ikke var fyldt 13 år.

Størsteparten af dem, som har solgt narkotika, har gjort det inden for de seneste 12 måneder, og af disse har langt de fleste gjort det mere end én gang. Knap halvdelen var i selskab med andre unge sidste gang, de solgte narkotika, mens lidt under halvdelen var alene og den resterende lille del var sammen med voksne.

Der er en klar sammenhæng mellem, om de unge selv tager euforiserende stoffer, og hvorvidt de nogensinde har solgt stoffer eller fungeret som mellemmand. Af de unge, som aldrig har prøvet at tage stoffer, har 99 pct. heller aldrig solgt stoffer eller fungeret som mellemmand. Af de unge, der har erfaringer med alle tre slags euforiserende stoffer, har 21 pct. også prøvet at sælge stoffer eller fungeret som mellemmand.

4.3. De unges erfaringer med berigelseskriminalitet

I de følgende afsnit gennemgås forskellige former for berigelseskriminalitet separat. Derefter følger en opsamling, hvor de forskellige former for berigelseskriminalitet sammenlignes.

4.3.1. Butikstyveri

Hver fjerde af de unge har stjålet fra en butik eller et stormagasin. Knap tre fjerdedele af disse stjal første gang i alderen 11 til 14 år, mens en fjerdedel var yngre end 11 år. Tilsyneladende begår de unge altså deres første butikstyveri i en forholdsvis ung alder.

Forinden undersøgelsens gennemførelse udførtes der, som nævnt i metodekapitlet, en mindre pilotundersøgelse. Spørgsmålet om butikstyveri blev i denne forbindelse debatteret, og mange af de unge var i tvivl om, hvorvidt deres tidligere tyveri af slik skulle medregnes som butikstyveri. Flere forklarede, at deres forældre havde taget dem i at stjæle fx slik, da de var ganske små, og at de ikke kunne huske det selv, men havde fået det fortalt. I spørgsmålet bliver rammerne for, hvornår butikstyveriet skal angives, ikke specificeret, hvorfor resultaterne fra dette spørgsmål sandsynligvis bør tolkes meget bredt. Når hver fjerde af de unge svarer, at de har stjålet fra en butik eller et stormagasin, dækker det sandsynligvis også over situationer, hvor den unge har stjålet noget i så ung en alder, at vedkommende end ikke er klar over, at det er at stjæle. I hvert fald skal den fjerdedel, der svarer, at de stjal inden de var fyldt 11 år, nok tages med forbehold.

For at få en ide om andelen af unge, der har begået butikstyveri i en alder, hvor man må forvente, at de er bevidste om deres handlinger, og dermed også om hvorvidt det er tyveri eller ej, er de unge spurgt, hvorvidt de har stjålet inden for de seneste 12 måneder. Det har 36 pct., hvilket samtidig vil sige, at der er en relativ stor del af de unge, som har prøvet at stjæle, men som tilsyneladende ikke gør det jævnligt. Blandt de unge, som har stjålet fra en butik eller et stormagasin inden for de sidste 12 måneder, svarer 40 pct., at de har gjort det minimum tre gange, mens de øvrige 60 pct. svarer, at de har stjålet én til to gange. Selvom mere end halvdelen af de unge således sjældent har stjålet fra en butik, er der stadig en stor del, der har gjort det mange gange, hvilket naturligvis er mere seriøst.

Butikstyveri foregår ofte i gruppesammenhæng. Tre fjerdedele svarer, at de stjal sammen med andre unge sidste gang, mens den resterende del var alene.¹²

Størsteparten (75 pct.) af de unge, der stjæler, slipper af sted med det uden at blive opdagede. For den resterende parts vedkommende er det forskelligt, hvem tyveriet opdages af. I 36 pct. af tilfældene er det politiet, 29 pct. af forældrene og 34 pct. af en anden (typisk en butiksan-sat). Det er interessant, at flere opdages af politiet end af forældrene, og det kan være forklaringen på, at en forholdsvis stor andel af de unge straffes, når de opdages i at stjæle fra en

¹² Dette kunne igen give anledning til at differentiere mellem forskellige tyverisituationer. Når de unge stjæler sammen, er det sandsynligvis blot for sjov, som en slags underholdning. Når de unge stjæler alene, er det muligvis i højere grad et spørgsmål om at anskaffe sig noget, man gerne vil have. Med andre ord er der forskel på at stjæle blot for at stjæle og stjæle for at anskaffe sig noget. Og det er klart, at de to forskellige tyverisituationer peger på to meget forskellige forebyggelsesstrategier.

butik. Af de unge, som blev opdaget, blev lidt over halvdelen (54 pct.) nemlig straffet for det. Til sammenligning straffes 47 pct. af de unge, der opdages i forbindelse med hashrygning.

4.3.2. Tyveri af transportmidler

15 pct. af de unge har stjålet en cykel, scooter eller knallert, og heraf har to tredjedele gjort det inden for de sidste 12 måneder. Blandt disse har halvdelen gjort det én til to gange, mens en tredjedel har gjort det mindst fem gange. Lidt over halvdelen af de unge stjal første gang, da de var 13 år eller ældre, mens knap hver femte endnu ikke var fyldt 11 år første gang, de stjal en cykel, scooter eller knallert.

Anderledes forholder det sig ved tyveri af biler og motorcykler. Kun to pct. af de unge har prøvet at stjæle enten en bil eller en motorcykel (N = 21). Blandt denne gruppe var 88 pct. 13 år eller ældre, da de gjorde det første gang, og ingen var yngre end 11 år. Sammenlignet med tyveri af cykel, scooter eller knallert er det således en mindre andel, der har forsøgt sig med at stjæle en bil mv., og debutalderen er højere. Dette skyldes formodentlig, at der er forskel i alvorsgraden på de to former for tyveri, samt at det er mere teknisk krævende at stjæle en bil mv. og i øvrigt kræver en vis størrelse at styre køretøjet. Godt halvdelen af de unge, som har prøvet at stjæle en bil, har gjort det inden for de seneste 12 måneder. Denne store andel skal ses i relation til populationens alder. De fleste i populationen er 13 til 15 år gamle, og eftersom de fleste biltyverier sker i alderen 13 til 14 år, er det ikke opsigtsvækkende, at en stor del af tyverierne har fundet sted inden for det seneste års tid.

Cykelttyveri sker ofte i gruppesammenhænge. Fire ud af fem unge svarer, at sidste gang de stjal en cykel, var de sammen med andre unge, mens den resterende femtedel gjorde det alene.¹³ Tyveri af en bil eller motorcykel forekommer, i lighed med cykelttyverierne, ofte, når den unge er i selskab med andre unge. 83 pct. af de unge, som har stjålet en bil eller motorcykel, svarer, at de gjorde det med andre unge.

Langt de fleste bliver aldrig opdaget, når de stjæler en cykel, scooter eller knallert. For den resterende parts vedkommende opdages det typisk af politiet (44 pct.). 35 pct. af dem, der opdages for tyveriet, straffes også for det.

¹³ Det er nærliggende, at dem, der ikke var sammen med andre ved cykelttyveriet, gjorde det for at anskaffe sig et transportmiddel, fx på vej hjem fra en fest, mens de øvrige har stjålet cykler som underholdning eller for at vise sig for hinanden.

4.3.3. Indbrud i bygninger

Fire pct. af de unge har brudt ind i en bygning for at stjæle, og knap halvdelen af disse har gjort det inden for de sidste 12 måneder. 62 pct. har begået indbrud én til to gange, mens knap en femtedel har gjort det tre til fire gange og endnu knap en femtedel mindst fem gange (N=21). At det er en stor andel, der har begået indbrud inden for det seneste år, og at de fleste har gjort det et fåtal af gange, hænger formodentlig sammen med, at de unge begår indbrud første gang i en forholdsvis sen alder sammenlignet med fx butikstyveri. 73 pct. af de unge var således 13 år eller ældre første gang, de begik indbrud.

Også indbrud begås typisk sammen med andre unge: 86 pct. var i selskab med andre unge, 12 pct. alene, mens kun ganske få var sammen med voksne.

Størstedelen af de unge, som har begået indbrud, opdages ikke. I de øvrige tilfælde opdages det oftest af politiet (64 pct.), forholdsvis sjældent forældrene og aldrig en lærer. Af dem, som blev opdaget, blev knap en tredjedel straffet for det.

4.3.4. Tyveri fra bil

Fire pct. af de unge har stjålet fra en bil, og halvdelen af disse har gjort det inden for de seneste 12 måneder. Af denne gruppe har 45 pct. stjålet én eller to gange, mens en tilsvarende andel har stjålet mindst fem gange (N= 20). De unge er forholdsvis gamle, når de første gang stjæler fra en bil, idet størsteparten var 13 år eller ældre. Igen skal den store andel, der har stjålet fra en bil inden for de seneste 12 måneder, ses i relation til den forholdsvis sene debutalder for denne form for forbrydelse samt populationens aldersgruppe.

I lighed med de øvrige kriminalitetstyper sker tyveri fra bil oftest, når de unge er sammen med andre unge. For den resterende dels vedkommende var knap en femtedel alene og mens kun en lille andel var sammen med voksne.

Som det også gælder for de øvrige former for kriminalitet, så opdages forbrydelsen sjældent – hele 88 pct. slipper af sted med tyveriet uden at blive opdaget. Af den ganske lille gruppe, der blev opdaget sidste gang, blev én person opdaget af vedkommendes forældre, én af politiet, to af en lærer og den sidste person af en anden.

4.3.5. Tyveri af håndtaske eller lignende

Fire pct. af de unge har prøvet at stjæle en håndtaske eller lignende fra en person, og lidt mere end halvdelen af disse unge har gjort det inden for de seneste 12 måneder. Af sidstnævnte gruppe har godt halvdelen begået denne form for tyveri én til to gange, mens knap en tredje-

del har gjort det mindst fem gange (N= 22). Igen er der en forholdsvis stor andel (56 pct.), der debuterede relativt sent, dvs. efter at være fyldt 13 år. Også her kan dette være med til at forklare den store andel, der har begået lovovertrædelsen inden for de sidste 12 måneder.

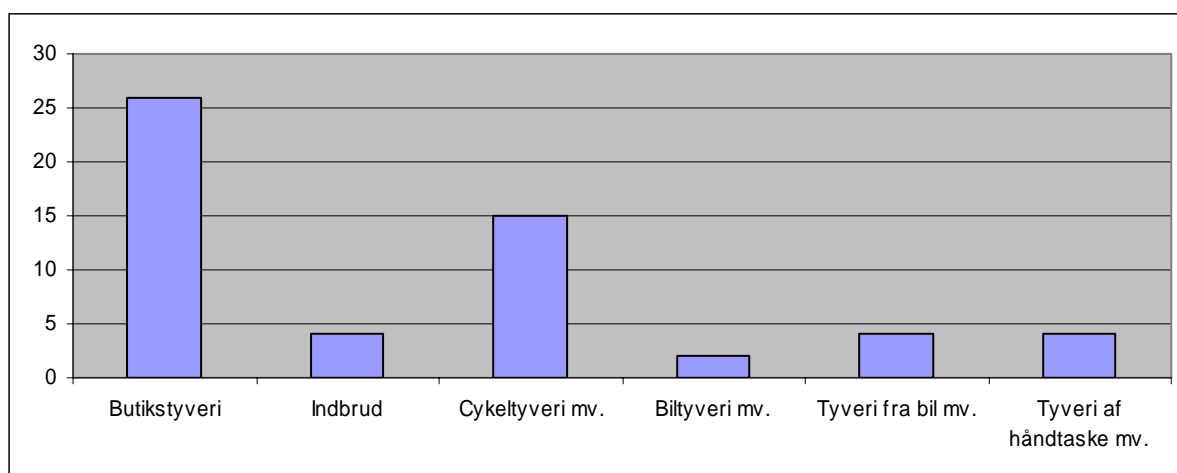
Tyveri af håndtaske adskiller sig ikke fra de øvrige former for berigelseskriminalitet i forhold til kriminalitetens sociale kontekst. Størstedelen (70 pct.) stjal sammen med andre unge, mens godt en fjerdedel gjorde det alene.

De fleste af de unge, som har stjålet en håndtaske, blev ikke opdaget. Af de øvrige, blev en meget stor andel, godt halvdelen, opdaget af 'en anden'.¹⁴ Dette adskiller sig fra de øvrige former for berigelseskriminalitet. En tredjedel blev opdaget af politiet, en lille andel af en lærer mens ingen blev opdaget af forældrene. Af de, der blev opdaget, blev halvdelen straffet (N=8).

4.3.6. Opsamling: De unges erfaringer med berigelseskriminalitet

Som det således fremgår, varierer andelen af unge, der har begået berigelseskriminalitet, i høj grad efter typen af berigelseskriminalitet. Mens mere end hver fjerde har begået butikstyveri, så har to pct. stjålet en bil.

Figur 4. Seks former for berigelseskriminalitet fordelt efter procentdel unge.

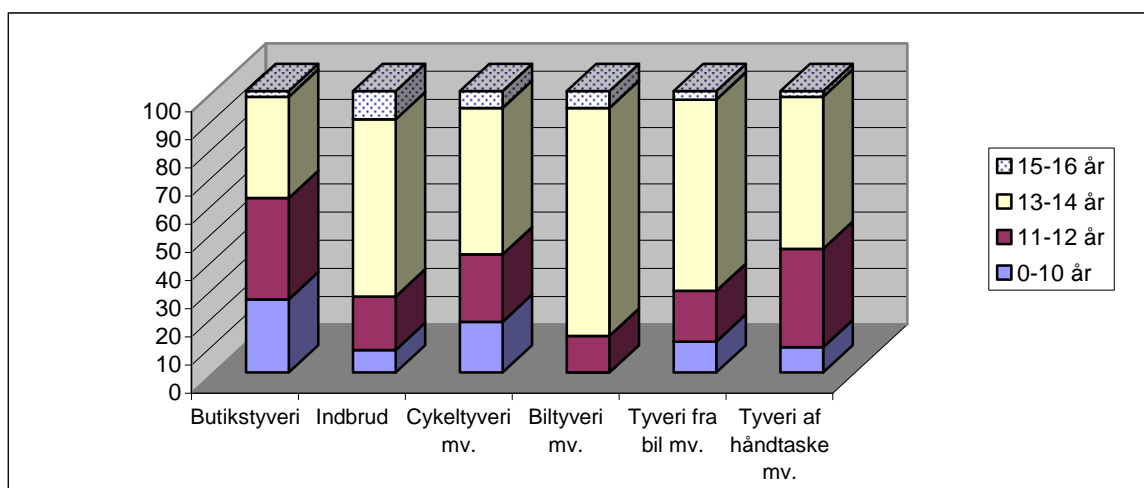

Debutalderen ved de forskellige former for berigelseskriminalitet varierer endvidere meget, hvilket fremgår af figur 5. For butikstyveri er debutanterne ganske unge sammenlignet med de øvrige berigelseskriminalitetsformer. Af gruppen, der har begået butikstyveri, er der 60 pct., der endnu ikke er blevet 13 år, da de begår lovovertrædelsen første gang, mens den tilsvarende

¹⁴ Igen er det ikke entydigt, hvem 'en anden' er, men det er oplagt at tænke sig, at det er offeret eller mennesker, som tilfældigvis befinder sig i nærheden, når tyveriet finder sted.

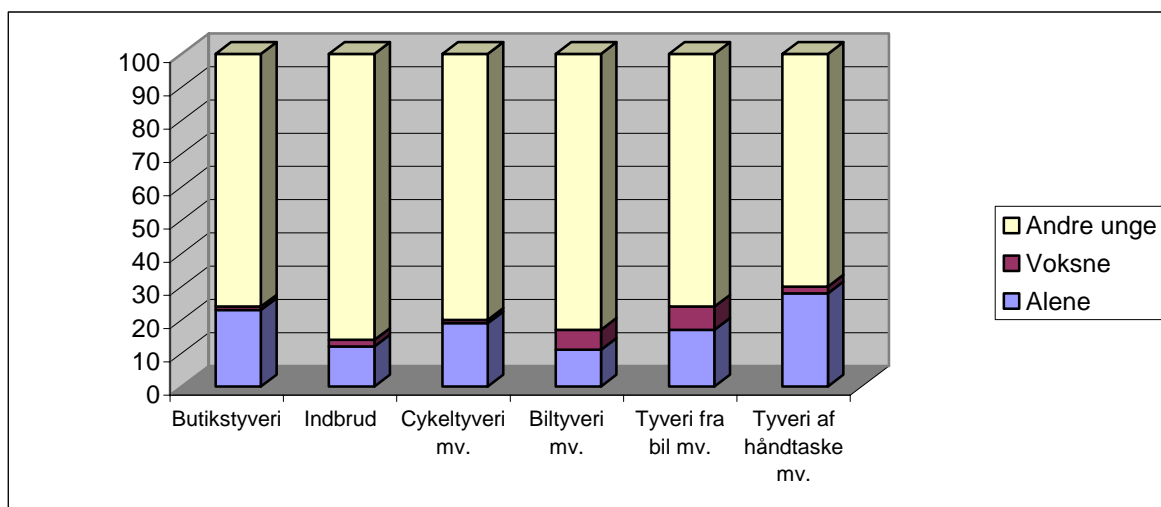
de andel er godt 20 pct. for henholdsvis indbrud og tyveri fra bil, og kun omtrent 10 pct. for tyveri af bil eller motorcykel.

Figur 5. Seks former for berigelseskriminalitet fordelt efter debutalder.

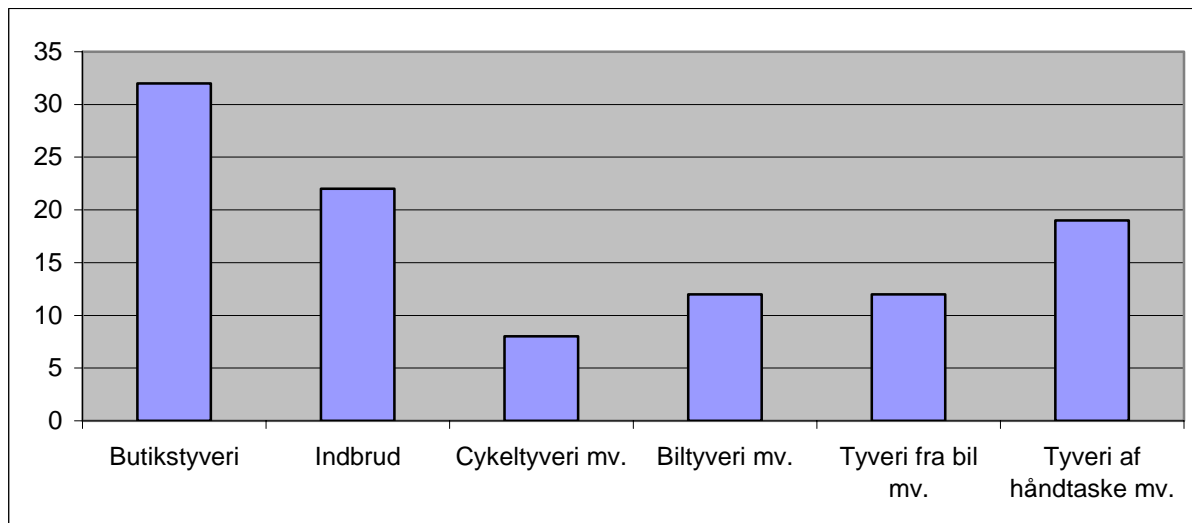
Det fremgår af figur 6, at det for alle typer af berigelseskriminalitet gælder, at kriminaliteten typisk begås sammen med andre unge. Andelen, der har begået lovovertrædelsen alene eller sammen med en voksen, synes derimod at variere. Specielt tyveri af bil eller motorcykel og tyveri fra et motorkøretøj sker ofte i selskab med en voksen. Dette kan som sagt skyldes, at netop disse to former for berigelseskriminalitet kræver en særlig teknisk viden mv. Tasketyveri og butikstyveri begås alene i omtrent hvert femte tilfælde, mens den tilsvarende andel for indbrud og tyveri af bil eller motorcykel er mindre end fem pct. Dette skyldes formodentlig forskelle ved de forskellige former for berigelseskriminalitet. Hvor der ved indbrud eksempelvis er brug for andre til at holde vagt, er det ved butikstyveri væsentligt ikke at vække op-sigt mv.

Figur 6. Procentvis fordeling af berigelseskriminalitetens sociale kontekst.

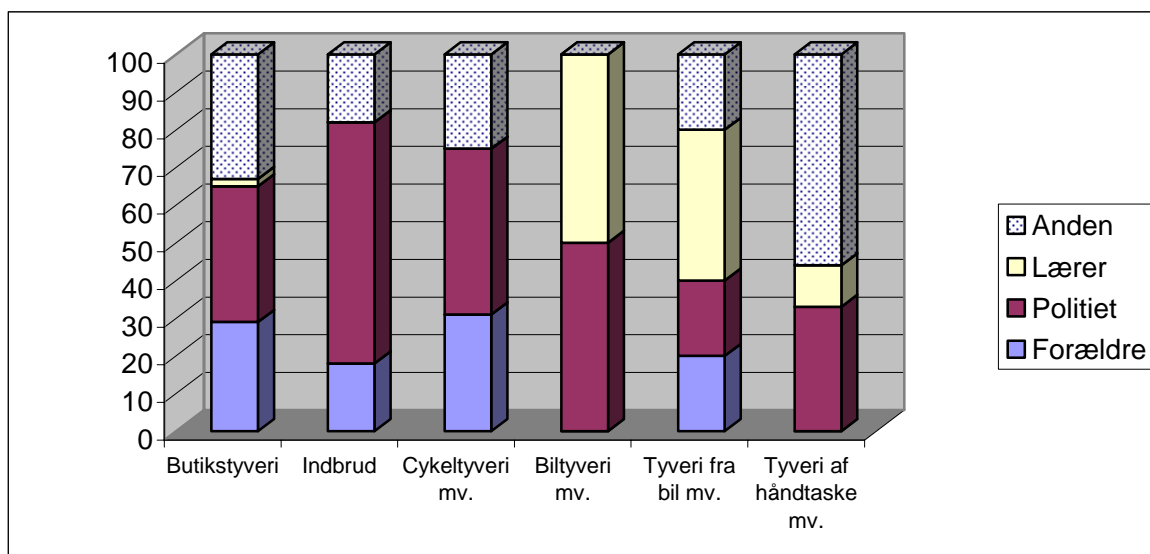
Andelen af unge der blev opdaget, varierer desuden mellem de forskellige former for berigelseskriminalitet, jf. figur 7. Mens butikstyveri opdages i mere end 30 pct. af tilfældene, opdages tyveri af cykel, scooter eller knallert kun i 8 pct. af tilfældene.

Figur 7. Procentdel af unge som blev opdaget sidste gang, de begik forskellige former for berigelseskriminalitet.

Som det fremgår af figur 8, er der også forskel på, hvem der opdager tyveriet. Det er meget sjældent forældrene, der opdager tyveri af håndtaske eller af bil/ motorcykel, mens både butikstyveri og tyveri af cykel opdages af forældrene i mere end 20 pct. af tilfældene. Det er oftest politiet, der opdager indbrud og biltyveri, mens tyveri fra bil sjældent opdages af politiet. De unges lærere synes relativt ofte at opdage tyveri af bil/ motorcykel og tyveri fra en bil, men de øvrige berigelsesformer sjældent eller aldrig opdages af en lærer.

Figur 8. Procentvis fordeling af hvem der opdagede de unges berigelseskriminalitet.

4.4. De unges erfaringer med hærværk

Næsten hver femte (18 pct.) af de unge har prøvet at begå hærværk, fx på et busstoppested, et vindue, en bil, et sæde i et offentligt transportmiddel eller andet. Knap to tredjedele af disse unge har gjort det inden for de seneste 12 måneder. De unge, der har erfaringer med hærværk, synes at foretage denne form for lovovertrædelse relativt ofte og ikke blot en enkelt gang. Det er bemærkelsesværdigt, at knap halvdelen af de unge, som har begået hærværk inden for de sidste 12 måneder, har gjort det mindst tre gange, og næsten en tredjedel har gjort det mindst fem gange. Dette vidner om, at der ikke er tale om et særtilfælde, når de unge udøver hærværk.

Ikke alene er frekvensen høj, debutalderen er også lav for hærværk. Selvom næsten halvdelen debuterede i alderen 13 til 14 år, er det stadig næsten hver femte af de unge, der prøver det første gang, inden de er 11 år. Hærværkets grad af alvor fremgår ikke, og spørgsmålet er, om de helt unge reelt har begået hærværk, eller om besvarelserne angår drengestreger, dvs. ødelæggelse af eksempelvis legetøj i raseri, misundelse eller andet. Hvorvidt dette skal opfattes som hærværk på lige fod med hærværk begået af en ung på 13-årig eller 14-årig, der er mere bevidst om egne handlinger, kan diskuteres.

Langt størsteparten (90 pct.) begår hærværk sammen med andre unge. Omtrent hver tiende begår hærværk alene, og kun ganske få er sammen med voksne. At hærværk ofte begås sammen med andre unge, tyder på, at hærværk kan betragtes som en form for tidsfordriv eller underholdning.

Sammenlignet med fx indtagelse af euforiserende stoffer bliver en forholdsvis stor del af de unge opdaget, når de begår hærværk. Knap en fjerdedel svarer således, at det blev opdaget sidste gang, de begik hærværk. Dette er ikke overraskende, eftersom hærværk – sammenlignet med fx indtagelse af euforiserende stoffer – er meget synligt og vedrører andre mennesker (forstået på den måde, at genstanden, der bliver udsat for hærværk, har en ejer).

Af de unge, der blev opdaget, da de begik hærværk, var det i knap halvdelen af tilfældene af 'andre', i knap en tredjedel af tilfældene af deres forældre, i godt en femtedel af tilfældene af politiet mens kun i få tilfælde af en lærer.

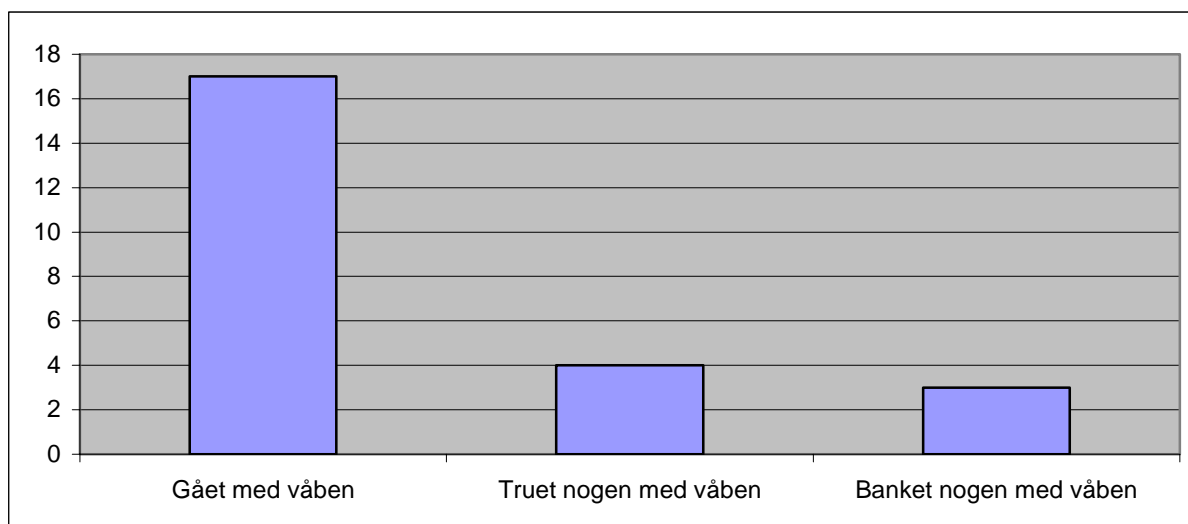
4.5. De unges erfaringer med våben og vold

4.5.1 Våben

I spørgeskemaet indgår tre spørgsmål, som alle omhandler de unges erfaringer med våben: I) Om de nogensinde har gået med våben, II) Om de nogensinde har truet nogen med våben og III) Om de nogensinde har banket eller skadet nogen med våben.

Næsten én ud af fem af de unge har mindst én gang gået med våben, fx et bat, en kniv eller en kæde. Halvdelen gjorde det første gang, inden de var fyldt 13 år, mens den andel halvdel var 13 eller 14 år.

Figur 9. Procentvis andel af unge som har prøvet at bære, true eller banke nogen med våben.

Fire pct. af de unge svarer, at de mindst en gang har truet nogen med våben eller tæsk med det formål at få penge eller ting. Sammenlignet med at bære våben er de unge ældre, første gang

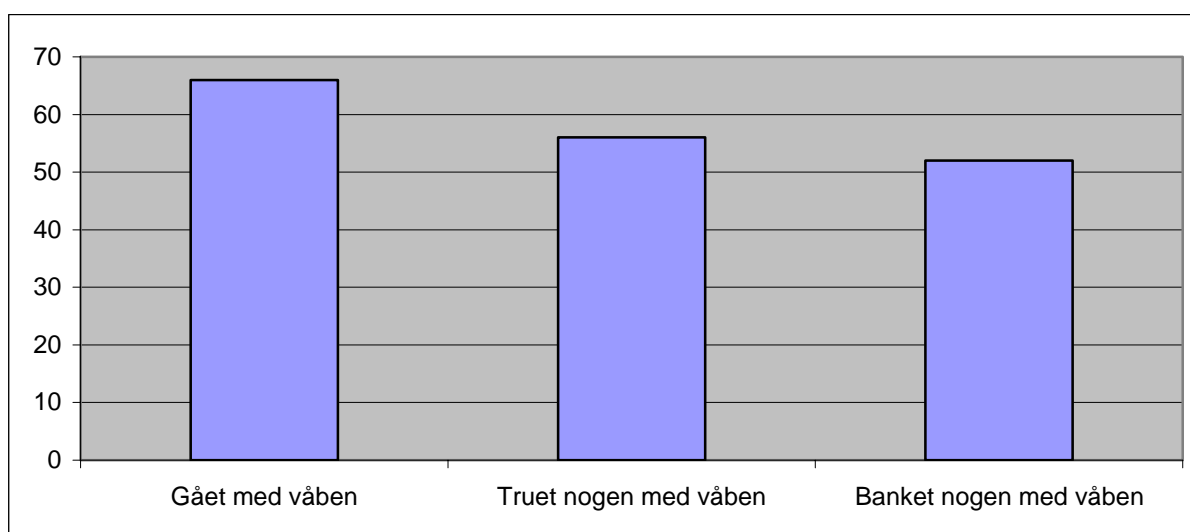
de truer nogen med et våben. 58 pct. var 13 eller 14 år gamle, mens 35 pct. endnu ikke var fyldt 13 år, første gang de truede nogen med et våben.

Kun en lille del af de unge (tre pct.) har banket eller skadet nogen med en form for våben, kniv eller kæp så slemt, at vedkommende skulle til lægen bagefter. Af denne gruppe var halvdelen 13 eller 14 år gamle første gang, de prøvede, mens godt en tredjedel endnu ikke var fyldt 13 år.

To tredjedele af de unge, der har gået med våben, har gjort det inden for de sidste 12 måneder, og en stor andel af disse (61 pct.) har gjort det mindst fem gange. Til sammenligning har godt halvdelen af de unge, der har erfaringer med at true med våben, gjort dette inden for de seneste 12 måneder, og heraf har halvdelen gjort det fem gange eller flere. Såvel at bære våben som at true med disse sker således relativt ofte. Godt halvdelen af de unge som har banket eller skadet nogen med våben, har gjort det inden for de sidste 12 måneder. Til sammenligning med at bære våben og at true med våben er gruppen, der mindst fem gange har banket nogen med våben inden for det seneste år, mindre, dvs. 33 pct. (N=17). Til gengæld er der klart flere (61 pct.), som har banket nogen med våben én til to gange inden for de seneste 12 måneder (tilsvarende tal for at bære våben er 31 pct. og for at true med våben 45 pct.).

Der ser altså ud til at være en tendens til, at des mere alvorligt det bliver (bære – true – banke), des højere er debutalderen, og des mindre en andel har gjort det inden for de sidste 12 måneder.

Figur 10. Procentvis andel af de unge, der har erfaringer med at bære, true eller banke nogen med våben, som har gjort dette inden for de seneste 12 måneder.

Mere end halvdelen (59 pct.) af de unge, der har brugt våben til at true med, gjorde det sammen med andre unge, mens godt hver fjerde var alene og kun en meget lille del i selskab med

voksne. For unge, der har banket nogen med våben, er fordelingen stort set identisk: 62 pct. var i selskab med andre unge og 33 pct. alene.

4.5.2. Gruppelagsmål

Hver femte af de unge har deltaget i et gruppeslagsmål, og de fleste (62 pct.) af disse har gjort det inden for det seneste år. Mere end halvdelen var 13 eller 14 år første gang, de deltog i et gruppeslagsmål, og knap en tredjedel var endnu ikke fyldt 13 år. Godt halvdelen svarer, at de har deltaget i et gruppeslagsmål én til to gange inden for de sidste 12 måneder, mens godt en fjerdedel svarer tre til fire gange, og en femtedel svarer fem gange. Denne fordeling adskiller sig fra fordelingen angående våben, hvor andelen som ofte har båret/brugt våben ikke var mindre end andelen, som havde gjort det få gange.

Knap halvdelen af de unge svarer, at det blev opdaget sidste gang, de deltog i et gruppeslagsmål. Oftest blev det opdaget af en lærer (34 pct.) eller af politiet (32 pct.).

5. Baggrundsvariablenes betydning

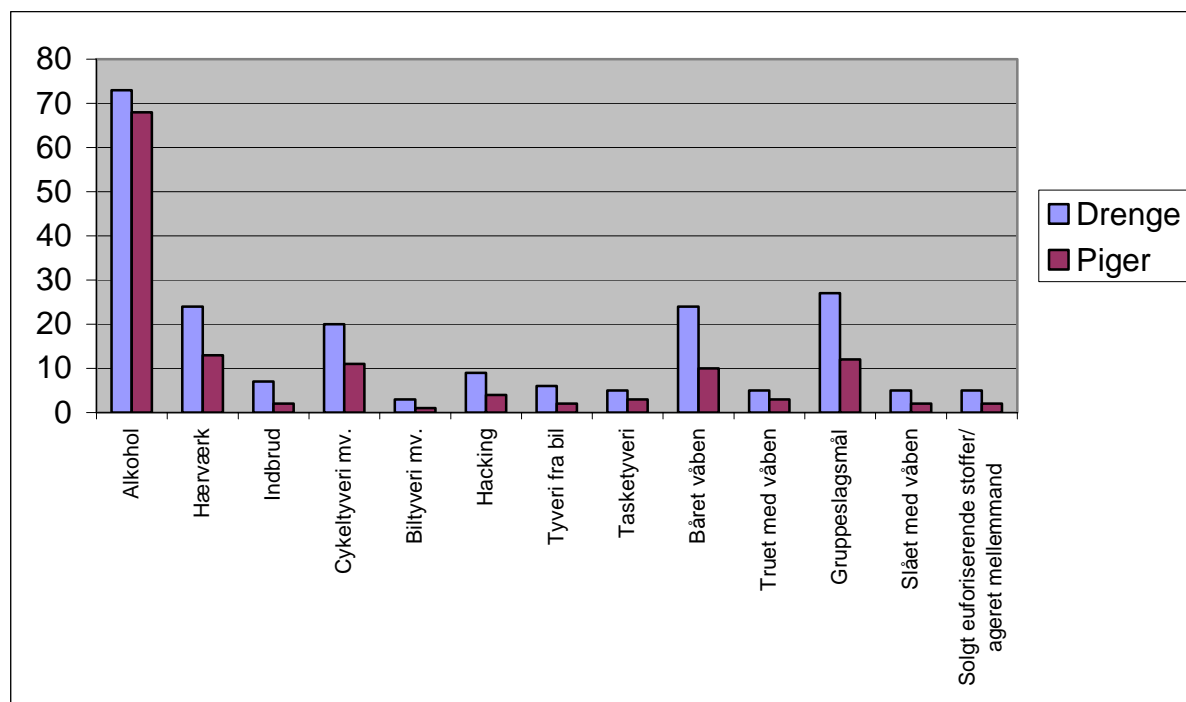
I det følgende diskuteres sammenhængen mellem tre udvalgte baggrundsvariable og hvorvidt de unge begår kriminalitet og/ eller har anden problematisk adfærd.

5.1. Kønnets betydning

Køn synes at spille en signifikant rolle i forhold til de unges kriminelle erfaringer. Det betyder, at der for alkoholindtagelse og stort set samtlige typer af kriminalitet i denne undersøgelse er forskel på pigernes og drengenes erfaringer.

Nedenstående figur 11 viser andelen af henholdsvis drenge og piger, der har begået diverse ulovligheder. Til trods for at det ikke er ulovligt at indtage alkohol, vil det i det følgende alligevel blive medtaget i gruppen af kriminelle handlinger. Figur 11 viser kun de former for kriminalitet, hvor der er signifikant forskel på andelen af piger og drenge.

Figur 11. Procentandel af henholdsvis piger og drenge som har begået lovovertrædelser m.v.

Det fremgår af ovenstående figur, at det for alle lovovertrædelserne gælder, at andelen af drenge er større end piger. Forskellens størrelse varierer dog. For indtagelse af alkohols vedkommende er der kun fem procentpoints forskel, mens der er 14 procentpoints forskel, når det gælder spørgsmålet om, hvorvidt de nogensinde har gået med våben.

At drengene begår mere kriminalitet end pigerne, er kendt fra en lang række undersøgelser – danske såvel som udenlandske – hvorfor det ikke vil blive behandlet yderligere her. I det følgende fremhæves tre andre og mere bemærkelsesværdige aspekter relateret til køn. For det første synes forskellen mellem kønnene kun at eksistere på et overordnet niveau, dvs. hvorvidt lovovertrædelsen er begået eller ej, og ikke i forhold til flere af de øvrige karakteristika, eksempelvis debutalder. For det andet at der er en række ulovligheder, hvor der ikke er en kønsmæssig forskel. Og for det tredje at alkoholindtagelse er den eneste aktivitet, hvor kønnet også spiller en rolle i forhold til de nærmere omstændigheder for aktiviteten. I det følgende gennemgås hvert af disse aspekter.

5.1.1. Kønsmæssig forskel på overordnet henholdsvis konkret niveau

Som sagt er der tilsyneladende kun forskel mellem kønnene på et overordnet niveau og ikke i forhold til de konkrete omstændigheder omkring den problematiske adfærd. Med dette menes, at forskellen mellem kønnene næsten udelukkende ses i spørgsmålet om, hvorvidt de unge nogensinde har begået pågældende ulovlighed og ikke ved detaljespørgsmålene (debutalder, lovovertrædelsens hyppighed mv.). Der, hvor de unges køn synes at spille en rolle, er altså ikke i forhold til, hvor ofte de unge begår lovovertrædelsen, hvor tidligt de starter osv., men om de i det hele taget begår kriminalitet.

5.1.2. Ulovligheder uden kønsmæssig forskel

Af de 17 ulovligheder/problematiske aktiviteter, der er spurgt til i denne undersøgelse, er der fire uden signifikant sammenhæng mellem, hvorvidt den unge har begået ulovligheden eller ej og den unges køn. Det drejer sig dels om butikstyveri og dels om de tre spørgsmål vedrørende euforiserende stoffer (dvs. hash, ecstasy mm. og LSD mm.).

5.1.3. Alkohol som undtagelse i forhold til køn

De unges alkoholvaner er den aktivitet, hvor der er flest sammenhænge mellem den unges køn og aktiviteten. Ikke blot er der en større andel af drengene, der har prøvet at drikke alkohol, men drengene drikker også større mængder. Der er tilsyneladende ikke mærkbar forskel mellem unge, der sidste gang drak henholdsvis få genstande (én til to) og mange genstande (mindst ni). Kønsforskellen er størst blandt gruppen af unge, der drikker tre til ni genstande. 24 pct. af drengene og 30 pct. af pigerne svarer, at de drak tre til fem genstande sidste gang, de indtog alkohol. Andelen der drak mellem seks og ni genstande, var 20 pct. for drengene og kun 14 pct. for pigerne. At drenge drikker større mængder alkohol end piger kan desuden illustreres derved, at andelen af drenge som drak mindst seks genstande er 31 pct., mens den tilsvarende andel for piger er 23 pct.

Drenge og piger synes ydermere at adskille sig i forhold til de sociale rammer for alkoholindtaget, dvs. hvem de drikker med. Andelen, der drikker sammen med forældre eller alene, er nogenlunde lige fordelt blandt drenge og piger (22 pct. af både drengene og pigerne drak sammen med deres forældre, mens henholdsvis tre pct. af drengene og to pct. af pigerne drak alene). Til gengæld drikker piger lidt oftere sammen med andre unge (73 pct. mod 68 pct. af drengene), mens drenge lidt oftere drikker sammen med andre voksne end forældrene (7 pct. mod 3 pct. af pigerne).

5.2. Etnicitetens betydning

Der findes ingen entydig og almen definition af etnicitet. I det følgende er etnicitet operationaliseret ved tre kategorier:

- *Dansk*: Født i Danmark af forældre, som også er født i Danmark.
- *Efterkommer*: Født i Danmark af forældre, hvoraf mindst én er født i et andet land end Danmark.
- *Indvandrere*: Født i et andet land end Danmark af forældre, som også er født i et andet land end Danmark.

Etnicitet synes kun sjældent at spille en rolle for de unges kriminelle erfaringer eller anden problematiske adfærd. Kun i to ud af de i alt 17 ulovligheder, som denne undersøgelse omhandler, er der sammenhæng mellem etnicitet og adfærd.

Den ene er spørgsmålet om, hvorvidt de unge har drukket øl, vin eller færdigblandede drikke. Dette spørgsmål svares der bekræftende på af 77 pct. af danskerne, 32 pct. af efterkommerne og 51 pct. af indvandrerne. Der er således flere af de unge danskere, der har prøvet at drikke alkohol, sammenlignet med unge med anden etnisk baggrund. Der er ligeledes sammenhæng mellem etnicitet og alkoholindtagelsens sociale kontekst. Der er langt flere af danskerne, der svarer, at de ved seneste lejlighed drak med deres forældre: Knap hver fjerde af de danske unge mod omtrent hver ottende af henholdsvis efterkommere og indvandrere. Forklaringen på denne forskel er sandsynligvis, at en større andel af både indvandrere og efterkommere vokser op i hjem, hvor der ikke drikkes alkohol.

Det andet hovedspørgsmål, hvor etniciteten synes at spille en rolle, er, hvorvidt de unge har gået med våben. Modsat tilfældet med alkohol synes indvandrere her at være overrepræsenteret sammenlignet med både de unge danskere og efterkommere: 30 pct. af indvandrerne svarer, at de har båret våben, mens andelen af unge danskere er 16 pct. og efterkommere 15 pct.

5.3. Alderens betydning

Ikke overraskende ses der sammenhæng mellem de unges alder, og om de unge har prøvet at begå ulovligheder. Denne sammenhæng fremkommer ved 14 af de 17 ulovligheder, som indgår i undersøgelsen. De tre former for lovovertrædelse, hvor alderen ikke synes at spille en rolle, er butikstyveri, trussel med våben og hacking.

Ved de øvrige ulovligheder er tendensen, at jo ældre de unge er, jo større er sandsynligheden for, at de har begået en ulovlighed. De forskellige ulovligheder adskiller sig imidlertid fra hinanden derved, at springet mellem de to aldersgrupper, der opereres med i det følgende (henholdsvis 12-13 år og 14-16 år), er forskelligt. Eksempelvis er der i forbindelse med indtagelse af alkohol 49 procentpoint forskel mellem de 12 til 13-årige og de 14 til 16-årige mens samtlige unge som har prøvet ecstasy mm. befinder sig i aldersgruppen 14 til 16-årige.

5.3.1. Sammenhæng mellem alkoholindtagelse og aldersgruppe

Ved de fleste af de kriminalitetsformer, der indgår i denne undersøgelse, ses der udelukkende en sammenhæng mellem alder, og hvorvidt den pågældende lovovertrædelse er begået eller ej. Indtagelse af alkohol adskiller sig herfra, da der også fremkommer sammenhæng mellem de unges alder og øvrige karakteristika ved alkoholindtagelsen.

Der er en klar forskel mellem de 12 til 13-årige og de 14 til 16-årige, når det angår alkoholindtag. Hvor 59 pct. af de 12 til 13-årige har prøvet at drikke alkohol, har 76 pct. af de 14 til 16-årige.

Antallet af unge, som har prøvet at drikke sig fulde, stiger også markant med alderen: Der sker således en betydelig øgning fra knap halvdelen (43 pct.) blandt de 12 til 13-årige til 67 pct. af de 14 til 16-årige. De ældre drikker også oftere, idet 61 pct. af de 14 til 16-årige har drukket alkohol inden for de sidste fire uger mod 41 pct. af de 12 til 13-årige. På trods af stigningen af alkoholindtag med alderen er det fortsat en bemærkelsesværdig stor andel af de 12 til 13-årige, der har drukket alkohol inden for de sidste fire uger.

Andelen af unge, som har drukket mange genstande, stiger ligeledes med alderen. Ses på de unge, som drak mere end ni genstande ved sidste lejlighed, omfatter denne gruppe 7 pct. af de 12 til 13-årige og 11 pct. af de 14 til 16-årige. Tilsvarende falder andelen som kun drak én til to genstande med alderen – fra 62 pct. hos de 12 til 13-årige til 40 pct. hos de 14 til 16-årige. De unge drikker således både oftere og mere med alderen. Samtidig er der en tendens til, at andelen, som drikker alene eller sammen med andre unge, stiger med alderen, mens færre drikker i selskab med deres forældre. Ses først på de yngste, nemlig de 12 til 13-årige, drak én pct. af denne gruppe alene sidste gang, 38 pct. med deres forældre og 55 pct. med andre unge.

Anderledes forholder det sig med de 14-16-årige. I denne aldersgruppe drak 3 pct. alene, 17 pct. med deres forældre og 76 pct. sammen med andre unge. Dette er ikke overraskende, eftersom det er velkendt, at mange unge har deres første erfaringer med alkohol i hjemmet sammen med forældrene. Dog er den store andel af 12 til 13-årige, der svarer, at de drak sammen med andre unge ved seneste lejlighed og altså uden voksne omkring sig, værd at bemærke.

6. De kriminelle og de lovlydige unge

Data viser, at det er en lille gruppe af de unge, som begår en stor del af kriminaliteten, mens de fleste unge begår intet eller lidt kriminalitet. For at belyse forskellen mellem disse grupper – dvs. unge der begår henholdsvis meget og lidt kriminalitet – konstrueres et samlet indeks over 11 forskellige former for kriminalitet. Det drejer sig om: Hærværk, butikstyveri, indbrud, tyveri af cykel, knallert eller scooter, tyveri af bil eller motorcykel, tyveri fra bil, tasketyveri, båret våben, truet med våben, banket nogen med våben og gruppeslagsmål. Indekset er lavet via en optælling af antal gange, de unge har svaret ja til at have begået de ovenstående 11 kriminalitetstyper. Rimeligheden i at konstruere et samlet indeks over både voldskriminalitet og berigelseskriminalitet, kan diskuteres, eftersom det er to meget forskellige former for kriminalitet, og ikke nødvendigvis begås af unge med samme normbrydende adfærd¹⁵.

Det viser sig imidlertid, at der er store ligheder mellem de unge, der typisk begår voldskriminalitet, og dem der begår berigelseskriminalitet. For at undersøge dette er der indledningsvist konstrueret to adskilte indeks over henholdsvis voldskriminalitet og berigelseskriminalitet. Begge er opbygget ved en optælling af de unges besvarelser, dvs. antallet af gange de unge har svaret ja til at have prøvet en af de nævnte former for berigelseskriminalitet eller voldskriminalitet. Indekset over berigelseskriminalitet består således af seks variable (butikstyveri, cykeltyveri mv., biltyveri mv., tyveri fra bil, tasketyveri og indbrud), mens voldsindekset består af fire variable (gået med våben, truet med våben, banket nogen med våben og gruppeslagsmål).

Det samlede indeks for berigelseskriminalitet viser, at hovedparten af de unge (69 pct.) aldrig har begået nogen form for berigelseskriminalitet, og at mindre end én pct. (0,6 pct.) har begået alle seks former. 60 pct. af dem, der har erfaringer med berigelseskriminalitet, har holdt sig til den ene slags.

¹⁵ Et problem ved konstruktionen af det samlede kriminalitetsindeks har været at afgøre, hvad der skal ske med de unge, som kun besvarer en del af de spørgsmål, som indgår i indekset. På den ene side kan man argumentere for, at de skal med i indekset og at deres ubesvarede spørgsmål blot ikke skal tælles med. Hvis en elev fx har svaret bekræftende på 4 spørgsmål men ubesvaret på de resterende, vil den elev blive kodet som en elev, der har begået 4 former for kriminalitet. Problemet med denne fremgangsmåde er, at de ubesvarede spørgsmål på den måde kommer til at være lig med, at de ikke har begået den pågældende kriminalitet. En anden løsning kan være helt at udelade de elever, som ikke har besvaret alle de 11 spørgsmål, som indekset består af. Problemet ved denne fremgangsmåde er, at indekset sandsynligvis bliver et underestimat af den samlede kriminalitet blandt eleverne. Det er ikke til at sige ud fra foreliggende data, men der er forhold, som taler for, at de elever, som ikke besvarer alle spørgsmålene, sandsynligvis begår mere kriminalitet, end de elever som besvarer dem alle. Jeg finder begge disse fremgangsmåder problematiske, men har alligevel valgt at udelade de 128 elever, som kun har besvaret et udvalg af de 11 spørgsmål som indgår i indekset. Valget er truffet for at manipulere mindst muligt med data, men konsekvensen er som sagt, at det samlede kriminalitetsindeks meget vel kan underestimere de unge, som begår meget kriminalitet.

Tabel 11. Samlet indeks for berigelseskriminalitet.

Antal	Procent	Kumuleret procent
0	69 %	68 %
1	16 %	88 %
2	7 %	95 %
3	2 %	97 %
4	1 %	98 %
5	1 %	99 %
6	1 %	100 %
I alt	100 %	

Tilsvarende viser voldsindekset, at 73 pct. aldrig har begået nogen form for voldskriminalitet, og kun én pct. har prøvet alle fire. Af dem, som har erfaringer med voldskriminalitet, har 61 pct. kun prøvet den ene.

Tabel 12. Samlet indeks for vold.

Antal	Procent	Kumuleret procent
0	73 %	73 %
1	17 %	89 %
2	7 %	96 %
3	3 %	99 %
4	1 %	100 %
I alt	100 %	

Der er imidlertid en signifikant sammenhæng mellem at begå berigelseskriminalitet og voldskriminalitet, således at hvis de unge begår den ene form for kriminalitet, begår de sandsynligvis også den anden. Af dem der ikke har begået berigelseskriminalitet, har 81 pct. heller ikke begået voldskriminalitet, og omvendt har 86 pct. af dem, der ikke har erfaringer med voldskriminalitet, heller ikke begået berigelseskriminalitet. Af den gruppe, der har begået flest former for berigelseskriminalitet (tre til seks slags), har 52 pct. også begået mest vold (tre til fire slags) – og omvendt er 70 pct. af de unge, der har begået mest vold, også at finde i gruppen af dem, der har begået flest former for berigelseskriminalitet.

Da det således er en lille gruppe, der begår størstedelen af kriminaliteten, og de unge, der begår berigelseskriminalitet, ikke adskiller sig markant fra unge, der begår voldskriminalitet, arbejdes i det følgende med et samlet indeks.

Det er vigtigt at understrege, at indekset ikke viser antallet af overtrædelser inden for de pågældende kriminalitetstyper, men kun om de unge har begået en eller flere af de 11 kriminalitetsformer. Det er ligeledes vigtigt at understrege, at de forskellige former for voldskriminalitet, der indgår i denne undersøgelse, er af meget forskellige art. Der er naturligvis stor forskel

på at banke nogen med våben og på at stjæle fra en butik. I de samlede indekser sondres der ikke mellem de forskellige grader af alvor.

Nedenstående tabel 13 viser frekvensen af det samlede indeks for de 11 forskellige kriminalitetsformer.

Tabel 13. Samlet kriminalitetsindeks.

Antal begåede kriminalitetstyper	Andel unge
0	57 %
1	17 %
2	11 %
3	5 %
4	4 %
5	3 %
6	1 %
7	1 %
8	1 %
9	1 %
10	0 %
11	0 %
I alt	100 %

6.1. De unges objektive livsaspekter

For yderligere at belyse forskellen på unge der begår henholdsvis meget og lidt eller ingen kriminalitet, sættes det samlede kriminalitetsindeks i det følgende i forhold til en række baggrundsvARIABLE omhandlende forskellige aspekter af de unges liv. Målet har været at udvælge variable, som hver især er med til at kaste lys over en dimension af de unges liv, for herved at kunne vurdere sammenhængen mellem den pågældende dimension og de unges kriminelle erfaringer. Nedenfor følger beskrivelser af de anvendte baggrundsvARIABLE sorteret i forhold til den dimension, de er med til at belyse.

BaggrundsvARIABLE

- *De unges objektive livsaspekter:* Køn, alder, etnicitet, materielt niveau
- *Personlighedstræk:* Spontanitet, behov for spænding, egoisme, temperament
- *Skole:* Lide at gå i skole, fagligt standpunkt vurderet af eleven selv, prøvet at gå en klasse om, prøvet at pjække fra skole
- *Familien:* Familietype, fars og/ eller mors stilling, forhold til far og/ eller mor, antal aktiviteter med forældre, antal middage med forældre pr. uge
- *Forældrekontrol:* Ved forældrene, hvem den unge er i selskab med, når den unge går ud?, giver forældre den unge et fast hjemkomsttidspunkt?

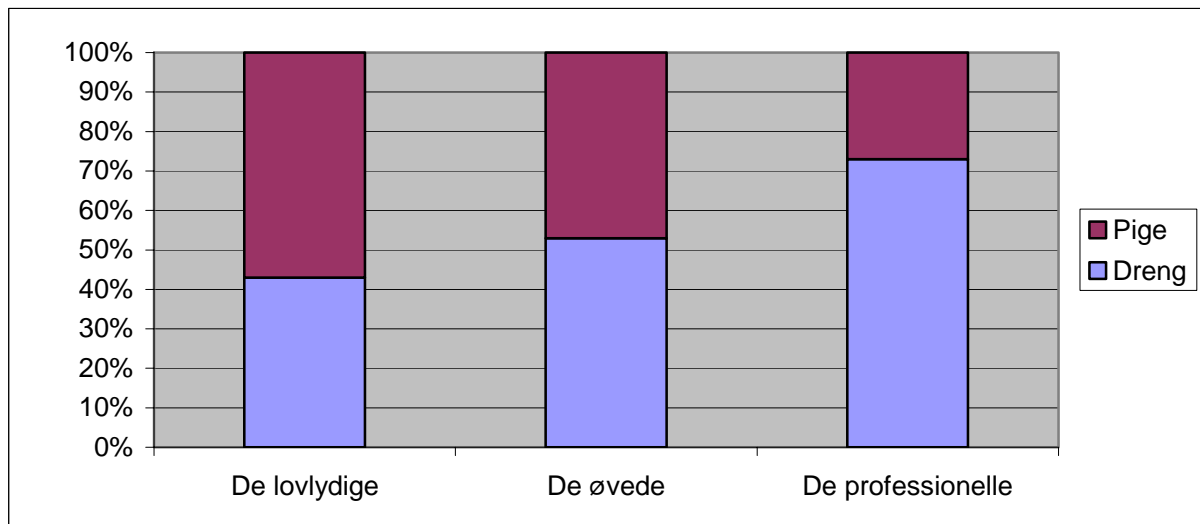
- *Dårlige oplevelser i hjemmet:* Har forældrene problemer med alkohol eller stoffer, gentagne konflikter i hjemmet, forældres skilsmisse eller separation, forældre dødsfald, samlet indeks over dårlige oplevelser i hjemmet
- *Vennerne:* Hvor ofte går den unge ud om aftenen, antal timer pr. dag med vennerne, opfattes vennegruppen som en bande
- *Boligkvarteret:* Dårligt kvarter, sammenholdet i kvarteret

I det følgende gennemgås hver af disse 8 dimensioner. I gennemgangen opereres med tre kategorier; henholdsvis de lovlydige, de øvede og de professionelle:

- *De lovlydige:* De 720 unge (svarende til 52 pct. af den samlede population) der ikke har begået én eneste af de 11 kriminalitetsformer.
- *De øvede:* De 449 unge (svarende til 32 pct. af den samlede population) der har begået én til fire slags kriminalitet.
- *De professionelle:* De 85 unge (svarende til 6 pct. af den samlede population) der har begået mindst fem af de i alt 11 former for kriminalitet.

Det fremgår af figur 12, at pigerne er overrepræsenteret blandt de lovlydige, mens størstedelen af både de øvede og de professionelle er drenge. Andel af drenge stiger endvidere betydeligt fra gruppen af øvede til professionelle.

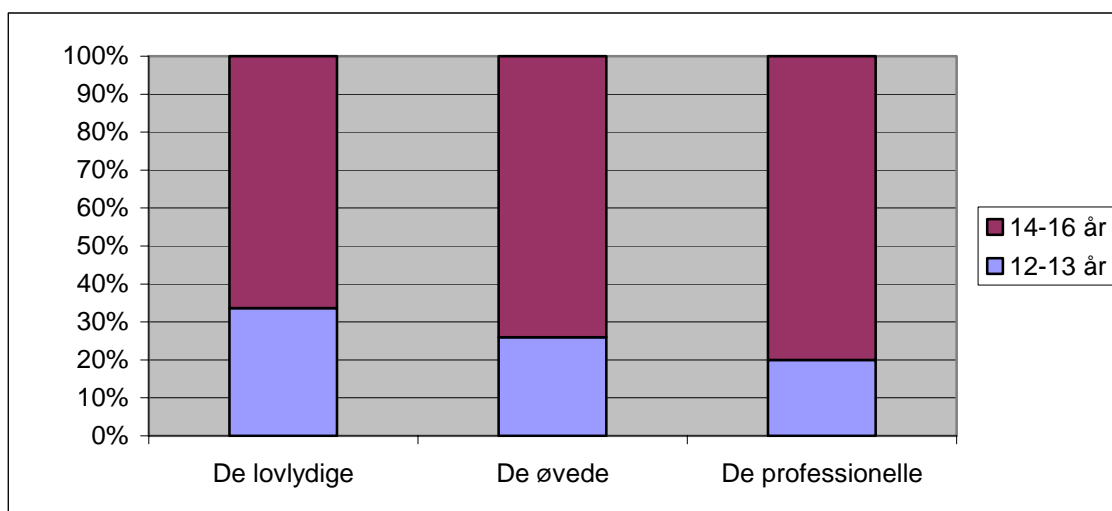
Figur 12. Samlet kriminalitetsindeks i forhold til køn.

Det ses af figur 13 nedenfor, at andelen af 12 til 13-årige falder fra gruppen af lovlydige til øvede og videre til professionelle. Det samlede kriminalitetsindeks måler som sagt ikke antallet af lovovertrædelser i alt, men hvorvidt de unge har begået én eller flere af de i alt 11 kriminalitetsformer. Dette er især afgørende i forhold til alder, idet de ældste af de unge ikke

nødvendigt oftere begår kriminalitet, men som følge af deres alder har haft længere tid til at begå de 11 former for kriminalitet. Figuren viser en markant forskel i andelen af 12 til 13-årige unge mellem de tre grupper: Omtrent hver femte af de professionelle er yngre end 14 år, mens det gælder for cirka hver fjerde af de øvede og hver tredje af de lovlige.

Figur 13. Samlet kriminalitetsindeks i forhold til alder.

Der synes ikke at være sammenhæng mellem det samlede kriminalitetsindeks og hverken etnicitet eller materielt niveau.

Det er interessant, at etnicitet ikke synes at spille en rolle, idet etnicitet i dagens debat ofte fremhæves som nærmest determinerende for, om folk begår kriminalitet. Flere undersøgelser har vist, at kriminalitetsniveauet er højere blandt flygtninge og indvandrere end blandt danskere. At denne sammenhæng ikke findes i populationen her, kan have flere forklaringer. For det første kan det skyldes operationaliseringen af etnicitet. Der findes ingen entydig og alment accepteret definition af etnicitet, og naturligvis er operationaliseringen af begrebet af betydning i forhold til at måle sammenhæng med kriminalitetsniveau. En anden forklaring kan være, at sammenhængen mellem etnicitet og kriminalitetsniveau går via begge parametres sammenhæng med mangel på job, uddannelse mv., og derfor vil sammenhængen først optræde på et senere tidspunkt. En tredje forklaring kan være, at de unge i denne population faktisk er upåvirkede af etnicitet, hvad angår deres kriminelle erfaringer.

Det materielle niveau¹⁶ synes heller ikke at spille en rolle for kriminalitetsniveauet. Dette kan skyldes operationaliseringen af begrebet, da de variable, der ligger til grund for det materielle niveau, dækker over ting, som stort set alle børn – i en dansk kontekst – ejer i dag (eget værelse 91 pct., mobiltelefon 98 pct., adgang til computer 97 pct. samt bil i familien 86 pct.). Når

¹⁶ Operationaliseret ved at tælle antallet af fire forskellige materielle goder, de unge svarer, at de har: Eget værelse, mobiltelefon, adgang til computer og bil i familien.

der således ikke er forskel på niveauet, så er det samtidig heller ikke muligt at måle sammenhæng til andre variable såsom kriminalitetsniveau.

6.2. Personlighedstræk

Nedenfor følger fire figurer, som hver især viser kriminalitetsniveauet fordelt efter personlighedstræk ved de unge. De unges personlighedstræk er konstrueret ud fra en række delspørgsmål, hvilket fremgår af det følgende:

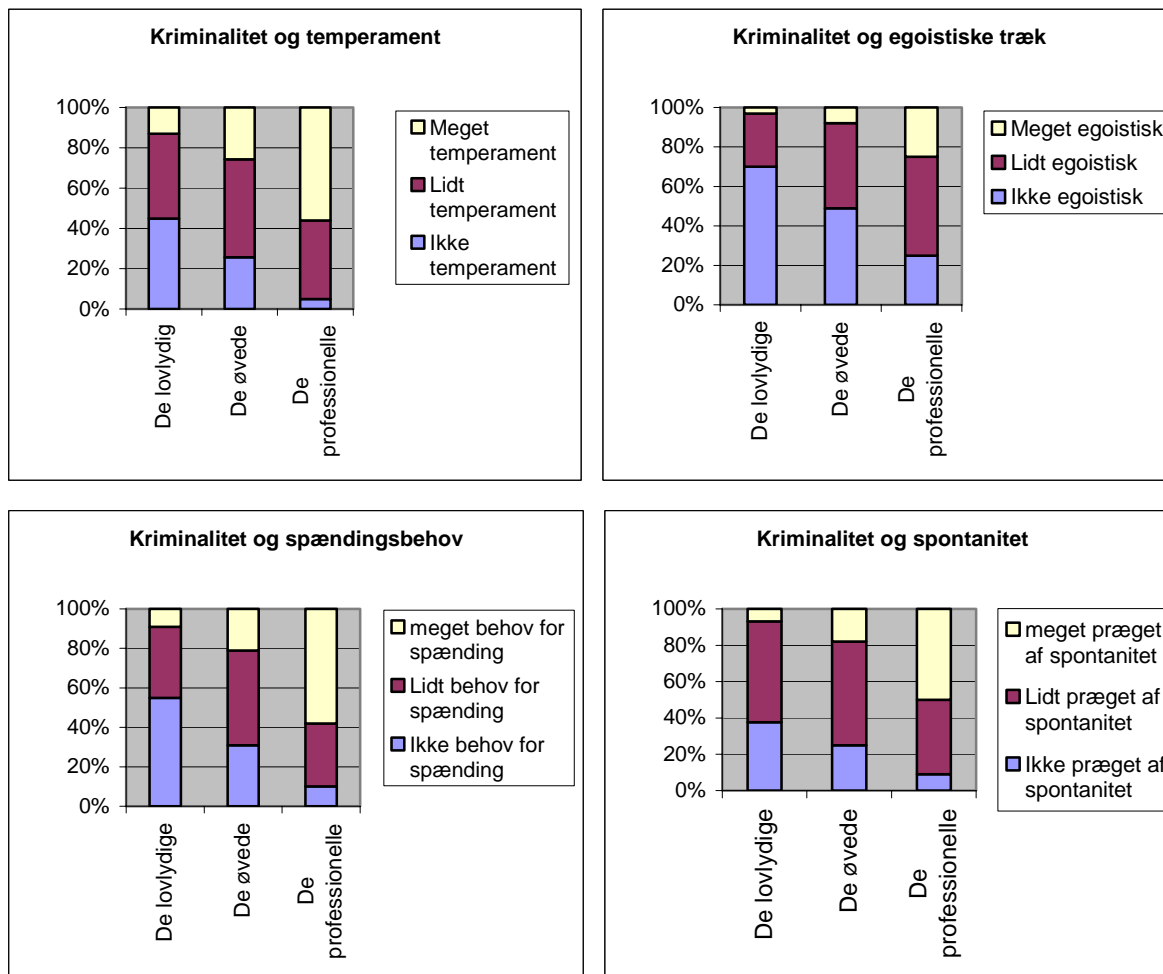
- *Temperament*: I) Jeg bliver let hidsig, II) Når jeg er rigtig sur, er det bedst, at andre mennesker holder sig væk fra mig, III) Når jeg har en alvorlig konflikt med nogen, er det svært for mig at tale roligt uden at blive vred
- *Spontanitet*: I) Jeg handler ofte uden at tænke mig om først, II) Jeg gør ting, som er sjove nu og her uden at tænke på fremtiden, III) Jeg tænker mere over, hvad der sker mig her og nu end ude i fremtiden.
- *Egoisme*: I) Jeg tænker først og fremmest på mig selv, også hvis det gør tingene mere besværlige for andre, II) Hvis jeg gør noget, som andre mennesker ikke kan lide, så er det deres problem og ikke mit, III) Jeg prøver, at få det jeg ønsker, selvom jeg ved, at det skaber problemer for andre mennesker
- *Behov for spænding*: I) Jeg kan godt lide at teste mig selv en gang imellem ved at gøre noget, som er lidt risikabelt, II) Nogle gange tager jeg en risiko bare for sjov, III) Spænding og eventyr er vigtigere for mig end tryghed.

De fire personlighedstræk er delt op i tre grupper, alt efter i hvilken grad trækkene kan siges at karakterisere den unge:

- *Meget præget af...*: Svaret bekræftende på samtlige delspørgsmål
- *Lidt præget af...*: Svaret bekræftende på ét til to delspørgsmål
- *Ikke præget af...*: Ikke svaret bekræftende på nogen af delspørgsmålene

Det fremgår af de fire grafer, at der er sammenhæng mellem personlighedstræk og kriminel adfærd. Selvom fordelingen varierer mellem de fire personlighedstræk, er tendensen klar: De professionelle er i højere grad meget præget af temperament, egoisme, spontanitet og behov for spænding end de lovlydige unge.

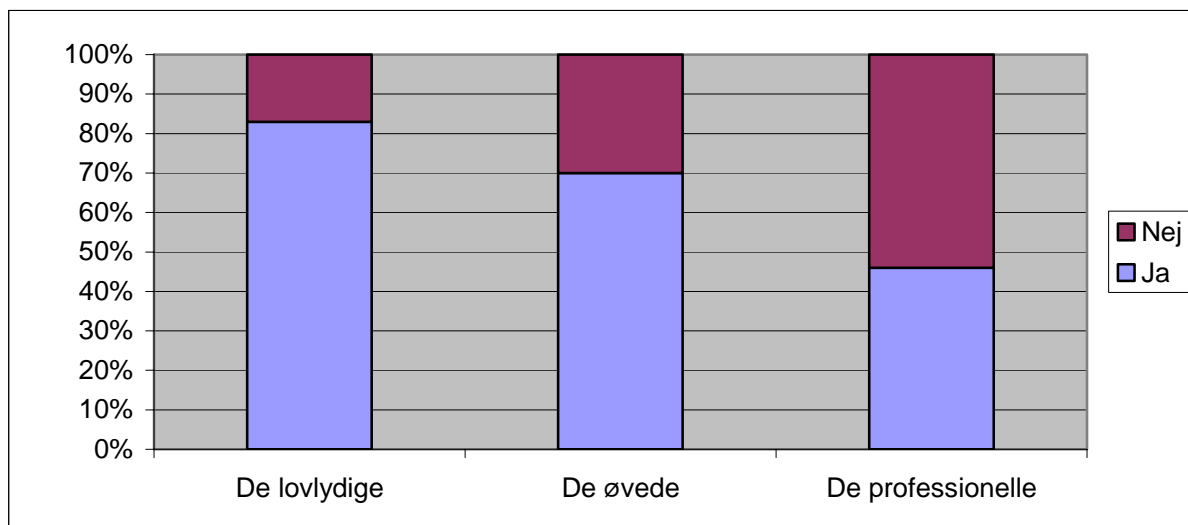
Figur 14 til 17. Samlet kriminalitetsindeks i forhold til temperament, egoistiske træk, spændingsbehov og spontanitet.

6.3. Skolen

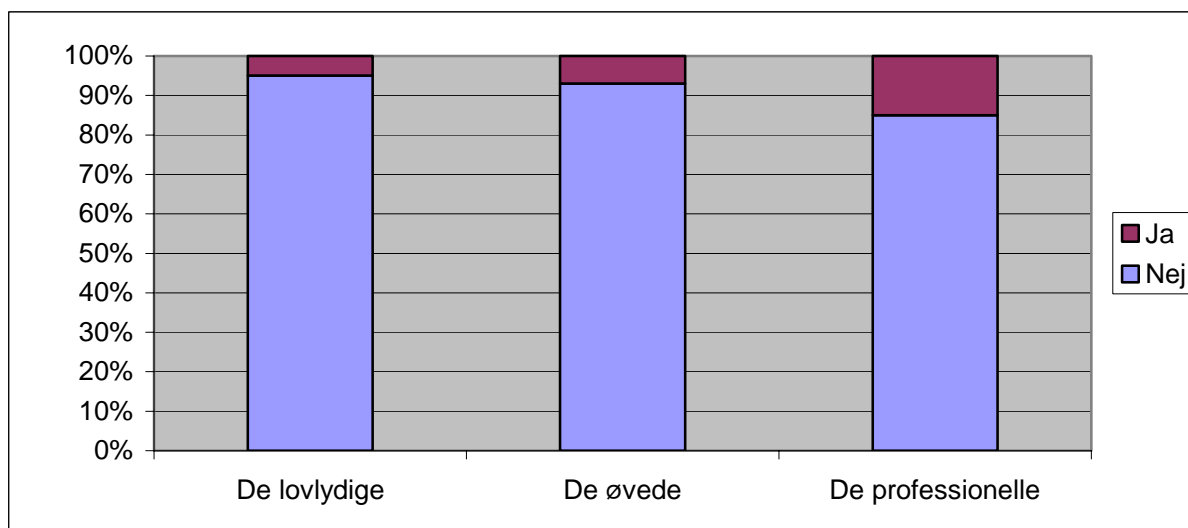
Flere aspekter ved de unges skoleliv synes at have en sammenhæng med de unges kriminalitetsniveau. De unge som ikke kan lide at gå i skole, er klart overrepræsenterede i gruppen af professionelle sammenlignet med de lovlydige. Mere end halvdelen af de professionelle svarer, at de ikke kan lide at gå i skole mod kun 20 pct. af de lovlydige, jf. figur 18.

Figur 18. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter om de unge kan lide at gå i skole.

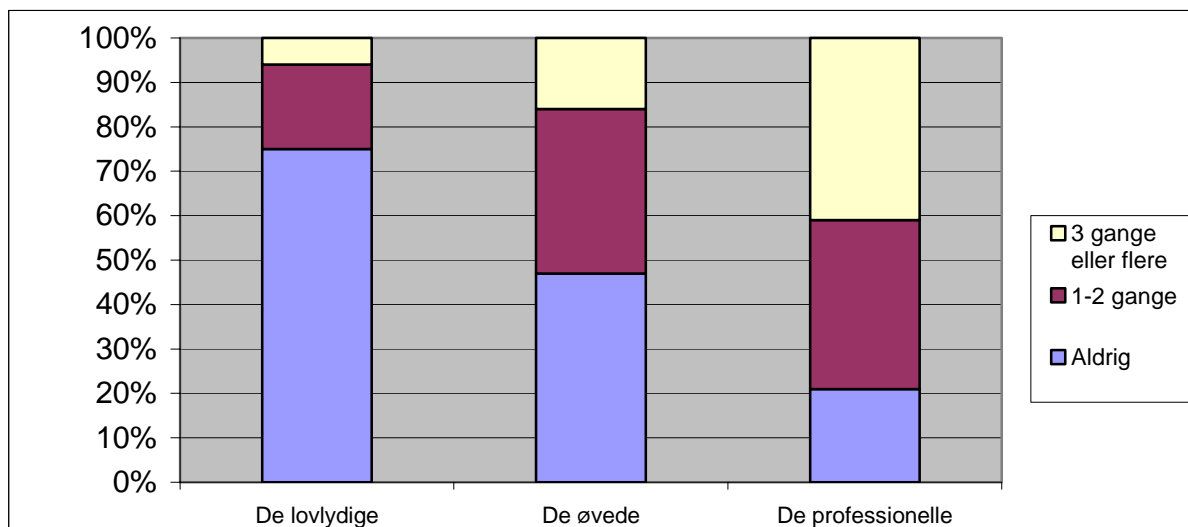
Kun ganske få oplever at skulle gå en klasse om. Dette gælder både blandt de lovlydige, øvede og professionelle, jf. figur 19. Alligevel er der en signifikant større andel af de professionelle, der har gået en klasse om, end blandt de lovlydige.

Figur 19. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter om den unge har gået en klasse om.

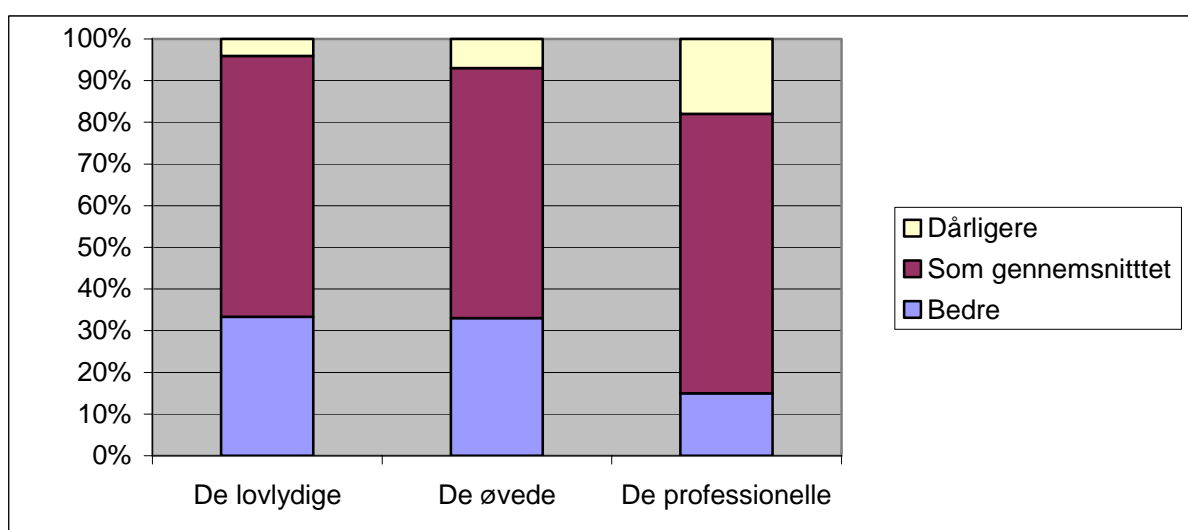
Pjækkeri synes desuden at have en sammenhæng til kriminel erfaring. Andelen af unge, der har pjækket mindst tre gange, er betydelig større blandt de professionelle end blandt både de øvede og de lovlydige, jf. figur 20. Mens fire ud af fem i gruppen af professionelle har pjækket mindst én gang inden for de sidste 12 måneder, har kun én ud af fem i gruppen af lovlydige nogensinde prøvet at pjække.

Figur 20. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter pjækkeri.

Som tidligere anført, vurderer de fleste af de unge selv, at de klarer sig udmærket i skolen. Det gælder for de lovlidige såvel som de professionelle, jf. figur 21. For alle tre grupper af unge vurderer flertallet, at de klarer sig som gennemsnittet. Der, hvor de tre grupper af unge primært adskiller sig, er i forhold til unge, der vurderer, at de klarer sig henholdsvis dårligere eller bedre end gennemsnittet. Kun omtrent 10 pct. af de professionelle vurderer, at de klarer sig bedre end gennemsnittet, mens den tilsvarende andel af de lovlidige er 30 pct. Omvendt vurderer kun 2 pct. af de lovlidige, at de klarer sig dårligere end gennemsnittet mod 20 pct. af de professionelle.

Figur 21. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter de unges egen vurdering af deres faglige standpunkt.

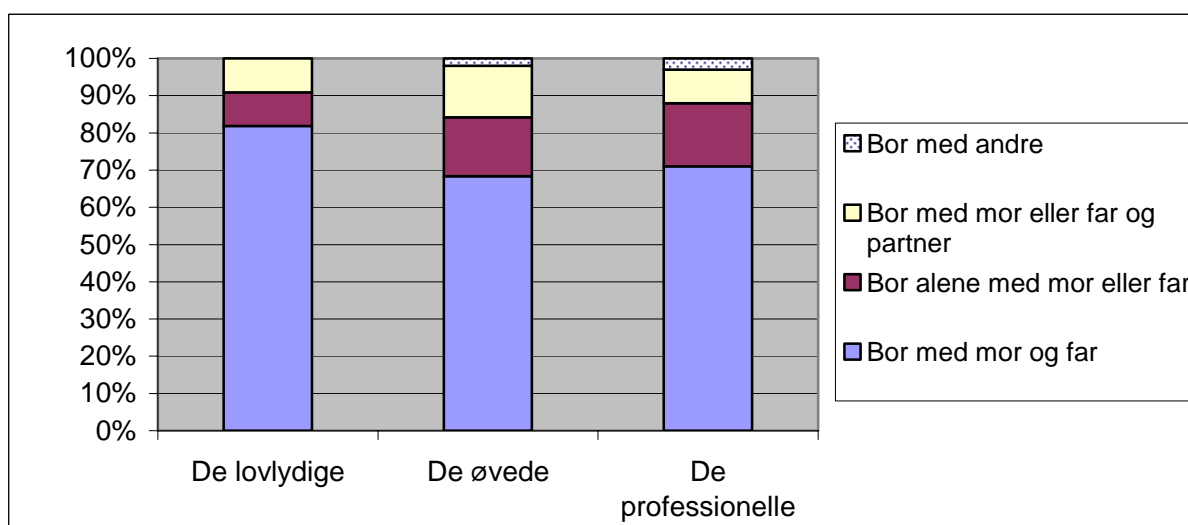
De unges skoleliv synes altså at have en sammenhæng med deres kriminelle erfaringer på flere måder. Groft sagt begår de unge, som kan lide at gå i skole, som passer deres skole og

som klarer sig godt, mindre kriminalitet end unge, som ikke kan lide at gå i skole, som ofte pjækker og som selv vurderer, at de klarer sig dårligere i skolen end deres kammerater.

6.4. Familien

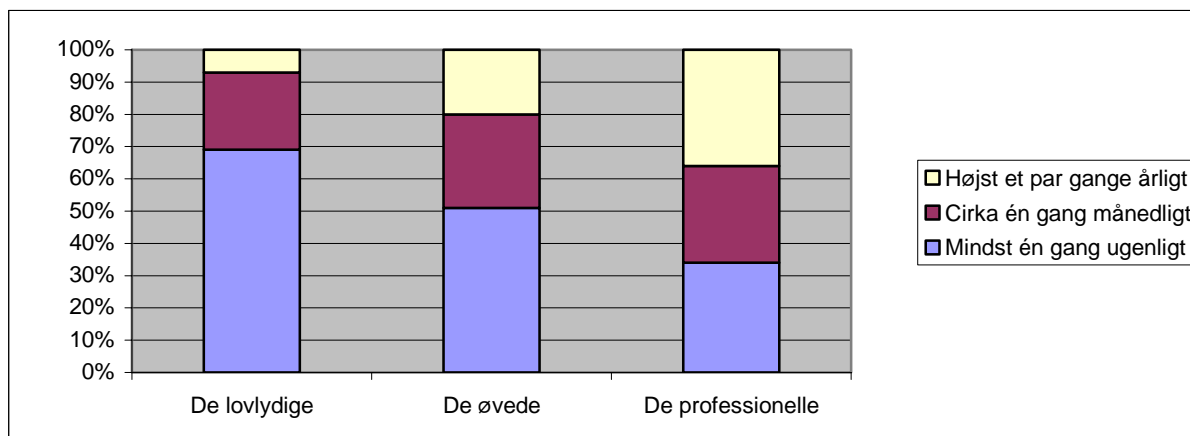
Både objektive og subjektive forhold omkring familien, dvs. objektive eksempelvis forstået som hvem de unge bor sammen med og subjektive forstået som de unges forhold til deres forældre, synes at have en sammenhæng med de unges kriminelle erfaringer. Hovedparten af populationen – og dermed også af gruppen af lovlydige, øvede og professionelle – bor sammen med både deres mor og far. De professionelle og de øvede adskiller sig imidlertid fra de lovlydige ved i højere grad at bo sammen med enten en enlig forælder eller med andre, jf. figur 22. Det er kun en meget lille del af de unge, der ikke bor sammen med mindst én af deres forældre, men det er bemærkelsesværdigt, at denne gruppe alle sammen befinder sig blandt de øvede eller professionelle udi det kriminelle.

Figur 22. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter familietype.

Endvidere fremgår det, at de lovlydige oftere foretager sig noget sammen med deres forældre. Faktisk svarer ca. 70 pct. af de lovlydige, at de mindst én gang om ugen laver noget sammen med deres forældre, mens det tilsvarende tal for de professionelle er omkring 30 pct., jf. figur 23. Omvendt er andelen af unge, der svarer, at de næsten aldrig laver noget sammen med deres forældre (dvs. højst et par gange årligt) betydeligt større blandt de professionelle end blandt de lovlydige.

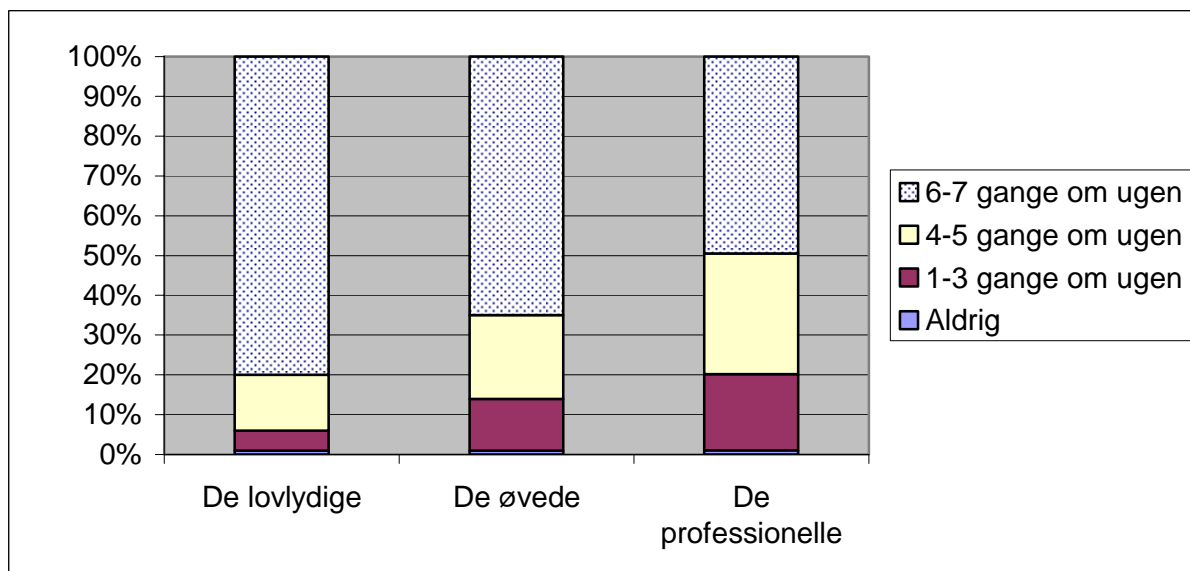
Figur 23. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter aktiviteter sammen med forældre.

Det samme gør sig gældende i forhold til, hvor ofte de unge spiser aftensmad sammen med deres forældre, jf. figur 24. Fire ud af fem af de lovlidige svarer, at de spiser aftensmad med deres forældre næsten hver dag (dvs. seks til syv dage om ugen) mod halvdelen af de professionelle. Andelen, der svarer 'aldrig', er minimal for alle tre grupper af unge.

Generelt synes der altså at være en sammenhæng, således at jo oftere de unge laver en aktivitet (fx går i biografen) eller spiser aftensmad sammen med deres forældre, jo mindre er risikoen for, at de befinder sig i gruppen af unge, der begår meget kriminalitet.

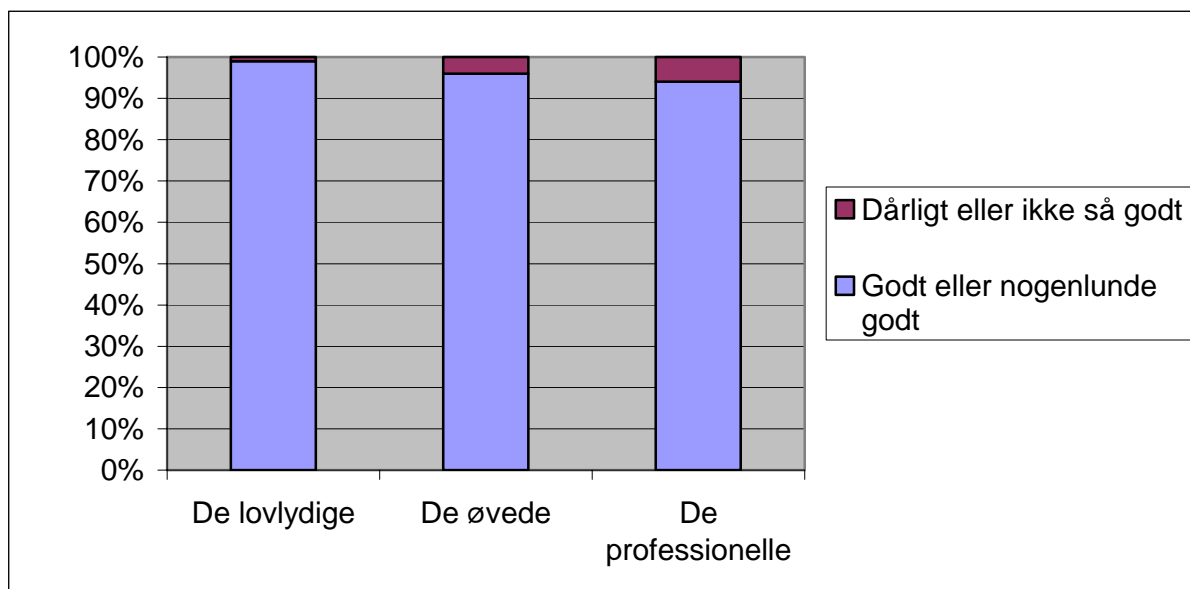
Figur 24. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter antal middage med forældre.

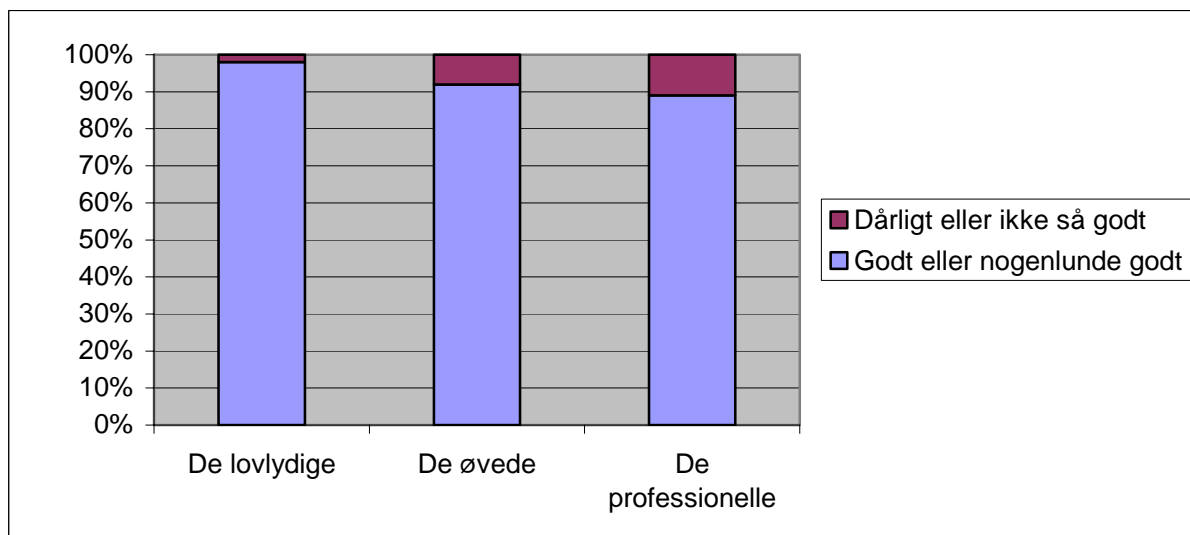
Også mere subjektive forhold omkring familien, dvs. de unges forhold til deres forældre, synes at have en sammenhæng med kriminelle erfaringer, jf. figur 25 og 26. De fleste svarer, at de har det godt med deres far og mor. Imidlertid er andelen af unge, der ikke har det godt med deres far og/eller mor, større blandt de professionelle end blandt de lovlidige. Blandt de lov-

lydige er det to pct., der svarer, at de ikke har det godt med mor og/eller far, mens det hos de professionelle er omkring 10 pct. Igen kan kausalforholdet diskuteres, dvs. om sammenhængen betyder, at de unge har det dårligt med deres mor og/eller far, fordi de unge begår kriminalitet, eller begår de unge kriminalitet, på grund af de har det dårligt med deres forældre?

Figur 25. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter den unges forhold til sin mor.

Figur 26. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter den unges forhold til sin far.

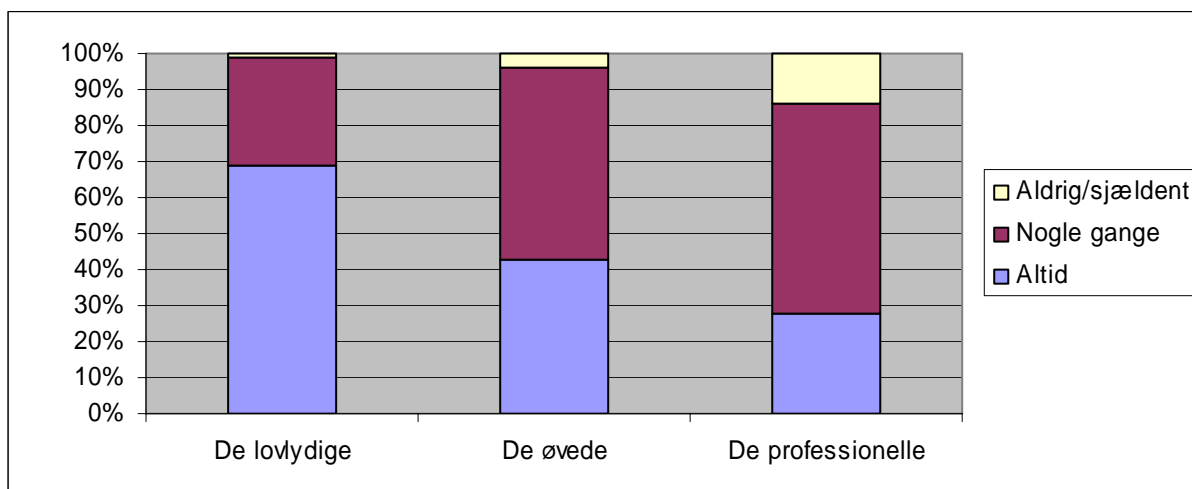

Der forekommer ikke at være sammenhæng mellem de unges kriminelle erfaringer og deres forældres tilknytning til arbejdsmarkedet. Tilknytning til arbejdsmarkedet er i denne sammenhæng operationaliseret ved tre kategorier: fast tilknytning til arbejdsmarkedet, svingende tilknytning og ingen tilknytning.

6.5. Forældrekontrol

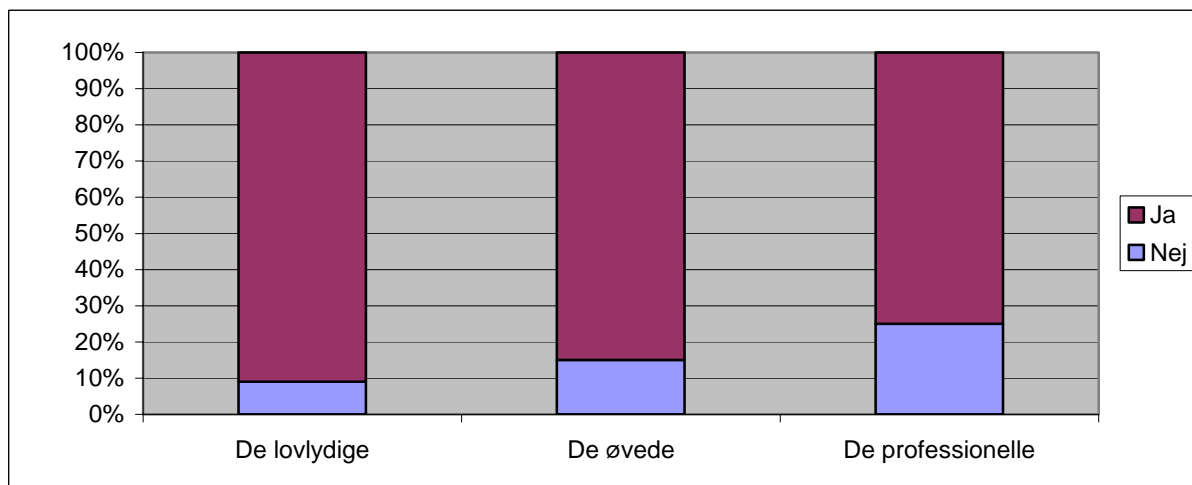
Det er ikke blot af betydning, hvordan de unge har det med deres forældre, men også hvor aktivt deres forældre forsøger at holde øje med deres børn. De unge, hvis forældre aldrig eller kun sjældent ved, hvem de er sammen med, når de går ud, befinder sig oftere i gruppen af professionelle, jf. figur 27. Der er stort set ingen blandt de lovlydige, der går ud, uden at deres forældre – i det mindste nogle gange – ved, hvem de unge er sammen med.

Figur 27. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter forældres viden om de unges selskab, når de unge går ud.

Et andet mål for forældrenes grad af kontrol med de unge er, hvorvidt de får et hjemkomsttidspunkt, når de går ud. Også dette synes at have sammenhæng med de unges kriminelle adfærd. Mindre end 10 pct. af de lovlydige får ikke et sådant tidspunkt af deres forældre, mens det samme er gældende for mere end 20 pct. af de professionelle, jf. figur 28.

Figur 28. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter om de unge får fast hjemkomsttidspunkt.

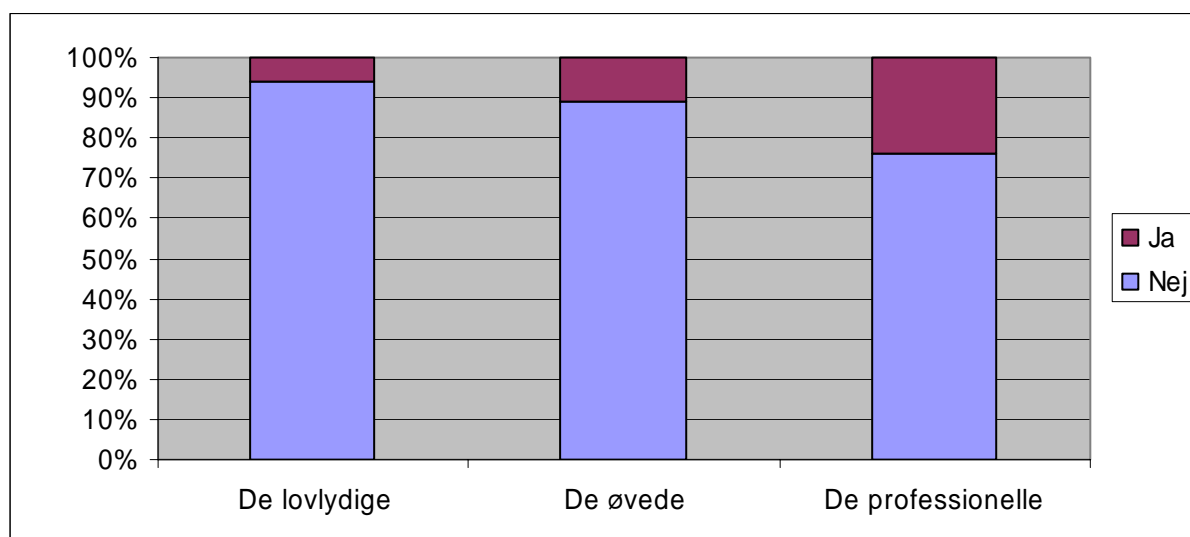
Det kunne således tyde på, at det ikke nødvendigvis er tilstrækkeligt, at forældrene tilbringer tid sammen med deres børn for at få dem til at holde sig fra kriminalitet. Det er også af betydning, om forældrene tager aktivt del i de unges færden. De unge, over for hvilke forældrene ikke udøver en form for kontrol, begår flere former for kriminalitet end de unge, hvis forældre forsøger at udøve en vis kontrol, fx ved at vide hvem de unge er sammen med, og stille krav til hvornår de skal være hjemme. Imidlertid skal der tages forbehold for, at kausaliteten ikke nødvendigvis er sådan, at manglende kontrol medfører kriminalitet; kausaliteten kunne muligvis være omvendt

6.6. Dårlige oplevelser i hjemmet

I undersøgelsen bliver der spurgt til en række dårlige oplevelser i hjemmet, de unge kan have været udsat for. I det følgende gennemgås et udvalg af disse oplevelser samt et samlet indeks over antallet af dårlige oplevelser.

Der er sammenhæng mellem kriminelle erfaringer hos de unge og I) misbrugsproblemer hos forældre, II) gentagne konflikter mellem forældre og III) forældres skilsmisse. Langt hovedparten af de unge har ikke oplevet misbrugsproblemer i hjemmet, men den andel, der har, befinder sig hovedsageligt i gruppen af professionelle. Det er således 5 pct. af de lovlige, 10 pct. af de øvede og 20 pct. af de professionelle, der er opvokset med en mor eller far, som har misbrugsproblemer, jf. figur 29.

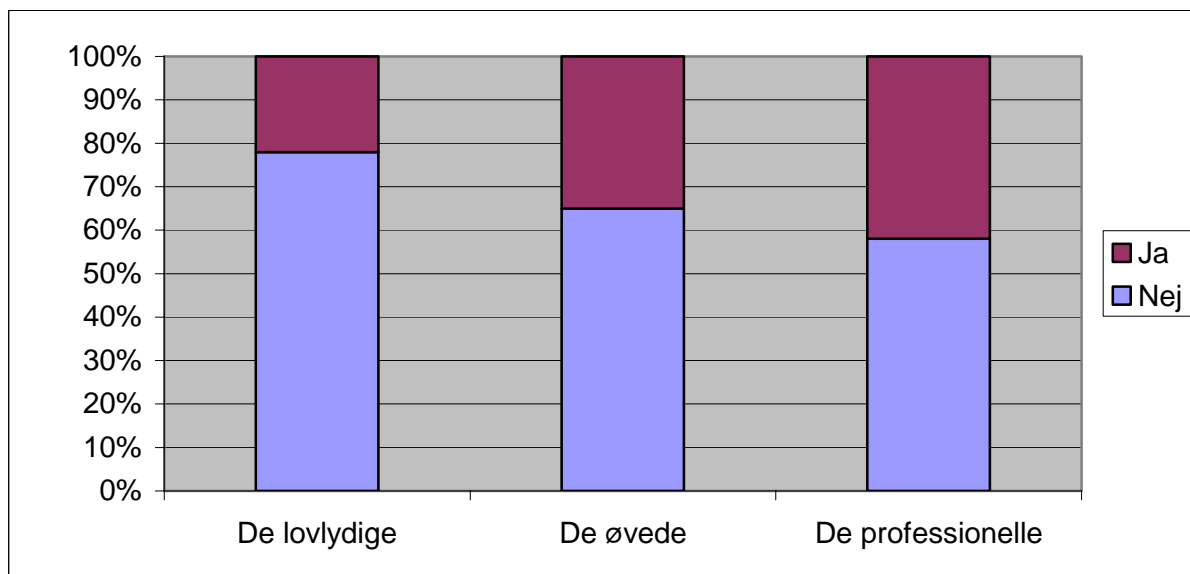
Figur 29. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter om de unge har oplevet misbrugsproblemer hos forældrene.

En større andel af de unge har oplevet gentagne konflikter mellem forældrene, og også dette synes at have en sammenhæng med de unges kriminelle erfaringer, jf. figur 30. Det fremgår af

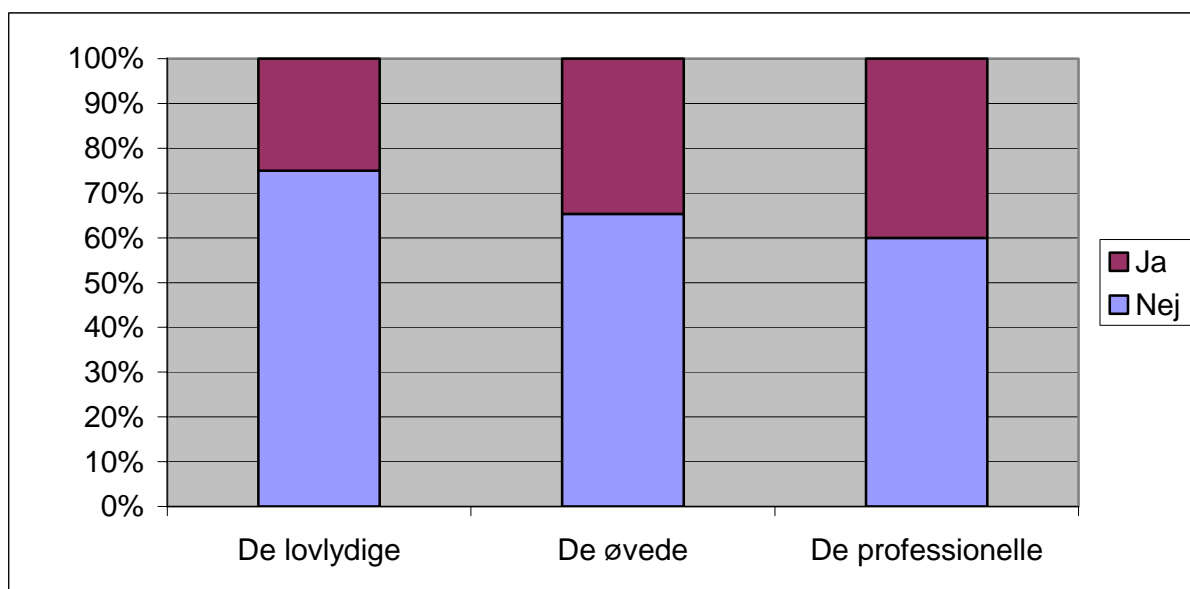
figuren, at der er en dobbelt så stor andel af unge, der har oplevet gentagne konflikter mellem forældrene, blandt de professionelle (ca. 40 pct.) sammenlignet med de lovlydige (ca. 20 pct.).

Figur 30. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter om de unge har oplevet gentagne konflikter mellem forældre.

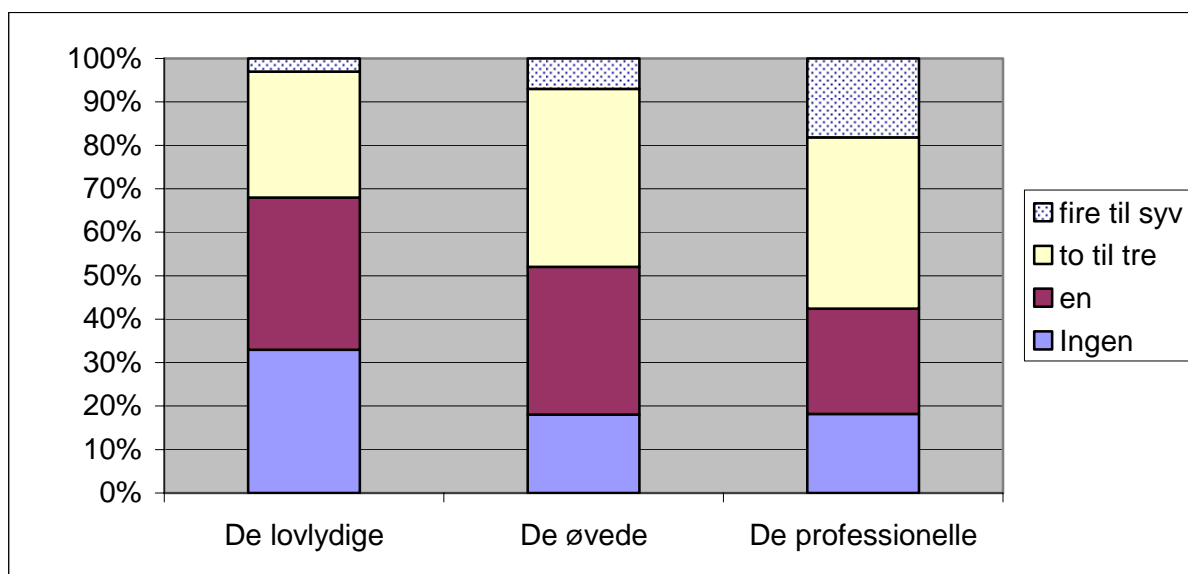
Der er endvidere en større andel af skilsmissebørn blandt de professionelle sammenlignet med de lovlydige (henholdsvis 40 pct. og 25 pct.), jf. figur 31.

Figur 31. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter om forældrene er skilt.

Ser man på et samlet indeks over dårlige oplevelser¹⁷, fremgår det tydeligt, at de professionelle generelt set har oplevet flere ubehageligheder end de lovlydige, jf. figur 32. Kun en meget lille del (mindre end 5 pct.) af de lovlydige har oplevet fire til syv ubehageligheder mod knap 20 pct. af de professionelle. Ser man på de unge, der har oplevet mindre end to ubehageligheder, er forskellen endnu mere markant: Omtrent 70 pct. af de lovlydige har oplevet højst en ubehagelighed, mens den tilsvarende andel for de øvede er godt 50 pct., og for de professionelle godt 40 pct.

Figur 32. Samlet kriminalitetsindeks fordelt efter antal dårlige oplevelser i hjemmet.

6.7. Vennerne

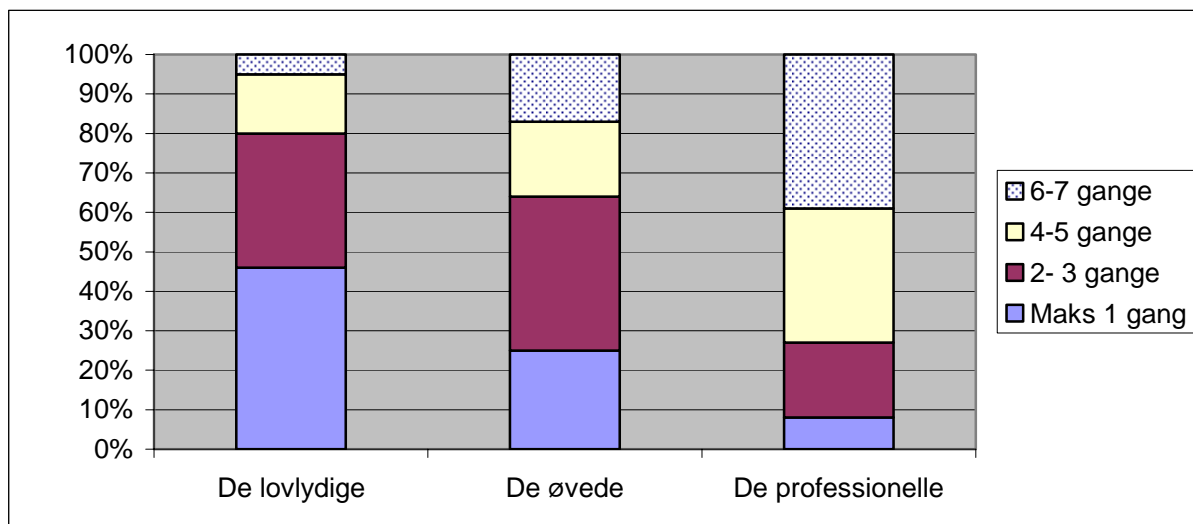
Det er tidligere (jf. afsnit 6.4) beskrevet, hvorledes der er en sammenhæng mellem de unges kriminelle erfaringer og deres samvær med forældrene¹⁸. Sammenhængen er således, at de, der tilbringer lidt tid sammen med deres forældre, begår mere kriminalitet end de unge, som tilbringer meget tid sammen med deres forældre. Tilsyneladende er det ikke udelukkende fravær af tid med forældrene, men også spørgsmålet om, hvem de unge alternativt bruger deres tid sammen med, som spiller en rolle for de unges kriminelle erfaringer. Der er nemlig sammenhæng mellem de unges kriminalitet og både antallet af aftener, de unge ikke er hjemme, og den gennemsnitlige tid der dagligt bruges med vennerne, jf. figur 33 og 34. Blandt de lovlydige går 80 pct. ud maksimalt tre gange om ugen og 40 pct. tilbringer mindre end tre timer om dagen sammen med deres venner. De professionelle tilbringer tilsyneladende noget mere tid med vennerne. Ca. 75 pct. af de professionelle går ud mere end tre gange om ugen og om-

¹⁷ På samme vis som de øvrige indeks er dette konstrueret via en optælling af antal dårlige oplevelser.

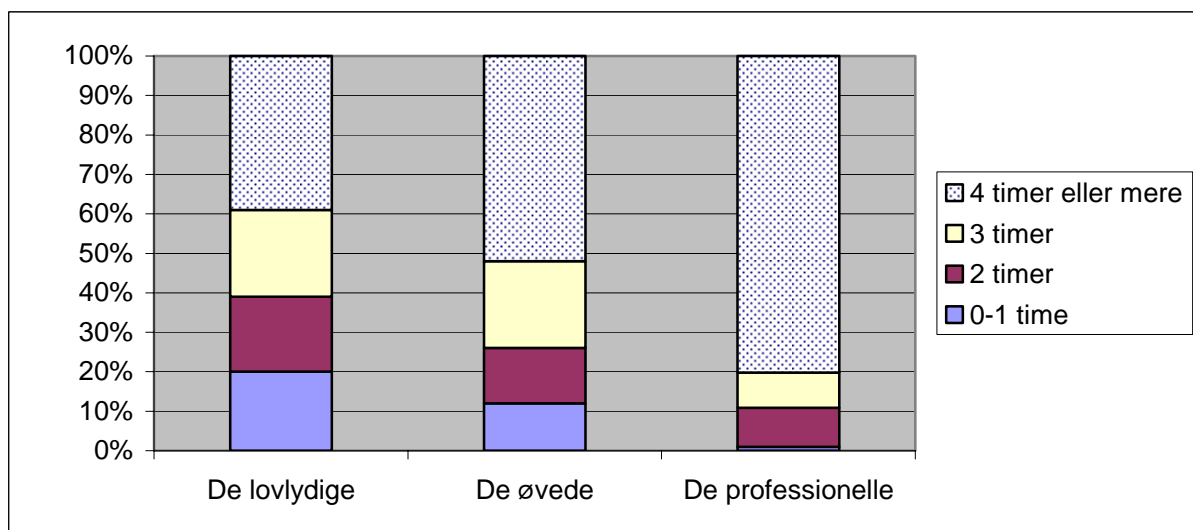
¹⁸ I form af antal dage om ugen, der spises aftensmad sammen og antal aktiviteter med forældrene.

kring hver tiende tilbringer mindre end tre timer om dagen med vennerne. Det er bemærkelsesværdigt, at 40 pct. af de professionelle tilbringer stort set hver aften ude og 80 pct. tilbringer mindst fire timer om dagen med vennerne.

Figur 33. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter antal aftener ude pr. uge.

Figur 34. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter tiden tilbragt sammen med vennerne.

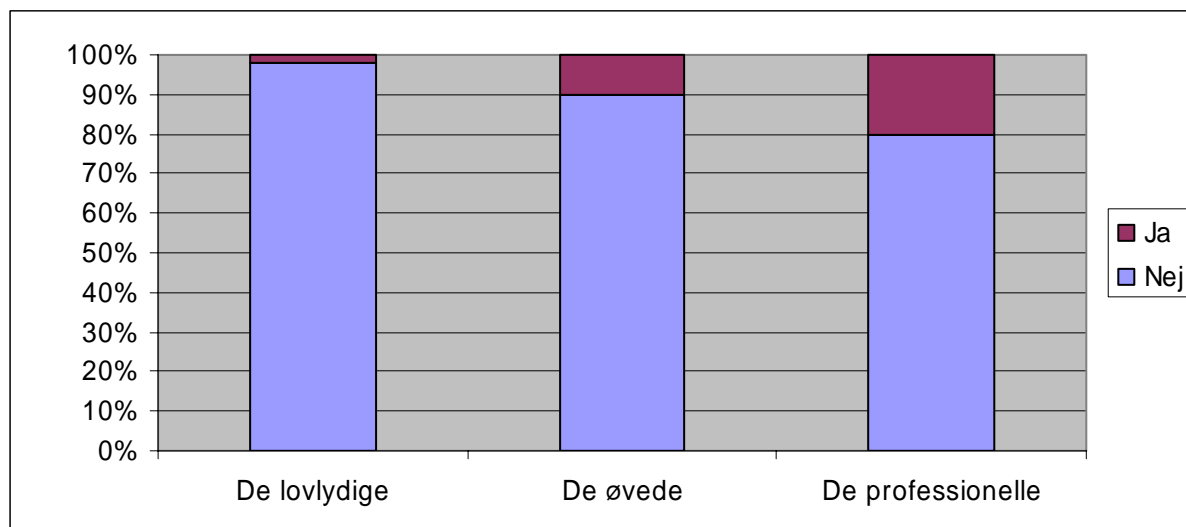
Det kan diskuteres, hvorfor unge, som tilbringer mest tid sammen med vennerne, også begår mest kriminalitet. Dette ses i adskillige undersøgelser, og kan forklares ved, at de unge påvirker hinanden og begår kriminalitet sammen. Det fremgik tidligere i denne rapport, at langt hovedparten af de unge begår kriminalitet sammen med andre unge, og man kan således forklare fænomenet med, at de unge socialiserer hinanden.¹⁹ Spørgsmålet er imidlertid, om kombinationen med fraværet af samvær med forældre også spiller en rolle. Således at det ikke kun

¹⁹ Jf. blandt andet Sutherlands teori om differential association.

handler om at blive socialiseret til at begå kriminalitet sammen med vennerne, men også om fravær af den positive socialisering fra forældrene til at afstå fra kriminalitet?

Et sidste aspekt, der skal fremhæves ved de unges forhold til vennerne, er deres opfattelse af, hvorvidt de er medlem af en bande eller ej. Igen er det kun en lille del af de unge, der betegner deres vennegruppe som en bande, og de unge, der gør, er typisk placeret i gruppen af professionelle. Mens én pct. af de lovlige betegner deres vennegruppe som en bande, er det 20 pct. af de professionelle, jf. figur 35.

Figur 35. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter om vennegruppen betegnes som en bande.

6.8. Boligkvarteret

Når det angår de unges boligkvarter, forekommer der sammenhæng mellem de unges oplevelse af sammenholdet i kvarteret og hvorvidt deres kvarter er belastet af kriminalitet, slåskamp, graffiti, tomme og forladte bygninger mv. Til at anskueliggøre denne sammenhæng er der konstrueret to indeks, som angår de unges boligkvarter. I lighed med de øvrige indeks er disse to konstrueret ved en optælling af de unges besvarelser. Neden for følger en liste over de delspørgsmål, der indgår:

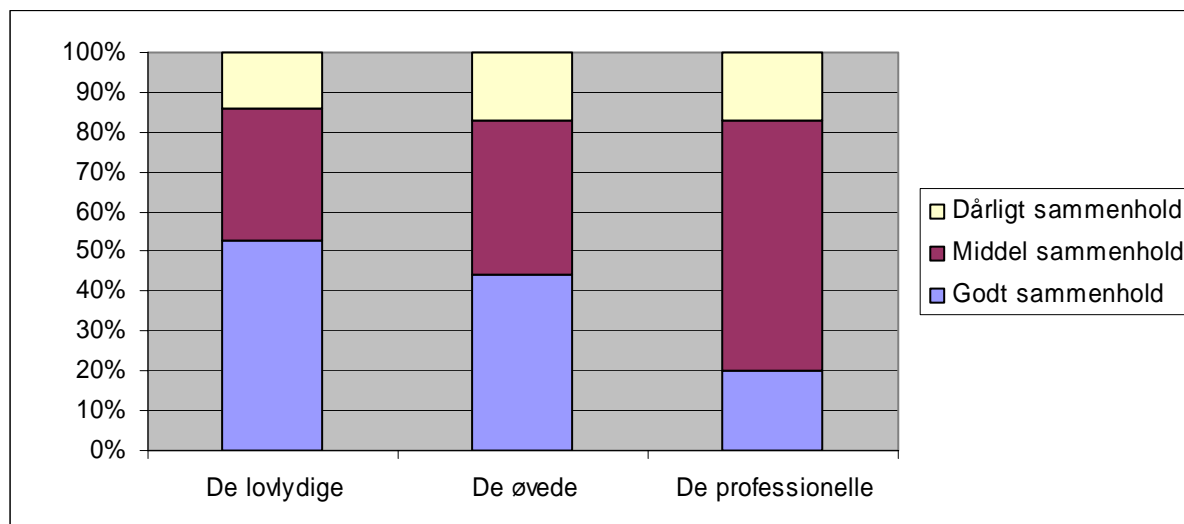
- *Indeks over sammenholdet i kvarteret:* I) Folk, som bor i mit kvarter, er villige til at hjælpe sine naboer, II) Der er et tæt sammenhold i mit kvarter, III) Man kan stole på folkene, som bor i mit kvarter, IV) Folkene, som bor i mit kvarter, kan generelt ikke enes.
- *Indeks over kvarterets belastning:* I) Der bliver begået kriminalitet i mit kvarter, II) Der bliver solgt stoffer i mit kvarter, III) Der er ofte slåskamp i mit kvarter, IV) der er tomme og forladte bygninger i mit kvarter, V) Der er meget graffiti i mit kvarter.

De to indeks er efter optællingen kategoriseret således:

- *Dårligt sammenhold*: Tre til fire indikatorer på belastning/dårligt sammenhold
- *Middel sammenhold*: en til to indikatorer på belastning/dårligt sammenhold
- *Godt sammenhold*: nul indikatorer på belastning/dårligt sammenhold

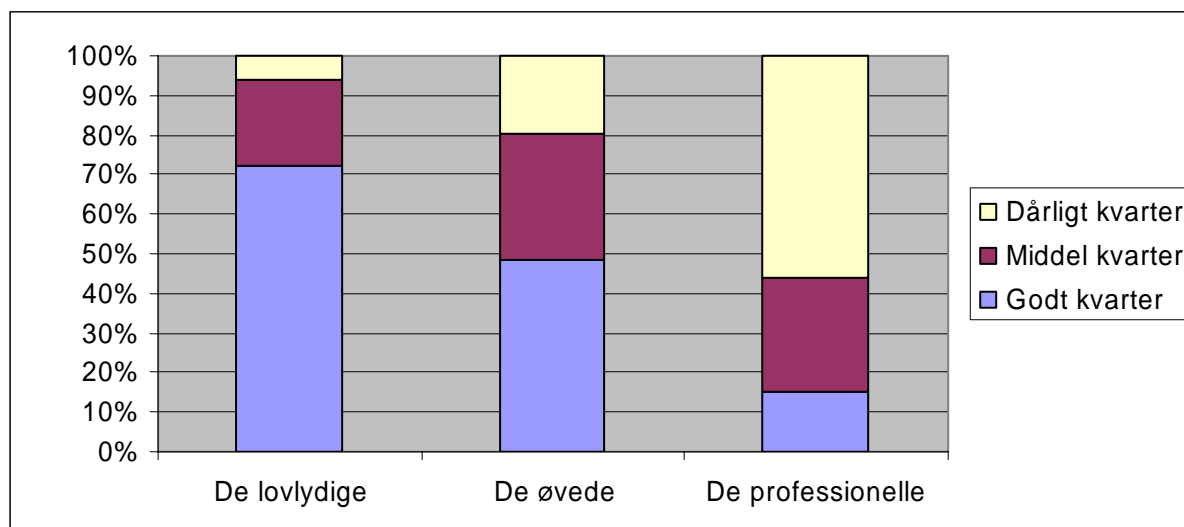
Ser man på indekset over sammenholdet i kvarteret, er det bemærkelsesværdigt, at andelen af unge, der oplever sammenholdet i deres kvarter som dårligt, stort set er konstant over de tre grupper, jf. figur 36. Derimod varierer andelen, der oplever sammenholdet som henholdsvis godt og middel betydeligt. Godt 50 pct. af de lovlydige oplever et godt sammenhold i deres kvarter mod kun 20 pct. af de professionelle. Det kunne tyde på, at det tilsyneladende ikke er dårligt sammenhold i kvarteret, der får unge til at begå kriminalitet, men derimod gode sammenhold som får de unge til at afstå fra at begå kriminalitet.

Figur 36. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter sammenholdet i de unges boligkvarter.

Indekset over kvarterets belastning (jf. figur 37) viser ligeledes en uens fordeling blandt de tre grupperinger af de unges kriminelle erfaringer. Mere end 50 pct. af de professionelle svarer, at deres kvarter er hårdt belastet sammenlignet med mindre end 10 pct. af de lovlydige. Igen kan kausalforholdet diskuteres - er kvarteret hårdt belastet, fordi der bor mange unge, som begår kriminalitet, eller begår de unge kriminalitet, fordi kvarteret i forvejen er hårdt belastet?

Figur 37. Samlet kriminalitetsindeks opdelt efter boligkvarterets belastning.

6.9. Sammenfatning: Hvem er de professionelle?

I en karakteristik af gruppen af de professionelle på baggrund af de variable, der er gennemgået i de tidligere afsnit, er det væsentligt at huske på, at der er tale om en sammenligning med gruppen af lovlydige og øvede. Analysen i rapporten afdækker således de relationelle forhold. Pointen er, at ovenstående analyse ikke må tolkes som et udtryk for en deterministisk tanke, hvor alle unge, der fx ikke bor sammen med mindst en af deres forældre, nødvendigvis begår meget kriminalitet. Endvidere er der i ovenstående analyse ikke taget højde for korrelation mellem de anvendte baggrundsvARIABLE. Derfor portrætteres gruppen af professionelle ikke i sig selv i det følgende, men derimod fremhæves træk ved de professionelle, som adskiller sig fra træk ved de lovlydige.

Sammenlignet med de lovlydige er de professionelle oftere drenge og oftest drenge på 14 til 15 år eller ældre. Med hensyn til etnisk baggrund adskiller de professionelle sig ikke fra de lovlydige, og de har de samme materielle goder. De adskiller sig heller ikke fra de lovlydige, hvad angår forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet.

De professionelle adskiller sig mere på de subjektive parametre. De er oftere temperamentsfulde og handler oftere egoistisk og for at tilfredsstille deres behov for spænding, ligesom deres handlen oftere er præget af spontanitet.

De professionelle er sjældnere glade for at gå i skole og føler i mindre grad, at de klarer sig godt fagligt. De pjækker oftere og har oftere gået en klasse om. De bor oftere med en enlig forsøger eller med andre end deres forældre. De foretager sig sjældnere noget sammen med

deres forældre (går i biografen, besøger familie eller lignende) og spiser ikke så ofte middag med deres forældre eller de voksne, de bor sammen med. De har oftere et dårligt forhold til deres mor og/eller far, og deres forældre ved sjældnere, hvem de unge er sammen med, når de går ud, ligesom de unge sjældnere får hjemkomsttidspunkter, når de går ud om aftenen.

De professionelle har oftere end de lovlydige en forælder, der er misbruger. De professionelle har endvidere i et større omfang oplevet gentagne konflikter blandt forældrene og skilsmisse. Samlet set har de været ude for flere ubehagelige oplevelser i hjemmet end de lovlydige. Forældredødsfald rammer dog de lovlydige og professionelle lige sjældent.

De professionelle går oftere ud om aftenen og tilbringer mere tid sammen med deres venner, ligesom de oftere opfatter deres vennegruppe som en bande.

Ydermere opleves boligkvarteret oftere som præget af manglende sammenhold og af problemer i form af vold, uenighed, graffiti, tomme bygninger mm. af de professionelle sammenlignet med de lovlydige.

7. Konklusion

Indeværende rapport indeholder de metodiske overvejelser samt udvalgte resultater fra en selvrapporteringsstudie foretaget i februar 2006 blandt 1347 7.-9.klasses elever i Hovedstadsområdet. Det anvendte spørgeskema omhandler de unges hverdag og livsstil såvel som deres erfaringer med alkohol, stoffer og diverse former for kriminalitet.

Studien indgår som en del af et større internationalt projekt, hvor mere end 30 lande deltager. Samtlige lande indsamler data og anvender stort set identiske spørgeskemaer i forhold til stort set identiske stikprøver. Hensigten er at sikre en fælles målemetode, som gør det muligt at sammenligne data på tværs af landegrænserne.

I starten af 2007 vil foreligge en mere fyldestgørende rapport sammenlignende de nordiske lande (Sverige, Norge, Island og Finland) ligesom projektets internationale styregruppe forventes at publicere mere tilbundsående analyser i løbet af 2007/2008.

I det følgende opsummeres indeværende undersøgelses hovedresultater i kortfattet form.

Generelt er de unges liv præget af samværet med vennerne. De unge går ofte ud med deres venner om aftenen og tilbringer generelt mange timer dagligt sammen med dem. Kun en lille del af de unge betegner deres vennegruppe som en bande, og kun få af de unge svarer, at de bruger tiden sammen med deres venner på såkaldt negativ adfærd, eksempelvis tyveri, hærværk eller lignende.

Selvom de unge er meget sammen med deres venner, tilbringer de dog også en del tid sammen med familien. Hovedparten af de unge svarer, at de har et godt forhold til deres mor og/eller far, og at de forholdsvis ofte spiser aftensmad sammen med deres forældre, ligesom de unge jævnligt foretager sig noget sammen med deres forældre. Forældrene synes desuden at have en vis form for kontrol med de unge. Mange af de unge svarer nemlig, at deres forældre altid ved, hvem de er sammen med, når de går ud, og hovedparten får også hjemkomst-tidspunkter af deres forældre.

De unge er desuden kendetegnet ved, at de er glade for at gå i skole, og de føler, at de klarer sig godt. Videre synes de unge at passe deres skole, og de fleste har planer for tiden efter 9. klasse. Kun ganske få unge oplever, at deres skole er præget af negativ adfærd, fx tyveri, vold eller narkotika.

De unge er endvidere glade for det kvarter, de bor i. De fleste oplever deres kvarter som roligt, uden kriminalitet (fx narkosalg, hærværk eller vold) og med et godt sammenhold, hvor beboerne er villige til at hjælpe hinanden.

Fra spørgeskemaet indgår der i denne rapport spørgsmål vedrørende 16 forskellige former for kriminalitet eller problematisk adfærd. Det fremgår, at andelen af unge, der har udvist en given problematisk adfærd, varierer betydeligt. Eksempelvis har tre ud af fire af de unge prøvet at drikke alkohol, mens kun én ud af 50 har prøvet at tage LSD, heroin eller kokain; én ud af fire af de unge har begået butikstyveri, mens kun én ud af 25 har begået indbrud i en bygning for at stjæle noget; én ud af fem af de unge har båret våben, mens én ud af 33 har banket nogen med et våben. Således er der meget store forskelle i andelen af unge, der har udvist forskellige former for problematisk adfærd. For alle typer af problematisk adfærd gælder imidlertid, at langt hovedparten af de unge gør det sammen med andre unge, og at de fleste unge tilsyneladende slipper af sted med det uden at blive opdaget.

Med henblik på at kaste lys over, hvad der kan have sammenhæng med de unges problematiske adfærd, er der udvalgt tre baggrundsvariable, som er inddraget i analysen. Disse variable er køn, etnicitet og alder. Formålet har således været at afdække, hvorvidt disse udvalgte baggrundsvariable kan forklare en højere forekomst af kriminalitet inden for visse grupper af unge i forhold til andre grupper af unge. Det viser sig, at etnicitet stort set er uden sammenhæng med de unges kriminalitetserfaring. I forhold til alder og køn ses det ikke uventet, at flere 14-16-årige end 12-13-årige har begået kriminalitet, og at flere drenge end piger har erfaringer hermed. Desuden ses i forhold til køn og alder, at disse baggrundsvariable kun synes at have betydning for, hvorvidt de unge har prøvet de forskellige former for problematisk adfærd eller ej, men ikke for de øvrige omstændigheder, der karakteriserer adfærden (fx medskyldige, debutalder, om de bliver opdaget, straffet mv.).

Der er endvidere foretaget en sammenligning mellem unge, der begår henholdsvis meget og lidt/ingen kriminalitet. På baggrund af et indeks over i alt 11 former for kriminalitet er de unge opdelt i tre grupper, henholdsvis de lovlydige (ingen kriminelle erfaringer), de øvede (unge, der har begået én til fire af de 11 kriminalitetsformer) og de professionelle (unge, der har begået flere end fire af de 11 former for kriminalitet). Det er her værd at bemærke, at godt halvdelen af den samlede population, 52 pct. af de unge, ikke har begået en eneste af de 11 former for kriminalitet. 32 pct. har begået én til fire typer kriminalitet, mens blot 6 pct. af den samlede population har begået mindst fem former for kriminalitet.

Det viser sig desuden, at de professionelle på en lang række baggrundsvariable adskiller sig fra de lovlydige. Det gælder diverse aspekter ved familielivet, skolen, deres venner, deres boligkvarter, personlighed mm. På denne baggrund er der lavet en karakteristik af de unge,

som begår meget kriminalitet, sammenlignet med de lovlydige unge. En sådan karakteristik er naturligvis grov og tager ikke højde for alle nuancer og detaljer omkring de unge og deres liv, men den giver et fingerpeg om, hvem de meget kriminelle unge er, og hvilke problemer de sandsynligvis oplever i deres hverdag.

Det er bemærkelsesværdigt, at de fleste baggrundsvariable har en sammenhæng med omfanget af de unges kriminelle erfaringer. Kun ganske få baggrundsvariable, nemlig etnicitet, materielle goder samt forældres tilknytning til arbejdsmarkedet, viser ingen sammenhæng hermed, jf. afsnit 6.9 ovenfor.

Litteraturliste

- Balvig, Flemming 1999: *RisikoUngdom*. København: Det Kriminalpræventive Råd.
- Balvig, Flemming et al 2005: *Ringstedforsøget*. København: Jurist- og Økonomiforbundets Forlag.
- Hirschi, Travis 1996: *Causes of delinquency*. Berkeley: University of California Press.
- Junger-Tas, Josine et al 2003: Delinquency in an international perspective. The international Self-Reported delinquency Study (ISR-D-1). New York: Criminal Justice Press
- Killias, Martin et al 2005: Interviewing Juveniles on Self-Reported Delinquency through Internet compared to traditional Paper-pencil questionnaires: Two controlled experiments with 1348 students. University of Luusanne, Switzerland.
- Kyvsgaard, Britta 1992: *Ny Ungdom?*. København: Jurist- og Økonomiforbundets Forlag
- Ringgard, Lene Winther et al 2005: *Unge livsstil og dagligdag 2003*. København: Kræftens bekæmpelse og Sundhedsstyrelsen.
- Undervisningsministeriet: <http://www.uvm.dk/cgi/printpage/pf.cgi>

Bilag 1: Indledende brev til skolelederne

(Sendt 21. november 2005)

Att. XXX

Forespørgsel vedrørende deltagelse i undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet

I 1992 blev der gennemført en international undersøgelse af børn og unges berøring med kriminalitet (ISRDI). Undersøgelsen blev udført som et selvrapporteringsstudie, hvor eleverne ved at udfylde et spørgeskema selv skulle oplyse om deres eventuelle kriminelle erfaringer. Formålet med undersøgelsen var, udover at opnå en øget viden om børn og unges liv og hverdag, at sammenligne karakteren og udbredelsen af ungdomskriminalitet på tværs af landegrænser. I alt indgik 13 lande i undersøgelsen. Desværre var Danmark ikke blandt disse.

I de ca. 13 år, der er gået, siden undersøgelsen blev gennemført, er der imidlertid sket en del nationale såvel som internationale samfundsmæssige ændringer, hvilket gør det tvivlsomt, om resultaterne fra undersøgelsen i 1992 stadig er holdbare. Derfor er det blevet besluttet at gentage undersøgelsen fra 1992 for at se, hvorledes udviklingen måtte have influeret på de unges liv, herunder deres kriminelle erfaringer. Hvor undersøgelsen i 1992 omfattede 13 lande deltager i år over 30 lande, herunder Danmark. Viden om børn og unges liv, deres familier, deres venskaber, deres skolesituation og fritid er vigtig, hvis vi ønsker at forebygge, at børn og unges liv udvikler sig på en måde, hvor de risikerer at blive ofre for kriminalitet, afhængige af narkotika eller selv begå ulovligheder mm. At så mange lande deltager giver enestående muligheder for at sammenligne kriminalitetsudviklingen på tværs af landegrænser og over tid. Undersøgelsen vil i Danmark involvere mere end 2000 7.-9. klasses elever, som hver især udfylder et spørgeskema i deres skoletid. Deltagelse i undersøgelsen er naturligvis frivillig og besvarelsene er anonyme. Som noget nyt vil eleverne blive bedt om at udfylde spørgeskemaet på Internettet. Undersøgelser viser, at børn og unge ikke blot synes, at det er sjovere at besvare spørgsmålene på computere end med papir og blyant men også, at de tilsyneladende koncentrerer sig bedre og dermed besvarer spørgsmålene mere præcist og oprigtigt over Internettet end ved hjælp af papir og blyant. Samtidig har internetbaserede undersøgelser en

række forskningsmæssige fordele frem for en traditionel papir og blyantbaserede undersøgelser.

Den danske del af undersøgelsen er finansieret af Justitsministeriet. Det nordiske samarbejde omkring undersøgelsen er endvidere støttet af Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi. Københavns Universitet, med undertegnede som hovedansvarlig, vil stå for undersøgelsens gennemførelse.

Selve udfyldningen af skemaerne varer ca. en klokke time og foregår altså i skolens computerlokale. Det foreslås/anbefales, at undersøgelsen gennemføres en dag i uge 6, 2006, men en dato umiddelbart før eller efter kan vælges. Dette aftales med den lærer som skal forestå undersøgelsens gennemførelse på din skole.

Det skal herved spørges, om jeg kan overtale dig til, at din skole deltager i undersøgelsen. I bekræftende fald vil jeg meget gerne i kontakt med klasselærerne for 8.c, som er den klasse på din skole, som ved den tilfældige stikprøveudvælgelse er udvalgt til at deltage i undersøgelsen (Der er udvalgt 150 klasser ud af de ca. 1670 7.- 9. klasser der findes i området). Jeg håber, at du vil være så venlig at kontakte den pågældende lærer og forelægge min forespørgsel for vedkommende. Jeg vil tillade mig at kontakte dig pr. telefon i løbet af uge 49/50 med henblik på at træffe nærmere aftale.

Jeg står naturligvis til rådighed for yderligere oplysninger, som måtte ønskes.

Bilag 2: Første e-mail til skoleleder

(Sendt 06.12.2005)

Kære XXX

Jeg har forgæves forsøgt at få fat i dig pr. telefon og prøver nu derfor i stedet pr. e-mail. Jeg har tidligere sendt dig et brev ang. deltagelse i en undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet, iværksat af Justitsministeriet. Jeg kontakter dig nu for at høre om mulighederne for, at 8.d på din skole kan deltage.

Jeg er klar over at skolerne modtager mange invitationer til at deltage i diverse undersøgelser og jeg er klar over, at det pålægger skoleledere og lærere mange ekstra arbejdsopgaver. Jeg håber alligevel, at I kan afsætte tid og ressourcer til at deltage i undersøgelsen. Hvis det ønskes, vil jeg naturligvis være behjælpelig med at integrerer undersøgelsens resultater i undervisningen. Jeg ved, at flere skoler planlægger at bruge undersøgelsen som en del af dansk- og/eller samfundsfagsundervisningen.

I håb om positivt svar,

Nanna Gabrielsen

Projektansvarlig

Bilag 3: Anden e-mail til skoleleder

(Sendt 15.12.2006)

Kære XXX

Jeg har tidligere forgæves forsøgt at få fat i dig både pr telefon og e-mail. Jeg tillader mig nu at kontakte dig endnu en gang pr. mail. Jeg er klar over, at du som leder af en skole har meget at se til, men jeg håber, at du vil tage dig tid til at besvare denne mail.

Jeg skriver til dig ang. en undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet blandt elever i 7. – 9. klasse i hovedstadsområdet. Du har forhåbentlig modtaget et brev om undersøgelsen tidligere. Som det fremgår af det brev, er undersøgelsen iværksat af Justitsministeriet og støttes blandt andet af Nordisk samarbejdsråd for Kriminalitet.

Undersøgelsen foretages i 30 forskellige lande på ca. samme tidspunkt. Viden om børn og unges liv, deres familier, deres venskaber, deres skolesituation og fritid er vigtig, hvis vi ønsker at forebygge, at børn og unges liv udvikler sig på en måde, hvor de risikerer at blive ofre for kriminalitet, afhængige af narkotika eller selv begå ulovligheder mm. At så mange lande deltager giver enestående muligheder for at sammenligne kriminalitetsudviklingen på tværs af landegrænser og over tid.

Undersøgelsen vil i Danmark involvere mere end 2000 7.-9. klasses elever, som hver især udfylder et spørgeskema i deres skoletid. Deltagelse i undersøgelsen er naturligvis frivillig og besvarelsene er anonyme. Som noget nyt vil eleverne blive bedt om at udfylde spørgeskemaet på Internettet. Undersøgelser viser, at børn og unge ikke blot synes, at det er sjovere at besvare spørgsmålene på computere end med papir og blyant men også, at de tilsyneladende koncentrerer sig bedre og dermed besvarer spørgsmålene mere præcist og oprigtigt over Internettet end ved hjælp af papir og blyant. Samtidig har internetbaserede undersøgelser en række forskningsmæssige fordele frem for en traditionel papir og blyantbaserede undersøgelse. De skoler, som ikke har mulighed for at gennemføre undersøgelsen på Internettet, vil naturligvis kunne gennemføre undersøgelsen ved hjælp af papir og blyant.

Selve udfyldningen af skemaerne varer ca. en klokketime og foregår altså i skolens computerlokale. Det foreslås/anbefales, at undersøgelsen gennemføres en dag i uge 6, 2006, men en dato umiddelbart før eller efter kan vælges. Dette aftales med den lærer, som skal forestå undersøgelsens gennemførelse på din skole.

Jeg skal hermed indtrængende anmode dig om, at din skole deltager i undersøgelsen. I bekræftende fald vil jeg meget gerne i kontakt med klasselæreren for 8.a, som er den klasse på din skole, som ved den tilfældige stikprøveudvælgelse er udvalgt til at deltage i undersøgelsen (Der er udvalgt 150 klasser ud af de ca. 1670 7.- 9. klasser der findes i området).

Jeg er klar over, at skolerne modtager mange invitationer til at deltage i diverse undersøgelser og jeg er klar over, at det pålægger skoleledere og lærere mange ekstra arbejdsopgaver. Jeg håber alligevel, at I vil afsætte tid og ressourcer til at deltage i undersøgelsen. Med henblik på at kunne sammenligne resultaterne på tværs af landegrænserne er det nemlig særdeles vigtigt, at samtlige udvalgte skoler deltager i undersøgelsen. Hvis det ønskes, vil jeg naturligvis være behjælpelig med at integrerer undersøgelsens resultater i undervisningen. Jeg ved, at flere skoler planlægger at bruge undersøgelsen som en del af dansk- og/eller samfundsfagsundervisningen.

Jeg står naturligvis til rådighed for yderligere oplysninger, som måtte ønskes.

Bilag 4: Tredje e-mail til skoleleder

(Sendt 05.01.2006)

Kære XXX

Jeg har tidligere forgæves forsøgt at få fat i dig både pr. telefon, post og e-mail. Jeg tillader mig hermed at kontakte dig endnu en gang. Jeg er klar over, at du som leder af en skole har meget at se til, men jeg håber, at du alligevel vil tage dig tid til at læse og besvare denne mail.

Jeg skriver til dig ang. en undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet blandt elever i 7. – 9. klasse i hovedstadsområdet. Undersøgelsen er iværksat af Justitsministeriet og støttes blandt andet af Nordisk samarbejdsråd for Kriminalitet. Som det fremgår af de tidligere skrivelser, er det særdeles vigtigt, at alle de tilfældigt udvalgte klasser deltager i undersøgelsen. Jeg skal derfor en sidste gang indtrængende anmode dig om, at din skole deltager i undersøgelsen. I bekræftende fald vil jeg meget gerne have oplyst navnet på klasselæreren for 9.c., som er den klasse på din skole, som ved den tilfældige stikprøveudvælgelse er udvalgt til at deltage i undersøgelsen.

Jeg er klar over, at skolerne modtager mange invitationer til at deltage i diverse undersøgelser og jeg forstår, at det pålægger skoleledere og lærere mange ekstra arbejdsopgaver. Jeg håber alligevel, at I vil afsætte tid og ressourcer til at deltage i denne undersøgelse. Viden om børn og unges liv, deres familier, deres venskaber, deres skolesituation og fritid er nemlig særdeles vigtig, hvis vi ønsker at forebygge, at børn og unges liv udvikler sig på en måde, hvor de risikerer at blive ofre for kriminalitet, afhængige af narkotika eller selv begå ulovligheder mm. Hvis det ønskes, vil jeg naturligvis være behjælpelig med at integrere undersøgelsens resultater i undervisningen. Jeg ved, at flere skoler planlægger at bruge undersøgelsen som en del af dansk- og/eller samfundsfagsundervisningen.

Jeg står naturligvis til rådighed for yderligere oplysninger, som måtte ønskes.

Med venlig hilsen

Nanna Gabrielsen

Projektansvarlig

Bilag 5: Rykkerbrev til lærere

(Sendt den 19.02.2006 til de lærere som har sagt ja til at deltage i undersøgelsen, men hvis klasser på dette tidspunkt endnu ikke har udfyldt spørgeskemaet)

Kære XXX

Du har sagt ja til at deltage i en undersøgelse vedr. selvrapporteret kriminalitet blandt børn og unge i hovedstadsområdet. Jeg er meget glad for din deltagelse, da det betyder meget for undersøgelsens resultater, at alle de udvalgte klasser deltager i undersøgelsen.

Imidlertid kan jeg se, at din klasse desværre endnu ikke har udfyldt spørgeskemaet. Jeg håber, at dette blot skyldes, at noget er kommet i vejen og altså ikke, at du ikke længere ønsker at deltage. Jeg vil derfor indtrængende bede dig om at sørge for, at eleverne i din klasse snarest udfylder spørgeskemaet.

Har du spørgsmål af nogen som helst art, eller brug for at få fremsendt det tidligere udsendte materiale på ny, er du meget velkommen til at kontakte mig enten pr. direkte telefon: 3532-4385 eller e-mail: nanna.gabrielsen@jur.ku.dk

Endnu en gang mange tak for din deltagelse i undersøgelsen!

Med venlig hilsen

Nanna Gabrielsen

Projektansvarlig, Cand. Scient. Soc.

Bilag 6: Fjerde e-mail til skoleleder

(Sendt den 23.02.2006 til de skoler, som har sagt ja til at deltage, men som endnu ikke har udfyldt spørgeskemaet).

Kære XXX

Jeg har tidligere bedt om jeres deltagelse i en undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet og fået tilsagn om, at I vil deltage. Desværre kan jeg konstatere, at den klasse, som deltager på jeres skole, endnu ikke har besvaret spørgeskemaet. Jeg har kontaktet den pågældende lærer pr. brev og bedt vedkommende sørge for, at spørgeskemaet bliver besvaret snarest. Desværre har det ikke hjulpet.

Jeg kontakter nu dig for, en endnu en gang, at bede om jeres deltagelse i undersøgelsen og i tilfælde af, at I alligevel ikke ønsker at deltage, kontakter mig hurtigst muligt. Problemet er, at jeg ikke kan afslutte undersøgelsen, før alle de tilmeldte klasser har udfyldt spørgeskemaet og jeg kan derfor ikke komme videre med mit arbejde. Jeg ville derfor blive særdeles taknemmelig, hvis du ville kontakte XX og bede hende/ham om enten at sørge for at spørgeskemaet bliver udfyldt hurtigst muligt eller at kontakte mig, hvis hun alligevel ikke ønsker at deltage.

Det er også muligt at udfylde spørgeskemaet i papirform. I så fald skal jeg senest i morgen fredag have besked herom og jeg skal sørge for, at det nødvendige antal spørgeskemaer bliver afleveret på skolen.

Jeg håber, at du forstår min situation og, at du vil være mig behjælpelig!

Venlig hilsen

Nanna Gabrielsen

Projektansvarlig

Bilag 7: Følgebrev til lærer

(Sendt midten af uge 4, 2006)

Tak fordi du vil deltage i undersøgelsen af selvrapporteret kriminalitet. Det er vigtigt for undersøgelsens resultater, at så mange som muligt af de udvalgte klasser deltager. Jeg er derfor meget glad for, at du har sagt ja til at deltage.

Jeg fremsender hermed yderligere materiale angående undersøgelsen. Materialet består af:

- Generel orientering om undersøgelsens baggrund og formål
- Beskrivelse af fremgangsmåde for undersøgelsens gennemførelse
- Kopi af spørgeskema (til din orientering)
- Orientering til forældre
- Forløbsrapport
- Rapport over ikke-deltagende elever
- Koder til at logge på internetprogrammet til undersøgelsens gennemførelse.

Orienteringen til forældrene er vedlagt i tilfælde af, at du ønsker at orientere forældrene om deres barns deltagelse i undersøgelsen. Det er altså frivilligt, om du vil sende brevet, og brevet er kun ment som forslag.

Jeg skal venligst bede dig om at udfylde forløbsrapporten og rapport over ikke-deltagende elever. Begge rapporter har afgørende betydning for undersøgelsens resultater, og jeg vil derfor sætte stor pris på, at du udfylder og tilbagesender det til mig snarest muligt.

De vedlagte koder skal bruges af klassens elever til at logge på internetprogrammet til undersøgelsens gennemførelse. Koderne uddeles til klassens elever, hvorefter eleverne går til siden: www.datafabrikken.dk, og logger på med hver deres kode. Herefter kommer de direkte til spørgeskemaet og er klar til at gå i gang. De overskydende koder kan smides ud.

Jeg håber, at det vedlagte materiale giver dig tilstrækkelig information om undersøgelsen. Skulle du have spørgsmål af nogen slags er du naturligvis meget velkommen til at kontakte mig!

Med venlig hilsen – og på forhånd mange tak for hjælpen!

Nanna Gabrielsen

Projektansvarlig

Bilag 8: Orientering om undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet (ISR-2)

Tak fordi du vil deltage i undersøgelsen af selvrapporteret kriminalitet blandt 7.- 9. klasses elever i hovedstadsområdet. I det følgende finder du en kort orientering om undersøgelsens baggrund og formål.

I 1992 blev der gennemført en international undersøgelse af børn og unges erfaringer med kriminalitet (ISR-I). Undersøgelsen blev udført som et selvrapporteringsstudie, hvor eleverne ved at udfylde et spørgeskema, selv skulle oplyse om deres eventuelle kriminelle erfaringer. Formålet med undersøgelsen var udover at opnå en øget viden om børn og unges liv og hverdag at sammenligne karakteren og udbredelsen af ungdomskriminalitet på tværs af landegrænser. I alt indgik 13 lande i undersøgelsen. Desværre var Danmark ikke blandt disse.

I de ca. 13 år, der er gået, siden undersøgelsen blev gennemført, er der imidlertid sket en del nationale såvel som internationale samfundsmæssige ændringer, hvilket gør det tvivlsomt, om resultaterne fra undersøgelsen i 1992 stadig er holdbare. Derfor er det blevet besluttet at gentage undersøgelsen fra 1992 for at se, hvorledes udviklingen måtte have influeret på de unges liv, herunder deres kriminelle erfaringer. Hvor undersøgelsen i 1992 omfattede 13 lande, deltager i år over 30 lande, herunder Danmark. Viden om børn og unges liv, deres familier, deres venskaber, deres skolesituation og fritid er vigtig, hvis vi ønsker at forebygge at børn og unges liv udvikler sig på en måde, hvor de risikerer at blive ofre for kriminalitet, afhængige af narkotika eller selv begå ulovligheder mm. At så mange lande deltager giver enestående muligheder for at sammenligne kriminalitetsudviklingen på tværs af landegrænser og over tid. I Danmark vil Københavns Universitet, med undertegnede som hovedansvarlig, stå for undersøgelsens gennemførelse.

Undersøgelsen vil i Danmark involvere ca. 150 7.-9. klasser, hvor hver elev udfylder et spørgeskema i skoletiden. Deltagelse i undersøgelsen er naturligvis frivillig og besvarelsene er anonyme. Som noget nyt vil eleverne blive bedt om at udfylde spørgeskemaet på Internettet. Undersøgelser viser, at børn og unge ikke blot synes, at det er sjovere at besvare spørgsmålene

på computere end med papir og blyant men også, at de tilsyneladende koncentrerer sig bedre og dermed besvarer spørgsmålene mere præcist og oprigtigt over Internettet end ved hjælp af papir og blyant. Samtidig har internetbaserede undersøgelser en række forskningsmæssige fordele frem for en traditionel papir- og blyantbaseret undersøgelse.

Det er meget vigtigt, at alle de udvalgte klasser deltager i undersøgelsen. Derfor er der - for de skoler som ikke har de nødvendige computer/IT- faciliteter - mulighed for at gennemføre undersøgelsen ved at udfylde spørgeskemaerne med papir og blyant. I den forbindelse skal jeg bede de lærere som ikke har mulighed for at gennemføre undersøgelsen via computer om at kontakte mig snarest muligt med henblik på at få tilsendt det nødvendige antal udprintede spørgeskemaer.

Selve udfyldningen af skemaerne varer ca. en klokke time og foregår altså i skolens computer-lokale. Det foreslås/anbefales, at undersøgelsen gennemføres i uge 6, men en dag umiddelbart før eller efter kan vælges. Det er op til klasselærerne for de udvalgte klasser at beslutte, hvornår undersøgelsen gennemføres på de enkelte skoler.

Har du have spørgsmål af nogen som helst art er du meget velkommen til at kontakte mig enten pr. e-mail: nanna.gabrielsen@jur.ku.dk eller pr. direkte telefon: 35325385.

Bilag 9: Vejledning vedrørendes undersøgelsens praktiske gennemførelse

FORBEREDELSE

1. Gennemlæsning af de fremsendte skrivelser og af spørgeskemaet. Der vil utvivlsomt under besvarelsen af spørgeskemaet komme spørgsmål om tolkning m.v. fra eleverne. Det er derfor vigtigt, at du forinden er bekendt med spørgeskemaet. Tøv endelig ikke med at konferere eventuelle tvivlsspørgsmål i relation hertil med undertegnede. Spørgeskemaet skal behandles som fortroligt materiale, indtil undersøgelsen er gennemført.
2. Endelig fastlæggelse af dato og tidspunkt for undersøgelsen, hvis dette ikke allerede er sket. Det er vigtigt, at der vælges en dato, hvor man kan have en forventning om, at flest mulige elever vil være tilstede. Der skal afsættes mindst en hel klokketime til formålet.
3. Kontroller at skolens computere er til rådighed på fastlagte dato og tidspunkt.
4. Hvis skolen ikke råder over et tilstrækkeligt antal computere til, at alle klassens elever kan udfylde spørgeskemaet, opdeles klassen i mindre grupper som på skift besvarer spørgeskemaet. Det foretrækkes dog absolut, at hele klassen udfylder spørgeskemaet på samme tid.
5. Hvis det slet ikke lader sig gøre at udfylde spørgeskemaet via computer kontaktes undertegnede i god tid inden undersøgelsens gennemførelse med henblik på at aftale anden løsning.
6. For at beskytte elevernes anonymitet, og for at eleverne ikke skal påvirke hinanden, er det meget vigtigt, at eleverne under besvarelsen sidder på en sådan måde, at de ikke har mulighed for at se hos hinanden ("eksamenssituation").

7. Der skal arrangeres mulighed for alternativ undervisning/beskæftigelse for de elever, der eventuelt ikke ønsker at deltage i undersøgelsen (erfaringsmæssigt meget få). Ligeledes bedes du – under selve udfyldningen af skemaet – sørge for, at de elever, der er færdige, ikke forstyrrer de elever, der endnu arbejder med skemaet. (En afprøvning har vist, at nogle elever allerede har besvaret skemaet i løbet af ca. en halv time). Det er oplagt at lade eleverne surfe på internettet eller arbejde på hjemmearbejde.
8. Eleverne orienteres først om undersøgelsens nærmere karakter ved starten af den time, hvor besvarelsen påbegyndes.

AFVIKLING

1. Ved starten af den time, hvor besvarelsen skal påbegyndes, orienteres eleverne om undersøgelsen, og de placeres således, at de ikke kan kigge hos hinanden. Det er vigtigt, at der forsøges skabt en stemning, hvor eleverne fornemmer, at opgaven skal tages alvorligt.
2. Hver elev placeres foran en tændt computer og går til hjemmesiden www.datafabrikken.dk. Her logger de på med den - til den ansvarlige lærer - tilsendt adgangskode.
3. Undersøgelsen præsenteres kort:
 - a. Det er til dels en opfølgning på undersøgelsen fra 1992.
 - b. Den vedrører unges forhold, særligt med henblik på skole, familie, fritid og kriminalitet: Hvad bruger unge deres fritid til? Hvordan er deres forhold til skole, kammerater og familie? Hvor stor er kriminaliteten? – Og er der sket ændringer i disse forhold de sidste 13 år?
 - c. Den samme undersøgelse gennemføres i ca. 30 forskellige lande på nogenlunde samme tid.

- d. Undersøgelsen omfatter 7.-9. klasser i hovedstadsområdet. De deltagende klasser er udvalgt tilfældigt. I alt deltager ca. 2.100 unge i Danmark.
 - e. Besvarelsene skal være anonyme.
 - f. De udfyldte skemaer vil blive bearbejdet på Københavns Universitet af undertegnede. Senere vil de blive bearbejdet af en international forskergruppe som vil sammenligne resultaterne fra de forskellige lande som deltager. Alle involverede forskere har tavshedspligt, og der vil aldrig komme oplysninger frem, der kan henføres til, hvad en enkelt elev har svaret.
4. Om besvarelsen af spørgeskemaet:
- a. De fleste spørgsmål besvares ved at sætte et X i en
 - b. Hvis eleven ikke synes, svarkategorierne passer til hans/hendes svar, efterlader han/hun spørgsmålet ubesvaret og går videre til næste spørgsmål.
 - c. Hvis eleverne er i tvivl om noget, må de gerne spørge læreren. Det er op til læreren at afgøre, om dette bedst sker ved, at eleven kommer op til læreren og spørger eller spørger fra sin plads.
5. Det er vigtigt i videst muligt omfang at opretholde "eksamenssituationen" (adskillelsen, tavsheden) under hele forløbet, og at eventuelle spørgsmål ikke giver anledning til almindelig mumlen, uro eller debat.
6. Når skemaet er besvaret, lukkes programmet og eleven er fri til at lave, hvad der er aftalt med den pågældende lærer.
7. Den ansvarlige lærer udfylder det medfølgende "Spørgeskema til lærer" og sender dette til undertegnede i den vedlagte svarkuvert.

Bilag 10: Spørgeskema

Hej

Dette spørgeskema omhandler dig og dine venner. Vi er interesserede i at vide noget om dit liv, skolen, din fritid og problemer, som du kan have oplevet. Spørgsmålene handler om dine personlige erfaringer og dine meninger, og det er helt frivilligt, om du vil svare.

Besvarelsen er anonym: Hverken dine lærere eller forældre vil se dine svar. Spørgeskemaet vil udelukkende blive bearbejdet af en forsker ved Københavns Universitet.

Hvis der er spørgsmål du ikke forstår, så spørg din lærer eller den person, som er tilstede i lokalet. Tænk ikke for meget over hvert svar, men skriv det første, der falder dig ind.

Tak fordi du vil deltage!

Del 1 - Nogle spørgsmål om hvordan du lever

1. Er du dreng eller pige?

- (1) Dreng
- (2) Pige

2. Hvor gammel er du?

- (1) 12
- (2) 13
- (3) 14
- (4) 15
- (5) 16
- (6) 17

3. Er du født i Danmark?

- (1) Ja
- (2) Nej, jeg er født i: _____

Hvis nej: Hvor gammel var du, da du kom til Danmark?

(skriv alder)

4. Hvilket land er din mor født i?

- (1) Hun er født i Danmark
- (2) Hun er født i et andet land, nemlig _____
- (3) Hun er født i et andet land men jeg ved ikke hvilket
- (4) Ved ikke

5. Hvilket land er din far født i?

- (1) Han er født i Danmark
- (2) Han er født i et andet land, nemlig _____
- (3) Han er født i et andet land men jeg ve dikke hvilket
- (4) Ved ikke

6. Bor du sammen med din mor og far?

- (1) Ja, jeg bor med min mor og far
- (2) Jeg bor på skift hos min mor og min far
- (3) Jeg bor alene med min mor
- (4) Jeg bor alene med min far
- (5) Jeg bor med min mor og hendes partner/min stedfar

- (6) Jeg bor med min far og hans partner/min stedmor
- (7) Jeg bor hos familie/slægtninge (fx. bedsteforældre, tante, onkel...)
- (8) Jeg bor hos en plejefamilie
- (9) Jeg bor hos andre, nemlig _____

7. Hvilket sprog taler du mest med dem du bor hos?

- (1) Dansk
- (2) Mit modersmål, som er et andet sprog end dansk
- (3) Et andet sprog, nemlig _____

8. Er du nogensinde blevet dårligt behandlet på grund af din religion, det sprog du taler eller din hudfarve?

- (1) Nej, aldrig
- (2) Én gang
- (3) Enkelte gange
- (4) Ofte

9. Har din far (eller ham du bor sammen med) et arbejde?

- (1) Han har fast arbejde
- (2) Han har sit eget firma
- (3) Han har somme tider arbejde
- (4) han vil gerne arbejde, men kan ikke finde et job
- (5) Han er syg/handikappet/ude af stand til at arbejde
- (6) Han er pensioneret
- (7) Han er hjemmegående
- (8) Nej, fordi _____
- (9) Jeg bor ikke sammen med en mand

10. Har din mor (eller hende du bor sammen med) et arbejde?

- (1) Hun har fast arbejde
- (2) Hun har sit eget firma
- (3) Hun har somme tider arbejde
- (4) Hun vil gerne arbejde, men kan ikke finde et job
- (5) Hun er syg/handikappet/ude af stand til at arbejde
- (6) Hun er pensioneret

- (7) Hun er hjemmegående
- (8) Nej, fordi _____
- (9) Jeg bor ikke sammen med en kvinde

11. Har du dit eget værelse?

- (1) Ja
- (2) Nej, jeg deler med andre i familie

12. Har I en computer derhjemme, som du må bruge?

- (1) Ja
- (2) Nej

13. Har du din egen mobiltelefon?

- (1) Ja
- (2) Nej

14. Har din familie en bil?

- (1) Ja
- (2) Nej

Om nogle ubehagelige ting du kan have været udsat for

15. Er nogle af følgende ting sket for dig inden for de sidste 12 måneder? Meldte du eller en anden det til politiet?

	Nej, det er ikke sket inden for de sidste 12 måneder	Ja, det er sket inden for de sidste 12 måneder <i>(Giv dit bedste bud på hvor mange gange det er sket)</i>	Hvor mange gange er det meldt til politiet <i>(Giv dit bedste bud på, hvor mange gange det er sket)</i>
Nogen har truet dig til at give ham/hende penge eller ting (fx. ur, tøj, mobiltelefon...)?	(1) ☐	(2) ☐ _____	(3) ☐ _____
Nogen har med vilje slået dig eller skadet dig så meget at du måtte til lægen?	(1) ☐	(2) ☐ _____	(3) ☐ _____

	Nej, det er ikke sket inden for de sidste 12 måneder	Ja, det er sket inden for de sidste 12 måneder <i>(Giv dit bedste bud på hvor mange gange det er sket)</i>	Hvor mange gange er det meldt til politiet <i>(Giv dit bedste bud på, hvor mange gange det er sket)</i>
Noget blev stjålet fra dig (fx. bog, mobiltelefon, sportsudstyr, cykel...)?	(1) ☐	(2) ☐ _____	(3) ☐ _____
Du er blevet mobbet i skolen (gjort til grin, slået, sparket, holdt uden for...)?	(1) ☐	(2) ☐ _____	(3) ☐ _____

Din Familie

16. Hvordan har du det for det meste med den mand, som du bor mest med (din far, stedfar...)

- (1) Vi har det godt sammen
- (2) Vi har det nogenlunde sammen
- (3) Vi har det ikke så godt sammen
- (4) Vi har det dårligt sammen
- (5) Jeg bor ikke sammen med en mand

17. Hvordan har du det for det meste med den kvinde, som du bor sammen med (din mor, stedmor...)?

- (1) Vi har det godt sammen
- (2) Vi har det nogenlunde sammen
- (3) Vi har det ikke så godt sammen
- (4) Vi har det dårligt sammen
- (5) Jeg bor ikke sammen med en kvinde

18. Hvor ofte laver du noget sammen med dine forældre (eller de voksne du bor sammen med) som fx. at gå i biografen, gå ture, besøge familie, gå til sportsskampe eller lignende?

- (1) Mindst to gange om ugen
- (2) Ca. en gang om ugen
- (3) Ca. en gang om måneden
- (4) Et par gange om året
- (5) Ca. en gang om året
- (6) Næsten aldrig

19. Hvor mange dage om ugen plejer du at spise aftensmad sammen med (en af) dine forældre eller de voksne du bor sammen med?

- (1) Aldrig
- (2) En gang
- (3) To gange
- (4) Tre gange
- (5) Fire gange
- (6) Fem gange
- (7) Seks gange
- (8) Hver dag

20. Ved dine forældre (eller de voksne du bor sammen med) som regel, hvem du er sammen med, når du går ud?

- (1) Altid
- (2) Nogen gange
- (3) Sjældent/aldrig
- (4) Jeg går ikke ud

21. Når du skal ud om aftenen, får du så som regel at vide af dine forældre (eller de voksne du bor sammen med), hvornår du skal være hjemme?

- (1) Jeg går ikke ud
(2) Nej
(3) Ja

Hvis ja: Gør du som de siger?

- (1) Altid
(2) Nogen gange
(3) Sjældent/aldrig

22. Har du nogensinde oplevet nogen af følgende alvorlige begivenheder?

(I de følgende spørgsmål menes der med forældre også stedforældre)

	Nej	Ja
At en søskende er død	(1) ☐	(2) ☐
At en far eller mor er død	(1) ☐	(2) ☐
At du selv har været alvorlig syg eller syg i lang tid	(1) ☐	(2) ☐
At en af dine forældre eller en anden du holder af har været alvorlig syg eller syg i lang tid	(1) ☐	(2) ☐
At en af dine forældre har haft problemer med alkohol eller stoffer	(1) ☐	(2) ☐
Gentagne skænderier mellem dine forældre	(1) ☐	(2) ☐
At dine forældre er blevet skilt eller separeret	(1) ☐	(2) ☐

Fritid

23. Hvor mange gange om ugen plejer du at gå ud om aftenen? Fx. til fest, diskotek, være hjemme hos venner eller hænge ud på gaden?

- (1) Aldrig, jeg går ikke ud om aftenen
(2) En gang

- (3) To gange
- (4) Tre gange
- (5) Fire gange
- (6) Fem gange
- (7) Seks gange
- (8) Hver dag

24. Hvor mange timer bruger du i gennemsnit om dagen på følgende aktiviteter?

	Ingen	1/2 time	1 time	2 timer	3 timer	4 timer eller mere
Lave lektier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Læse bøger	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Se tv, spille eller chatte på computeren	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Læse blade eller tegneserier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Være sammen med venner	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Dykersport	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Spille et musikinstrument	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

25. Når du skal ud i weekenden, hvordan plejer du så oftest at komme frem?

(Sæt evt. flere krydser)

- (1) Jeg går ikke ud i weekenden
- (2) Jeg går
- (3) Min far eller mor kører mig
- (4) Jeg cykler
- (5) Jeg kører på knallert
- (6) Jeg tager bus, tog eller anden offentlig transport
- (7) Andet, nemlig _____

26. Hvem tilbringer du det meste af din fritid sammen med?

- (1) Jeg er oftest alene
- (2) Med min familie
- (3) Med 1-3 venner

- (4) Med en større gruppe (4 eller flere)

27. Nogle mennesker har en gruppe venner, som de bruger meget tid sammen med og hvor de laver ting sammen eller bare hænger ud sammen med. Har du sådan en gruppe venner?

- (1) Nej - Hvis nej: Spring spørgsmål 28-34 over og gå direkte til spørgsmål 35
(2) Ja

28. Hvilken alder har de fleste i din gruppe?

- (1) Under 12 år
(2) 12-15 år
(3) 16-18 år
(4) 19-25 år
(5) Over 25 år

29. Tilbringer denne gruppe meget tid sammen på offentlige steder, fx. i parken, på gaden, i indkøbscentre eller i jeres kvarter?

- (1) Nej
(2) Ja

30. Hvor længe har denne gruppe eksisteret?

- (1) Mindre end tre måneder
(2) Tre måneder til et år
(3) Et til fire år
(4) Fem til ti år
(5) Elleve til tyve år
(6) Mere end tyve år

31. Synes dem i din gruppe, at det er okay at gøre ting, der er ulovlige?

- (1) Nej
(2) Ja

32. Er der nogen i din gruppe, som foretager sig ulovlige ting sammen?

- (1) Nej

(2) Ja

33. Betragter du selv din gruppe som en bande?

(1) Nej

(2) Ja

34. Består din gruppe af piger eller drenge eller er det en blandet gruppe?

(1) Vi er kun drenge

(2) Vi er kun piger

(3) Vi er en blandet gruppe

35. Hvor mange af dine venner har en mor eller en far som kommer fra et andet land?

(1) Ingen

(2) Nogen

(3) Mange

(4) Alle

36. Der er forskel på, hvor folk kommer fra, deres religion og hvad de tror på. Synes dine forældre, at det er okay, at du har venner fra en anden (etnisk) gruppe end din egen?

(1) Ja

(2) Nej

(3) Ved ikke

37. Når du er sammen med dine venner så plejer vi at...

	Aldrig	Ind i mellem	Ofte	Altid
Gå på diskotek eller til koncerter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Spille i et band	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Drikke en masse øl/spiritus eller tage stoffer	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Smadre eller ødelægge ting bare for sjov skyld	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Stjæle fra butikker bare for sjov skyld	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

	Aldrig	Ind i mellem	Ofte	Altid
Dyrke sport	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Spille computer eller chatte på Internettet	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Skræmme og irritere folk bare for sjov skyld	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Andet, nemlig _____	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

38. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om voldelig opførsel blandt unge?

	Helt enig	Lidt enig	Lidt uenig	Helt uenig
Lidt slagsmål er en del af morskaben	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Man er nødt til at bruge magt for at blive respekteret	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Hvis nogen angriber mig vil jeg slå igen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Uden slagsmål ville alt være meget mere kedeligt	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Det er helt normalt, at drenge viser sig ved at slås med andre	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

39. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om dig selv?

	Helt enig	Lidt enig	Lidt uenig	Helt uenig
Jeg handler ofte uden at tænke mig om først	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Jeg gør ting som er sjove her og nu selvom det går ud over fremtiden	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Jeg tænker mere over hvad der sker mig her og nu end ude i fremtiden	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Jeg kan godt lide at teste mig selv en gang imellem ved at gøre noget, som er	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

	Helt enig	Lidt enig	Lidt uenig	Helt uenig
lidt risikabelt				
Nogen gange tager jeg en risiko bare for sjov	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Spænding og eventyr er vigtigere for mig end	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
deglæder først og fremmest på mig selv, også hvis det gør tingene mere besværlige for andre	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Hvis jeg gør noget, som andre mennesker ikke kan lide, så er det deres problem	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Jeg prøver at få det jeg ønsker selvom jeg ved, at det skaber problemer for andre mennesker	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Jeg bliver let hidstig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Når jeg er rigtig sur er det bedst at andre mennesker holder sig væk fra mig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Når jeg har en alvorlig konflikt med nogen, er det svært for mig at tale roligt uden at blive vred	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

40. Har du nogensinde været ude for et uheld, der var så slemt, at du var nødt til at gå til lægen, fx. en sports- eller trafikulykke?

- (1) Nej
 (2) En gang
 (3) Antal gange _____

Skolen

41. Kan du som regel lide at gå i skole?

- (1) Ja, meget

- (2) Ja, nogenlunde
- (3) Nej, ikke særlig meget
- (4) Nej, slet ikke

42. Har du nogensinde gået en klasse om?

- (1) Nej
- (2) Ja, en gang
- (3) Ja, flere gange

43. Er du blevet væk fra skole en hel dag uden lovlig grund inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
- (2) Ja, 1 eller 2 gange
- (3) Ja, 3 eller flere gange

44. Hvor godt klarer du dig i skolen sammenlignet med dine klassekammerater?

- (1) Jeg klarer mig bedre end de fleste af mine klassekammerater
- (2) Jeg klarer mig omkring gennemsnittet
- (3) Jeg klarer mig ikke særlig godt

45. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om din skole?

	Helt enig	Lidt enig	Lidt uenig	Meget uenig
Hvis jeg skulle flytte, ville jeg savne min skole	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Mine lærere lægger mærke til når jeg klarer mig godt og siger det til dig kan godt lide at gå i skole	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Der er andre aktiviteter på min skole end bare timer (sport, musik, teater, diskotek...)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Der er mange slagsmål på min skole	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

	Helt enig	Lidt enig	Lidt uenig	Meget uenig
Mange ting bliver ødelagt eller udsat for hærværk på min skole	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Der bliver taget mange stoffer på min skole	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

46. Hvad tror du, at du vil lave når du er færdig med 9. klasse?

- (1) Jeg skal lede efter et arbejde
- (2) Jeg skal starte i lære
- (3) Jeg skal starte som elev
- (4) Jeg skal på teknisk skole
- (5) Jeg skal på handelsskole eller i gymnasiet, så jeg kan læse videre
- (6) Andet _____
- (7) Jeg ved ikke hvad jeg skal endnu

Dit kvarter

47. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om dit kvarter, hvor du bor?

	Helt enig	Lidt enig	Lidt uenig	Meget uenig
Hvis jeg var tvunget til at flytte ville jeg savne mit kvarter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Mine naboer lægger mærke til det, hvis jeg ikke opfører mig ordentligt og siger det til dig kan godt lide mit kvarter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Der er plads til at børn kan lege i mit kvarter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Der bliver begået kriminalitet i mit kvarter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Der bliver solgt stoffer i	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

	Helt enig	Lidt enig	Lidt uenig	Meget uenig
mit kvarter				
Der er ofte slåskamp i mit kvarter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Der er tomme og forladte bygninger i mit kvarter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Der er meget grafitti i mit kvarter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Folk som bor i mit kvarter er villige til at hjælpe sine naboer	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Der er et tæt sammenhold i mit kvarter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Man kan stole på folkene som bor i mit kvarter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Folkene som bor i mit kvarter kan generelt ikke enes	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

Del II- Spørgsmål om ting, som unge mennesker nogen gange gør

48. Unge mennesker foretager sig somme tider ulovlige ting. Hvor mange venner har du, som har gjort noget af følgende?

	Nej	Ja (skriv antal venner)
Jeg har venner som har brugt stoffer som hamp, hash, XTC, speed, heroin eller kokain	(1) ☐	(2) ☐ _____
Jeg har venner som har stjålet fra en butik eller stormagasin	(1) ☐	(2) ☐ _____
Jeg har venner som har brudt ind i bygninger for	(1) ☐	(2) ☐ _____

Nej

Ja (skriv antal venner)

at stjæle

Jeg har venner som har
truet nogen med et våben
eller banket nogen, bare
for at få penge eller ting
fra vedkommende

(1)

(2) _____

Jeg har venner som har
banket nogen med en
kæp, kniv eller lignende

(1)

(2) _____

49. Har du nogensinde drukket øl, vin eller færdigblandede drikke som fx. Smirnoff Ice eller Bacardi Breezer?

(1) Nej – Hvis nej: gå til spørgsmål 50

(2) Ja

Hvor gammel var du første gang du drak øl, vin eller færdigblandede drikke?

Har du nogensinde drukket dig fuld i øl, vin eller færdigblandede drikke?

(1) Nej

(2) Ja, (skriv antal gange) _____

Har du drukket øl, vin eller færdigblandede drikke inden for de sidste 4 uger?

(1) Nej

(2) Ja (skriv antal gange) _____

Hvor mange glas, flasker eller dåser drak du, sidste gang du drak alkohol?

(1) Glas (skriv antal) _____

(2) Flasker (skriv antal) _____

(3) Dåser (skriv antal) _____

Drak du alene eller sammen med andre sidste gang, du drak alkohol?

(1) Alene

(2) Med mine forældre

(3) Med andre voksne

- (4) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Mine forældre
(3) Politiet
(4) En lærer
(5) En anden

Blev du straffet for det sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Ja
(3) Blev ikke opdaget

50: Har du nogensinde drukket spiritus (gin, rom, vodka eller whisky)?

- (1) Nej – Hvis nej. Gå til spørgsmål 51
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du drak spiritus?

Har du nogensinde drukket dig fuld i spiritus?

- (1) Nej
(2) Ja

Har du drukket spiritus inden for de sidste 4 uger?

- (1) Nej
(2) Ja (skriv antal gange) _____

Hvor mange glas drak du sidste gang, du drak spiritus?

Drak du alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene

- (2) Med voksne
(3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du drak spiritus?

- (1) Nej
(2) Mine forældre
(3) Politiet
(4) En lærer
(5) En anden

Blev du straffet for det, sidste gang du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Ja
(3) Blev ikke opdaget

51. Har du nogensinde brugt hash (pot, joints, marihuana)?

- (1) Nej
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du brugte hash?

Har du brugt hash inden for de sidste 4 uger?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 52
(2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
(2) Med voksne
(3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Mine forældre
(3) Politiet

- (4) En lærer
(5) En anden

Blev du straffet for det, sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Ja
(3) Blev ikke opdaget

52. Har du nogensinde taget ecstasy eller speed/amfetamin?

- (1) Nej Hvis nej. Gå til spørgsmål 53
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 4 måneder?

- (1) Nej
(2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
(2) Med voksne
(3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Mine forældre
(3) Politiet
(4) En lærer
(5) En anden

Blev du straffet for det, sidste gang, du tog gjorde det?

- (1) Nej
(2) Ja
(3) Blev ikke opdaget

53. Har du nogensinde taget narkotika som LSD, heroin eller kokain?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 54
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 4 måneder?

- (1) Nej
(2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
(2) Med voksne
(3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Mine forældre
(3) Politiet
(4) En lærer
(5) En anden

Blev du straffet for det, sidste gang du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Ja
(3) Blev ikke opdaget

54. Har du nogensinde ødelagt noget med vilje fx. et busstoppested, et vindue, en bil, et sæde i et offentligt transportmiddel eller andet?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 55
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
- (2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
- (2) Med voksne
- (3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Mine forældre
- (3) Politiet
- (4) En lærer
- (5) En anden

Blev du straffet for det, sidste gang du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Ja
- (3) Blev ikke opdaget

55. Har du nogensinde stjålet noget fra en butik eller et stormagasin?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 56
- (2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
- (2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
- (2) Med voksne
- (3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Mine forældre
- (3) Politiet
- (4) En lærer
- (5) En anden

Blev du straffet for det, sidste gang du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Ja
- (3) Blev ikke opdaget

56. Har du nogensinde brudt ind i en bygning for at stjæle noget?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 57
- (2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
- (2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
- (2) Med voksne
- (3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Mine forældre
- (3) Politiet
- (4) En lærer
- (5) En anden

Blev du straffet for det, sidste gang du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Ja
- (3) Blev ikke opdaget

57. Har du nogensinde stjålet en cykel, scooter eller knallert?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 58
- (2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
- (2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
- (2) Med voksne
- (3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Mine forældre
- (3) Politiet
- (4) En lærer
- (5) En anden

Blev du straffet for det, sidste gang du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Ja
- (3) Blev ikke opdaget

58. Har du nogensinde stjålet en bil eller en motorcykel?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 59
- (2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
- (2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
- (2) Med voksne
- (4) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Mine forældre
- (3) Politiet
- (4) En lærer
- (5) En anden

Blev du straffet for det, sidste gang du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Ja
- (3) Blev ikke opdaget

59. Når du bruger en computer, har du så nogensinde downloaded musik eller film?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 60
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
(2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
(2) Med voksne
(3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Mine forældre
(3) Politiet
(4) En lærer
(5) En anden

Blev du straffet for det, sidste gang du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Ja
(3) Blev ikke opdaget

60. Har du nogensinde brugt en computer til at hacke?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 61
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
(2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
(2) Med voksne
(3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Mine forældre
(3) Politiet
(4) En lærer
(5) En anden

Blev du straffet for det, sidste gang du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Ja
(3) Blev ikke opdaget

61. Har du nogensinde stjålet noget fra en bil?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 62
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
(2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
- (2) Med voksne
- (3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Mine forældre
- (3) Politiet
- (4) En lærer
- (5) En anden

Blev du straffet for det, sidste gang du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Ja
- (3) Blev ikke opdaget

62. Har du nogensinde stjålet en håndtaske eller lignende fra et andet menneske?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 63
- (2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
- (2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
- (2) Med voksne

- (3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Mine forældre
(3) Politiet
(4) En lærer
(5) En anden

Blev du straffet for det sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Ja
(3) Det blev ikke opdaget

63. Har du nogensinde gået med våben som fx. et bat, en kniv eller en kæde?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 64
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
(2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
(2) Med voksne
(3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Mine forældre
(3) Politiet
(4) En lærer

- (5) En anden

Blev du straffet for det sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Ja
(3) Det blev ikke opdaget

64. Har du nogensinde truet nogen med våben eller med tæsk for at få penge eller ting?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 65
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
(2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
(2) Med voksne
(3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Mine forældre
(3) Politiet
(4) En lærer
(5) En anden

Blev du straffet for det sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Ja
(3) Det blev ikke opdaget

65. Har du nogensinde været med i et gruppeslagsmål fx. på skolen, et fodboldstadion, på gaden eller andet offentligt sted?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 66
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
(2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
(2) Med voksne
(3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Mine forældre
(3) Politiet
(4) En lærer
(5) En anden

Blev du straffet for det sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Ja
(3) Det blev ikke opdaget

66. Har du nogensinde banket eller skadet nogen med en kniv eller en kæp så slemt, at vedkommende skulle til lægen bagefter?

- (1) Nej - Hvis nej gå til spørgsmål 67
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
(2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
(2) Med voksne
(3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Mine forældre
(3) Politiet
(4) En lærer
(5) En anden

Blev du straffet for det sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
(2) Ja
(3) Det blev ikke opdaget

67. Har du nogensinde solgt nogen former for narkotika eller fungeret som mellemmand?

- (1) Nej – Hvis nej: Du er færdig!
(2) Ja

Hvor gammel var du første gang, du gjorde det?

Har du gjort det inden for de sidste 12 måneder?

- (1) Nej
- (2) Ja (skriv antal gange) _____

Gjorde du det alene eller sammen med andre sidste gang, du gjorde det?

- (1) Alene
- (2) Med voksne
- (3) Med andre unge

Blev det opdaget af en voksen sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Mine forældre
- (3) Politiet
- (4) En lærer
- (5) En anden

Blev du straffet for det sidste gang, du gjorde det?

- (1) Nej
- (2) Ja
- (3) Det blev ikke opdaget

Bilag 11: Orientering til forældre

(Sendt til lærerne som et tilbud, dvs. at lærerne selv har afgjort om de inden elevernes deltagelse har informeret forældrene)

Kære Forældre

Dit barns klasse er blevet udvalgt til at deltage i en undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet. Det betyder, at dit barn vil blive bedt om at udfylde et spørgeskema omhandlende dit barns hverdag i skolen, hjemmet og fritiden. Undersøgelsen er frivillig og dit barn deltager kun, hvis det selv ønsker det. Undersøgelsen er ligeledes fuldstændig anonym: Dit barn skal ikke opgive sit navn ligesom skolen, han/hun går på, ikke vil blive nævnt. Oplysningerne som indsamles vil udelukkende blive anvendt i forskningsøjemed og der vil ikke blive indhentet andre oplysninger om dit barn fra skolen.

Undersøgelsen er en del af en større international undersøgelse. Nøjagtig den samme undersøgelse gennemføres i ca. 30 forskellige lande på nogenlunde samme tidspunkt. Formålet med undersøgelsen er således ikke kun at opnå en øget viden om børn og unges liv og hverdag, men også at sammenligne karakteren og udbredelsen af ungdomskriminalitet på tværs af landegrænser. Viden om børn og unges liv, deres familier, deres venskaber, deres skolesituation og fritid er vigtig, hvis vi ønsker at forebygge, at børn og unges liv udvikler sig på en måde, hvor de risikerer at blive ofre for kriminalitet, blive afhængige af narkotika eller selv begå ulovligheder m.m. At så mange lande deltager giver enestående muligheder for at sammenligne kriminalitetsudviklingen på tværs af landegrænser.

I Danmark er ca. 150 7.-9. klasser i hovedstadsområdet blevet udvalgt til at deltage i undersøgelsen. Udvalgelsen er sket fuldstændig tilfældig. Besvarelsen af spørgeskemaet foregår klassevis og i skoletiden. Undersøgelsen vil blive gennemført i uge 6 - 2006. Kontakt venligst dit barns klasselærer, hvis du ønsker at vide præcis hvornår. Københavns Universitet, med undertegnede som hovedansvarlig, står for undersøgelsens gennemførelse.

Jeg håber, at dette brev giver dig de nødvendige oplysninger. Har du har spørgsmål af nogen art er du meget velkommen til at kontakte mig direkte på telefon nr. 35 32 43 85 eller pr. mail: nanna.gabrielsen@jur.ku.dk.

Med venlig hilsen

Nanna Gabrielsen

Projektansvarlig, Cand. Scient. Soc.

Bilag 12: Forløbsrapport

Forløbsrapport

Selvrapporteret kriminalitet

(Udfyldes af lærer)

Skole: _____

Klasse: _____

Dit navn: _____

Hvad er din funktion i denne klasse (fx klasselærer, faglærer, vejleder, vikar...)? _____

Hvor længe har du kendt denne klasse (antal år inklusiv indeværende skoleår)? _____

Hvor mange timer om ugen underviser du på nuværende tidspunkt denne klasse? _____

Antal elever i denne klasse: _____

Antal elever, der har deltaget i undersøgelsen: _____

Er forældrene blevet orienteret om elevernes deltagelse inden undersøgelsen
(ja/nej)? _____

Besvarelsen gennemført d. _____ kl. _____ til _____

I disse/denne timer skulle eleverne ellers have haft:

1. time _____

2. time _____

Elever, der ikke har deltaget i besvarelsen, har i det samme tidsrum været beskæftiget med:

Har der været nogen form for undervisning i at forebygge vold eller mobning i denne klasse inden for de sidste 6 måneder? _____

Er der iværksat voldsforebyggende eller anti-mobbe programmer gældende for hele skolen? _____

Bemærkninger til forløbet af selve spørgeskemaudfyldelsen (alt hvad der kan have interesse for fortolkningen af besvarelserne og den pålidelighed disse kan antages at have):

Bilag 13: Rapport over ikke-deltagende elever

Rapport over de elever, der ikke deltog i undersøgelsen (ISRD-2)

For hver af de elever, der ikke deltog i undersøgelsen på grund af fravær, forældrenægtelse mv. vil jeg bede dig besvare 5 spørgsmål. Hensigten er at kunne belyse, om de elever, der ikke har deltaget, på væsentlige punkter adskiller sig fra dem, der deltog i undersøgelsen. Dette er vigtigt for senere at kunne vurdere, hvorvidt undersøgelsen kan betragtes som repræsentativ for unge i området.

Besvarelsenerne vedr. disse elever vil blive behandlet fortroligt. Der skal ikke angives navn på de enkelte elever. De ønskede oplysninger vil alene blive brugt i en sammenligning mellem alle dem, der har deltaget, og dem, der ikke har deltaget.

De fem spørgsmål, du anmodes om at besvare for hver af de ikke-deltagende elever, er følgende:

1. Køn.
2. Alder.
3. En vurdering af elevens generelle standpunkt i forhold til hele klassen.
4. Din oplevelse af – som selvfølgelig kun kan være helt subjektiv- om han/hun tilhører den tredjedel af klassen, der har lavet mest kriminalitet – den tredjedel der har lavet mindst kriminalitet – eller den tredjedel, der ligger midt imellem.
5. Årsag til at eleven ikke deltog.

Vedlagt er i alt 5 skemaer for ikke-deltagende elever. Skulle du have behov for flere, håber jeg, du har mulighed for selv at tage flere fotokopier.

Oplysninger om elev, som ikke har deltaget i undersøgelsen.

1. Køn

Dreng _____

Pige _____

2. Alder

_____ år

3. Hvordan vil du tro/fornemmer du, at elevens faglige standpunkt er i forhold til de øvrige elever i klassen?

Tilhører den bedste tredjedel _____

Tilhører den mellemste tredjedel _____

Tilhører den dårligste tredjedel _____

4. Hvordan vil du tro, at eleven er placeret i forhold til de øvrige elever i klassen m.h.t. kriminalitet?

Blandt den mest kriminelt aktive tredjedel _____

Blandt den tredjedel midt imellem _____

Blandt den mindst kriminelt aktive tredjedel _____

5. Årsag til, at eleven ikke deltog i undersøgelsen:

Forældre nægtede deltagelse _____

Eleven selv ønskede ikke at deltage _____

Eleven var ikke i skole _____

Angiv venligst årsagen til det evt. fravær (sygdom, mistanke om skulkeri mv.):

Bilag 14: Elevkoder

(Hver elev har anvendt unik kode til at logge på internetprogrammet til undersøgelsens gennemførelse)

Kære elev på XX

Tak fordi du vil deltage i denne undersøgelse!

For at udfylde spørgeskemaet skal du gå til:

www.datafabrikken.dk

Her logger du på med følgende kode:

6SM3-WZJR-Q635

Du er nu klar til at udfylde spørgeskemaet.

Venlig hilsen

Nanna Gabrielsen
projektansvarlig